JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

Acum se făcuse o gaură în zidul superstiţiosuluĭ sat, şi toată istoria luĭ nu întêrzia de a eşi prin acea gaură.

Judecătorul Kolţ, care îşĭ luase acum inima în dinţĭ, arătă chiar el cum staŭ lucrurile tînĕruluĭ conte, şi 'ĭ povesti tot ce se spunea despre castelul din Carpaţĭ.

Bine înţeles că Francisc Telek nu putu ascunde mirarea, pe care i-o stîrni această povestire, şi ceea ce 'ĭ da de gândit. Cu toate că puţin instruit cu lucrurile ştiinţeĭ, ca toţĭ băeţiĭ de familie care trăesc în fundul moşiilor româneştĭ, era un om de simţ.

De aceea nu credea în vedeniĭ şi 'şĭ bătea joc de legende. Un castel locuit de strigoĭ, era destul ca să'ĭ sfîrşească neîncrederea. După părerea luĭ, în tot ceia ce'ĭ spuse judecătorul Kolţ, nu era nimic deosebit, ci nişte fapte stabilite, cărora oameniĭ din Werst le dedeaŭ o origină supra naturală. Fumul din cetăţuie, clopotul sunând să se spargă, se puteaŭ explica uşor. Cât despre fulgere şi şuerăturile din clădire eraŭ curată închipuire.

Francisc de Telec nu se sfiĭ de a spune asta şi a glumi, scandalizând pe toţĭ ceĭ carĭ 'l ascultaŭ.

«Dar, d-le conte, observă judecătorul, maĭ este ceva.

— Alt ceva?

— Da, e cu neputinţă să pătrunzĭ înăuntrul castelului.

— Zĕŭ?

— Pădurarul şi doctorul nostru aŭ vrut să sară zidurile, acum vr'o câte-va zile, şi eraŭ să plătească scump încercarea lor.

— Ce li s'a întîmplat?... întrebă Francisc de Telec, cu un ton batjocoritor.

Juecătorul Kolţ povesti, în amănunt, întîmplările luĭ Nicu Dec şi ale doctoruluĭ Patak.

— Aşa dar, zise tînĕrul conte, cînd doctorul a vrut să iasă din prăpastie, picioarele îĭ eraŭ aşa de încleştate de pămînt, că nu putea să facă nicĭ un pas înainte?

— Nicĭ înainte, nicĭ înapoĭ! adăogă dascălul Hermod.

— O fi crezut el asta, doctorul d-voastră, fiind-că îl pătrusese frica până în... călcâe!

— Bine, d-le conte, reluă judecătorul. Dar cum explicĭ că Nicu Dec a simţit o groasnică sguduită, când a pus mâna pe zăvorul uşeĭ...

— Vre-un pas greşit, care l'a doborît la pămînt.

— Şi încă aşa de greşit, că-ĭ în pat din ziua aceea.

— Cred că nu'ĭ pe moarte? se grăbi de a replica tînĕrul conte.

— Nu... din fericire.

Intr'adevĕr, era un fapt material, pe care nu putea să'l nege, şi judecătorul aştepta explicaţia de la Francisc de Telec.

Iată ce rĕspunse:

— După câte mi-aţĭ spus, vĕd că e locuit acest castel... de sigur nu de strigoĭ, dar de alt cine-va. De cine? Nu ştiŭ. Dar e probabil că de persoane, care vor să rămâe neştiute, după ce şi-aŭ găsit un adăpost acolo, de hoţĭ poate.

— Hoţĭ?... strigă judecătorul.

— Aşa cred, şi cum n'aŭ poftă să fie prinşĭ, v'aŭ făcut să credeţĭ că în castel umblă strigoiĭ.

— Ce, d-le conte, reluă dascălul, aşa crezĭ?

— Aşa cred, că ţinutul acesta e foarte superstiţios, că musafiriĭ castelului ştiŭ asta, şi s'aŭ folosit ca să scape de vizitele nepoftiţilor.

Era netăgăduit că aşa staŭ lucrurile, însă ceĭ din Werst nu voiaŭ să primească această explicaţiune.

Tînĕrul conte vĕzu bine că nu încredinţase de loc pe ceĭ carĭ 'l ascultaŭ, fiind-că nu se lăsaŭ a fi convinşĭ.

De aceea se mulţumi să adaoge:

— Fiind-că nu vreţĭ să credeţĭ în cea ce vĕ spun, n'aveţĭ de cât să vĕ urmaţĭ superstiţiile.

— Credem ceea ce am vĕzut, d-le conte, respunse judecătorul.

— Şi ceea ce este, adăogă dascălul.

— Bine, şi 'mĭ pare rĕŭ că n'am de perdut douĕ-zecĭ şi patru de ore, căcĭ Roţca şi cu mine, ne-am duce să vizităm vestitul castel, şi v'asigur că atuncĭ aţĭ afla ce 'ĭ acolo.

— Să vizitaţĭ castelul!... strigă judecătorul.

— Fără a ne codi, şi nicĭ dracul nu ne ar fi împedicat să trecem zidul.

Auzind pe Francisc de Telec vorbind ast-fel, toţĭ fură apucaţĭ de groază. Oare dacă vorbia fără teamă de spirite, nu va atrage altă catastrofă asupra satuluĭ?... Oare strigoiĭ nu aud ceea ce se spune la hanul *Regeluĭ Mateĭ?*

Oare nu se va maĭ auzi vocea înc'odată?

Atuncĭ judecătorul spuse luĭ Francisc de Telec, cum pădurarul fusese ameninţat d'adreptul cu o pedeapsă groasnică, dacă va îndrăsni să se ducă să afle tainele castelului.

Francisc de Telec dădu din umerĭ; apoĭ se sculă spunĕnd că nu se poate să se fi auzit vre-un glas în sală, cnm se pretindea. Toate acestea nu existaŭ de cât în închipuirea prea încrezĕtoare a muşteriilor de la *Regele Mateĭ.*

După aceasta, mulţĭ se îndreptară spre uşă, ne maĭ vrînd să maĭ stea sub un acoperămînt cu acela care susţinea ast-fel de lucrurĭ.

Francisc îĭ opri cu o mişcare:

«Hotărît, d-lor, vĕd că satul Werst e stăpânit de teamă.

— Eĭ, n 'avam dreptate? d-le conte, rĕspunse judecătorul.

— Eĭ bine, mijlocul prin care să scăpaţĭ de toate aceste meşteşugirĭ, se cunoaşte. Miine voĭ da de veste poliţieĭ din Karlsburg. O să vă trimeată jandarmĭ, şi vĕ pot garanta, că eĭ aŭ să străbată în castel, să alunge pe păcălitorĭ, carĭ poate pregătesc ceva periculos.

Nimic nu era maĭ bun de cât această propunere; totuşĭ fruntaşiĭ din Werst n'o primiră cu dragă inimă. Dacă aĭ fi stat să 'ĭ ascultaţĭ, nicĭ poliţia, nicĭ jandarmiĭ, nicĭ toată armata din lume nu va învinge pe strigoĭ, carĭ aŭ spre apărare mijloace supranaturale.

— Dar îmĭ vine în gând, d-lor, că nu mi aţĭ spus încă al cuĭ e castelul din Carpaţĭ?

— A uneĭ vechĭ familiĭ de pe aicĭ, familia baronilor de Gorţ, respunse judecătorul.

— Familia de Gorţ, strigă Francisc de Telec.

— Chiar ea.

— Familia aceia din care face parte Baronul Radu?...

— Da, d-le conte.

— Şi ştiĭ ce s'a făcut?

— Nu. Sunt câţĭ-va anĭ de când baronul pe Gorţ nu s'a maĭ arătat pe la castel.

Francisc de Telec se îngălbeni şi, mecaniceşte, repetă acest nume cu un glas schimbat:

— Radu de Gorţ!

IX

Familia conteluĭ de Telec, una din cele maĭ vechĭ şi maĭ vestite din România, avea în ţară o poziţiune înaltă, înainte chiar de căpătarea Independenţeĭ. Amestecată la toate peripeţiile politice, prin care a trecut această ţară, numele aceşteĭ familiĭ avea un trecut glorios.

Acum, maĭ puţin favorizată de cât ulmul din castelul din Carpaţĭ, căruĭ tot îĭ maĭ rĕmăseseră încă treĭ ramurĭ, vechia familie de Telec era redusă la o singură ramură, din care cea din urmă cracă era acest tînĕr boer, care sosise la satul Werst.

In timpul copilărieĭ sale, Francisc nu părăsise nicĭ o dată castelul părintesc, în care stătea contele şi contesa de Telec. Urmaşiĭ aceşteĭ familiĭ se bucuraŭ de o mare stimă, şi făceaŭ o întrebuinţare generoasă din averea lor. Ducĕnd viaţa îmbelşugată şi simplă a nobleţeĭ de la ţară, abia dacă părăsiaŭ moşia lor, o dată pe an, ca să se ducă la Craiova, când aveaŭ afacerĭ.

Felul acesta de traiŭ avu o înrîu-

rire adâncă asupra educațieĭ luĭ Francisc, și multă vreme trebui să se resimtă de mediul în care și-a petrecut tinerețea. N'avu ca institutor de cât un preot bătrân italian, care nu putu să'l învețe de cât ce știa și el, și nu știa mare lucru.

De aceea copilul, ajuns tînĕr, nu căpătase de cât niște cunoștințe foarte slabe în științe, arte și literatura contimporană. Vâna cu patimă, alerga zi și noaptea prin păduri după cerbĭ saŭ porcĭ sălbatecĭ, ataca sălbătăcimea munților cu cuțitul în mână, și cu astea își petrecea timpul

Contesa de Telec muri când el împlinise cincĭ spre zece anĭ, și n'avea încă douĕ-zecĭ și unul de anĭ, când contele peri la o vînătoare.

Durerea tînĕruluĭ fu nu se poate maĭ mare. Cum plânsese pe maică sa, plânse și pe tatăl sĕŭ. Amândoĭ îĭ fuseseră luațĭ în scurt timp. Dar când eĭ periră, ne maĭ avînd alțĭ prietenĭ, și profesorul luĭ fiind mort, se găsi singur pe lume.

Tînĕrul conte maĭ rĕmase treĭ anĭ la castelul din Craiova, de unde nu vroia să plece. Fără relațiunĭ din afară, tînĕrul de abia dacă se ducea o dată de douĕ orĭ la Bucureștĭ, când avea afacerĭ. Și atuncĭ sta puțin, grăbindu-se să se reîntoarcă la moșie.

Dar traiul acesta nu putea ține veșnic ast-fel, și Francisc simți nevoia de a'șĭ lărgi orizontul închis între munțiĭ româneștĭ, și de a sbura dincolo de eĭ.

Tînĕrul conte avea vre o douĕ-zecĭ și treĭ de anĭ, când își luă hotărîrea de a călĕtori. Averea luĭ, îĭ dădea voie să'șĭ împlinească toate gusturile.

Intr'o zi, lăsînd castelul pe seama unor credincioșĭ aĭ sĕĭ, părăsi țara românească. Luă cu el pe Roțca, un soldat român, deja de zece anĭ în serviciul faamilieĭ Telec, însoțitorul tuturor isprăvilor luĭ de vînătoare. Era un om curagios și hotărît, cu totul devotat stăpânuluĭ sĕŭ.

Tînĕrul conte avea de gând să viziteze toată Europa, rămâind câte va lunĭ în orașele cele maĭ de seamă. Iși închipuia, nu fără de motiv, că instrucția luĭ fusese numaĭ începută la moșie, și că se va putea desăvârși prin învățăturile călĕtorieĭ, a căruĭ plan îl făcuse cu îngrijire.

Francisc de Telec vru să viziteze maĭ întâĭ Italia, căcĭ vorbea bine limba italiană, pe care o învățase de la bătrânul profesor. Farmecul acestuĭ pământ, așa de bogat în amintirĭ frumoase, spre care se simțea atras, fu așa de mare, că rămase acolo patru anĭ. Nu părăsia Veneția de cât pentru Florența, Roma pentru Neapole, întorcêndu se mereŭ la centrurile acestea artistice, pe care nu putea să le lase. Francia, Germania, Spania, Rusia, Englitera le va vedea maĭ târziŭ, chiar le va studia cu maĭ mult folos, i se părea luĭ — fiind-că vîrsta îĭ maĭ formase ideile. Din potrivă trebue să aibă ferbințeala tinerețiĭ, ca să guste farmecul cetăților italieneștĭ.

Francisc de Telek avea douĕ-zecĭ și șeapte de anĭ, când veni la Neapole pentru cea din urmă dată.

Credea că va sta acolo numaĭ câte-va zile înainte de a se duce în Sicilia. Voia să'șĭ sfârșească toată călĕtoria prin vizitarea «Trinacrieĭ», s'apoĭ să se întoarcă la Craiova să se odihnească un an.

Insă o împrejurare neașteptată îĭ schimbă nu numaĭ hotărîrea, dar îĭ înrîuri și viața, schimbând mersul eĭ.

In timpul acestor anĭ trăițĭ în Italia, dacă tînĕrul conte câștigase puțin din partea științelor, pentru care nu simțea nicĭ o aplecare, cel puțin i se deșteptase simțul frumosuluĭ. Cu mintea deschisă, se entuziasma de cap-d'operile pictureĭ, când vizita muzeele din Neapole, din Veneția, Roma și Florența. In acelaș timp teatrele îĭ făcură cunoscut operile lirice din vremea aceea, și se pasionase pentru interpretarea marilor artiștĭ.

In timpul ultimeĭ luĭ șederĭ la Neapole, și în împrejurărĭ deosebite, carĭ aŭ să fie spuse, un simțimânt de o natură maĭ intimă, de o pătrundere maĭ adîncă, îĭ coprinse inima.

Pe vremea aceea era la teatrul San-Carlo, o cântăreață celebră, al căruĭ glas limpede, studiat, jocul dramatic, făcea admirația iubitorilor de artă. Până atuncĭ Stilla nu căutase aplauzele strĕinătățiĭ, nu cânta altă muzică de cât muzica italiană, care luase cel dintĕiŭ rang în arta compozițiuneĭ. Teatrul Carignan la Turin, Scala la Milan, Fenice la Veneția, Alfuri la Florența, teatrul Apolo la Roma, San-Carlo la Neapole, o aveaŭ rînd pe rînd, și triumful eĭ nu'ĭ da nicĭ o părere de rĕŭ că nu se arătase pe cele-l'alte scene ale Europeĭ.

Stilla, pe atuncĭ în vêrstă de douĕ-zecĭ și cincĭ de anĭ, era o femee de o frumusețe nespusă, cu pĕrul eĭ lung în reflecte auriĭ, ochiĭ eĭ negriĭ și adâncĭ, în carĭ se aprindeaŭ flăcărĭ, curăția trăsurilor sale, pielița de un ton cald, mijlocul pe care foarfeca unuĭ Praytel nu l'ar face de o formă maĭ perfectă. Și din femeea aceea eșea o artistă sublimă, o alta Malibun, de care, ca și de cea-l'altă, ar fi putut Musset să scrie :

Și cântecele tale duceaŭ durerea în cerurĭ

Dar glasul acela pe care cel maĭ iubit dintre poețĭ l'a celebrat nuanțelor luĭ nemurioare.

. . . Glasul inimeĭ care la inimă pătrunde

Glasul acela, era al Stilleĭ, în toată puterea măreţieĭ luĭ.

Cu toate acestea, artista asta mare, care reproducea cu atâta măestrie accentele iubireĭ, simțimêntele cele maĭ puternice, se zicea că nicĭ odată nu le ar fi simțit. Nu iubise nicĭ odată; nicĭ odată ochiĭ eĭ nu rĕspunseseră privirilor care o învăluiaŭ în scenă. I se părea că nu vrea să trăiască de cât în arta eĭ și numaĭ pentru ea.

Intĕia dată când vĕzu pe Stilla, Francisc încercă simțimêntele neînvinse ale dragosteĭ dintĕĭ. De aceea, lăsându se de planul pe care 'l făcuse de a părăsi Italia, după ce va vizita Sicilia, se hotărî de a rămâne la Neapole până la sfârșitul ierneĭ. Ca și cum o legătură nevăzută îl lega de cântăreață, luă parte la toate reprezentațiile pe carĭ entuziasmul public le transformă în adevĕrate triumfurĭ. Adesea orĭ, nefiind în stare să-șĭ stăpânească patima, încercase să pătrundă până la dînsa; dar ușa Stelleĭ sta încuiată pentru dînsul, ca și pentru ceĭ-l'alțĭ admiratorĭ aĭ eĭ.

Urmează de aci că tînĕrul conte fu cel maĭ nenorocit dintre oamenĭ. Negândindu-se de cât la Stilla, netrăind de cât pentru ea, nu cerca de a'șĭ face relațiunĭ ca după nume și averea luĭ; traia numaĭ cu gândul la dînsa, și peste puțin să nĕtatea începu a i se slăbi.

Vĕ putețĭ închipui cât ar fi suferit dacă ar fi avut un rival. Dar știa, nimenĭ n'ar fi putut să'ĭ ia înainte — chiar și un oare-care personaj destul de ciudat, pe care trebue să'l facem cunoscut, căcĭ așa cer peripețiile acesteĭ istorĭĭ.

Era un om de vre-o cincĭ-zecĭ și cincĭ de anĭ, cel puțin așa se credea. Ființa aceea foarte puțin comunicativă părea că ține de a sta în afară de orĭ-ce convențiunĭ sociale, primite de oameniĭ cu o situație înaltă. Nu i se cunoștea nicĭ familia, nicĭ starea, nicĭ trecutul. Il întâlnea când la Florența, când la Roma, urmând pe Stilla. In realitate nu i se cunoștea de cât o patimă: să audă pe prima dona aceea așa de vestită, care ținea întĕiul loc în arta cântăreĭ.

Dacă Francisc de Telec nu trăia de cât pentru Stilla din ziua de când o vĕzuse la teatrul din Neapole, eraŭ șease anĭ de când acest escentric meloman nu trăia de cât pentru a o auzi, se părea că vocea cântăreţeĭ sale, e ca aerul pe care îl respira.

Nicĭ o dată nu căutase s'o întîlnească în altă parte de cât pe scenă, nicĭ o dată nu încercase să se ducă la ea, saŭ să'ĭ scrie. Dar orĭ de câte orĭ Stilla trebuia să cânte, la vre-un teatru din Italia, se vedea trecênd la control un om de o statură înaltă, îmbrăcat într'un pardesiu lung și închis, cu o pălărie mare, care 'ĭ

ascundea fața, omul acesta se grăbea să-şi ia locul într'o loje zăbrelită, luată de el de mai înainte. Sta acolo închis, nemişcat, tăcut, în timpul reprezetațiunei. Apoi, cum îşi isprăvea Stilla cântecul, pleca pe furiş. căci ori care alt cântăreț ori altă cântăreață, nu l'ar fi putut ține în loc, ca să'i asculte.

Cine era spectatorul acesta aşa de stăruitor? Degeaba căutase Stilla să'l afle. De aceea, fiind de o fire foarte impresionabilă, începu a se teme de acest om ciudat, — teamă negândită de şi foarte reală. Cu toate că nu putea să'l vadă în loja lui unde sta închis, îl ştia acolo, simțea privirea stăpânitoare țintită asupra ei, şi care o turbura într'atât, în cât nici numai auzea aplauzele, cu cari o primea publicul, de cum se arăta pe scenă.

S'a spus deja că omul acesta nu căutase să se ducă la Stilla nici o dată. Dar dacă nu încercase să cunoască femeea—vom stărui cu deosebire asupra acestui punct, — tot ce într'însa putea să'i amintească artista, era obiectul atențiunilor lui nesfîrşite. Ast-fel avea el cel mai frumos portret pe care un pictor mare de pe vremea aceea, Mihail Grigorio, îl făcuse cântăreței: pasionată vibrând, sublimă, încarnata în unul din cele mai frumoase roluri ale sale şi acest portret, prețuit cu greutatea aurului, făcea cât îl plătise admiratorul sĕŭ.

Dacă acest original era tot d'auna singur când venea la teatru, nu trebue să credem că tot d'a-una trăia singur. Nu, un tovarăş, nu mai puțin ascuns ca el, îi împărtăşia existența.

Individul acela se numea Orfanic. Ce vîrstă avea, de unde venea, unde era născut? Nimeni n'ar fi putut rĕspunde la aceste întrebări. Dacă stăteai să'l asculți—căci sta de vorbă bucuros,—era unul din acei învați desprețuiți, al cărui geniu n'a putut fi recunoscut, şi care a prins ciudă pe lume. Se presupunea nu fără motiv, că trebue să fi fost vre un biet inventator, pe care 'l sprijinea bine punga bogatului iubitor de muzică.

Orfanic era de statură mijlocie, slab, debil, anemic. Semn particular: purta un monoclu negru pe ochiul drept, pe care trebue să'l fi pierdut în timpul unei experiențe de fizică saŭ de chimie, şi pe nas o pereche de ochelari din care numai cel din partea stângă avea o sticlă pentru miopi, prin care străbătea o privire energică. In timpul acestor preumblări singuratece, gesticula ca şi cum ar fi vorbit cu vr'o ființă nevĕzută, care 'l ascultă, fără să'i rĕspundă nici odată.

Aceste două tipuri, ciudatul meloman şi nu mai puțin ciudatul Orfanic, eraŭ foarte cunoscuți, cel puțin atât cât puteaŭ fi, în oraşele acestea ale Italiei, unde soseaŭ regulat, odată cu începutul teatrelor. Aveaŭ privilegiul de a stîrni curiozitatea publicului, şi cu toate că admiratorul Stillei respingea pe toți reporterii cu intervievurile lor cu tot, la urma urmei se află numele şi naționalitatea lui. Era de origină românească şi când Francisc de Telec întrebă de el pe cine-va cum se numea, i se rĕspunse:

«Baronul Radu de Gorț.»

Lucrurile steteaŭ ast-fel pe vremea când tînĕrul conte sosise la Neapole. De două luni, teatrul San-Carlo nu se mai golea, şi isbânda Stillei creştea zi cu zi. Nici odată nu se arătase aşa de admirabilă în diferitele roluri ale repertoriului sĕŭ nici odată nu stîrnise mai mult entuziasm şi ovațiuni.

La fie-care din aceste reprezintațiuni, pe când Francisc ocupa fotoliul sĕŭ din orchestră, baronul de Gorț, ascuns în fundul lojei sale, sorbea din cântecul acela neîntrecut, se pătrundea de vocea aceia încântătoare, fără de care părea că nu ar putea trăi.

(Va urma)

VARIETĂȚI

O stâncă de sticlă

Această stâncă de sticlă, de origine vulcanică, numită de savanți «obsidienne» se găseşte în țara Wioming, din Statele-Unite. Ea are 800 metri lungime şi 60 lățime, şi are forma şi aparența unui colosal zid de sticlă.

Extremitatea de sud a acestui masiv este susținută de o serie de stîlpi prismatici, cari aŭ 18 metri înălțime şi un metru, aproape, de grosime. Ei sunt negri, ca mărgelele, pe când masa sticloasă a stâncei, de o culoare închisă, este străbătută de vinule roşii, brune şi verzi.

Grosimea ei, la unele părți, e de 40 metri. Din depărtare, vĕzută sub razele soarelui, are înfățişarea unui enorm diamant negru.

Un curios obiceiŭ în Creta

Acest obiceiŭ se numeşte «înfrățirea».

Un numĕr oare-care de tineri îşi aleg o fată din satul lor, pe urmă, cu învoirea părinților, se procede la ceremonia «înfrățirei». Un preot aşează pe toți tinerii în cerc, pune în mijlocul lor fata, apoi înconjoară cu un braŭ pe toți tinerii; spune rugăciuni, cântă cântece bisericeşti şi termină bine-cuvîntând pe toată lumea.

Din acel minut fata devine «sora» tuturor tinerilor, cari şi ei, de aci înainte, sunt frați între ei, şi jură pe cinste, de a apăra, cât vor trăi, pe sora lor, pe care n'o poate lua, nici unul dintre ei, în căsătorie.

Nu este oare o asemănare între acest jurămênt şi acela pe care Euripide spune că l'aŭ făcut pretendenții frumoasei Hellena, bĕtrânului Tyndar, şi care, — tot după poetul atenian, — strică coaliția din care eşi rĕzboiul Troian?

Nilul ca armă de rĕzboiŭ

Abisinienii aŭ avut în tot-d'a-una o armă naturală, destul de puternică, contra Egiptului; ei pot, după bunul plac, să inundeze saŭ să sece această țară, oprind Nilul şi în urmă rupênd canalurile astupate.

Elmacin (istoric arab, născut în Egipt în 1223 şi mort în Damasc în 1298), pretinde că califul Mustasir, trimesese în Etiopia, pe Mihail, Patriarchul din Alexandria, ca să spue regelui Abisiniei că Nilul fiind prea mic în Egipt, pământul şi populația sufere mult.

După spusele patriarchului, Negusul făcu să se deschidă un canal al Nilului, care era astupat, şi, într'o noapte, apele crescură cu trei coți: albia Nilului se umplu, iar şesurile Egiptului fură inundate. Ast-fel, se putu semĕna. La întoarcerea sa, Patriarchul fu primit cu multă cinste de către Sultan, care-i dete chiar o haină ca dar.

Să adăogăm la această istorie a lui Elmacin, vastul şi marele proiect al lui Alphonse d'Albuquerque, care voi să ruineze puterea Sudanului Egiptean, schimbând, — cu ajutorul *Negusului din Abisinia*, care fusese amenințat de suveranul Egiptean, — cursul Nilului,dându-l în marea Roşie. Negusul Ali Beal strînsese chiar un numĕr de lucrători, ba începuse şi lucrările, când inamicii amiralului portugez Albuquerque, siliră pe regele Emanuil a'l chema. Nu trebuia,— spunea el, — de cât să tae un mic munte, care se întinde de-a lungul malurilor Nilului, în țara părintelui Jean.

Rezultatul ar fi fost distrugerea totală a Egiptului de sus şi de jos.

De necrezut

Obiecte şi 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 1 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineaţa, va primi următoarele premiĭ :

Pentru 3 lunĭ leĭ 4.80 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universuluĭ» pe anul 1898, care coprinde 100 paginĭ text şi 13 portrete ale oamenilor însemnaţĭ din România, încetaţĭ din viaţă în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 şi ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 lunĭ.

Pentru 6 lunĭ leĭ 9.30 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universuluĭ» pe anul 1898.—Calendarul portativ.— Calendarul american (cu foĭ zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, şi ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 lunĭ.

Pentru un an leĭ 19.50 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de maĭ sus.—Un roman ilustrat de 4 volume. — «Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat şi un port ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonaţiĭ din provincie pentru 3 lunĭ vor trimete 20 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor, abonaţiĭ pentru 6 lunĭ vor trimete 30 banĭ maĭ mult şi abonaţiĭ pentru un an 1 leŭ maĭ mult.

La Viena şi la Veneţia gratis

Toţĭ abonaţiĭ vor maĭ concura, prin tragere la sorţĭ, la două bilete de dus şi întors la Viena saŭ la Veneţia.

VINDECAREA
Boalelor de ficat, stomac şi inimă

Curăţirea sângeluĭ stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum şi **AMAR INDIAN** ale d-ruluĭ W. SIMON, vindecă în mod sigur şi în scurt timp **toate boalele de Ficat, Stomac şi Inimă**, în orĭ-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane şi amarul indian, sunt **ceĭ maĭ bunĭ curăţitorĭ aĭ sîngeluĭ stricat**, în urma boalelor ficatuluĭ saŭ ale efectelor de microbĭ şi miasme palustre (băltoase).— Hapurile Vegetale Indiane costă leĭ 2.80 flaconul. Amarul Indian costă leĭ 3 flaconul.

— Refuzaţĭ ca falşificate toate flacoanele saŭ borcanele carĭ nu vor purta pe din afară pecetia ziaruluĭ «Universul» şi pe dinăuntru o instrucţie în limba română tot cu pecetia ziaruluĭ «Universul».

Se găseşte de vînzare în Bucureştĭ la drogheria centrală a d-luĭ M. Stoenescu, strada Academieĭ; la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», V. Thüringer, calea Victorieĭ No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Păcăţianu, calea Victorieĭ No. 17 (hotel de France), precum şi la toate farmaciile din ţară.

Orĭ-ce tuse

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur şi în scurt timp de orĭ-ce tuse, să cumpere numaĭ hapurile de catramină ale celebruluĭ chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia şi România.

O cutie costă numaĭ leĭ 2.95; patru cutiĭ leĭ 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile şi în Bucureştĭ la drogueria centrală Mihail Stoenescu, str. Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academieĭ No. 4 şi la drogheria «Câinele Negru», Ion Ţetzu, strada Lipscanĭ, Bucureştĭ.

Toate cutiile carĭ nu vor avea în interiorul lor o instrucţie în limba română cu stampila administraţieĭ ziaruluĭ «Universul» str. Brezoianu No. 11, Bucureştĭ, se vor considera ca falşificate.

In contra tifosuluĭ

Orĭ-ce familie trebe să adopte pentru desinfectare odăilor, privăţilor, etc., preparatul NAVA maĭ cu seamă pe timpul de faţă, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Anghina-difterică, fac ravagiĭ marĭ.

Desinfectantul NAVA are o putere de 20 de orĭ maĭ mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numaĭ la administraţia ziaruluĭ «Universul», strada Brezoianu No. 11 Bucureştĭ, cu următoarele preţurĭ :

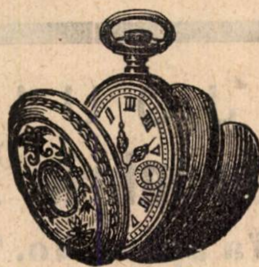
1 Tinichea de 1 kilogram . .	leĭ 3.50
1 » » o jum. kgr. . .	» 2.—
1 Sticluţă	» 0.90

— Rabat la revinzĕtorĭ —

5 BANI în toată ţara

In toate dimineţile apare «Universul» politic, care se vinde **5 banĭ în toată ţara**. Conţine ilustraţiile cele maĭ frumoase, ştirile şi telegramele cele maĭ importante din ţară şi străinătate. Publică zilnic un foarte interesant roman şi importanta operă : «Note asupra vieţeĭ regeluĭ Carol în rezboiul de la 1877—78.»

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasoarnice

se află la administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, Bucuresci.

Ceasoarnice de nikel de la leĭ 4.90 până la leĭ 8.50.
Ceasoarnice de metal soleil, carĭ n'aŭ nicĭ o deosebire de un ceasornic de aur adevĕrat, cu leĭ 9.90, leĭ 10.90 şi 13.50.

Domniĭ doritorĭ vor găsi la depozitul ziaruluĭ nostru cel maĭ bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb saŭ aurit şi oxidat, de argint şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, carĭ se vînd cu 30 la sută maĭ eftin de cât orĭ unde.

Bogat asortiment de ceasoarnice de masă cu deşteptător, de metal saŭ de lemn artistic sculptat.—Leĭ 4.50, Leĭ 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz micĭ de masă, foarte elegante, numaĭ cu leĭ 5.50 bucata.

Pendule marĭ de bronz, pentru masă, de o rară frumuseţe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Preţurĭ de ocasiune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Leĭ 22 şi leĭ 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecţionat, premiat cu cea maĭ înaltă distincţiune la cea din urmă expoziţie specială de ceasornice din Geneva (Elveţia). — Bucata leĭ 170 pe comptant. — Nicĭ cu 300 de leĭ nu se găseşte un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel maĭ fin şi solid şi de un mers cel maĭ regulat, garantat. — Acelaşĭ ceasornic de metal nichelat Leĭ 17.50 şi de metal oxidat leĭ 19.50

LANŢURI de tot felul

fantazie, de metal aurit saŭ oxidat şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, cu preţurĭ ne maĭ pomenit de ieftine.

Reparaţiĭ de ceasornice

se efectuiază în modul cel maĭ perfect şi durabil, la atelierul înfiinţat de administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, care a adus expres din Elveţia douĭ lucrătorĭ din ceĭ maĭ experţĭ.—Reparaţiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½ atelierul de reparaţiunĭ este închis

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucuresci.

Anul I.—No. 8. 5 BANI IN TOATA ȚARA Bucureștĭ, Sâmbătă 6 Decembrie, 1897

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ȘI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
« 2.50 « 1/2 « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe săptămână
MARȚEA și VINEREA

SFARȘITUL UNUI BRIGAND.—Vezĭ explicația

Sfârşitul unuĭ brigand

Pe când părinţiĭ meĭ locuiaŭ la Roma, vara mergeam în vilegiatură la Mutti, între Frascati şi Grota Ferrata, la poalele munţilor capuluĭ Anibal, unde poposeaŭ zuaviĭ pontificalĭ. In enorma cazarmă pătrată puteaŭ să încapă 500 de persoane. Impreună cu familia mea, toate cele-l'ante familiĭ, aparţinênd ambasadeĭ franceze, veneaŭ la Villa Mutti, ca să scape de căldurile insuportabile din Roma, şi formaŭ acolo, o adevĕrată colonie parisiană.

La 4 Iunie 1866, tata mama şi cu mine, împreună cu o mică familie de englezĭ, eram singuriĭ sosiţĭ la Mutti, ceĭ-lalţĭ eraŭ aşteptaţĭ pe la sfârşitul luneĭ.

Pe înserate, — oh! în tot-deauna, îmĭ voi aminti spaima mameĭ, — se răspândi vestea, că faimosul *Gasparone*, era în pădurea de la Grotta Ferrata. Pentru a vĕ face o idee de spaima pricinuită, trebue să adaog să terasele parculuĭ Mutti mergeaŭ până la marginea pădureĭ. Insă, Gasparone, brigandul, care timp de treĭ anĭ îngrozise lumea dintre Roma şi Neapole, era un şiret pe care nu-l puteaĭ prinde cu una cu două.

Iute puserăm zăvoarele la uşĭ şi astuparăm toate ferestrele. Tata, şi cu tinĕrul englez, pândeaŭ cu puşca în mână. De odată, nevasta portarului eşi din odaia eĭ, şi strigă plângênd, că barbatul sĕŭ nu s'a întors încă, căcĭ ea nu-l găseşte nicăerĭ.

Noaptea venise. Tata, luă o port voce şi urcându-se în turn, strigă de maĭ multe orĭ. Singur ecoul rĕspunse.

Era de plâns, dar ce să-ĭ facĭ? Portarul era cam mâncăcios de felul luĭ, şi probabil că se dusese la Frascati, — după obiceiul luĭ, — ca să mănânce ceva.

Bietul portar! Pe când noĭ îl credeam la masă, el era la o întâlnire dată de Gasparone. Acesta îl înşelase, trimeţêndu-ĭ vorbă că-l chiamă nişte amicĭ şi în locul lor găsi treĭ oamenĭ mascaţĭ şi armaţĭ din cap până 'n picioare, carĭ se aruncară asupra luĭ, îl maltrară şi-ĭ cerură banĭ.

Bietul portar nu adusese nicĭ un ban. Il bătură, îl legară şi-l întovărăşiră până la poarta vileĭ, unde nevastă sa trebuia să le arunce pe fereastră, suma cerută. Fusese aşa de rĕŭ schingiuit, în cât de abia maĭ umbla.

Cum luna lumina drumul, nevastă-sa, de la o fereastră, îĭ vĕzu sosind şi crezênd că bărbatul sĕŭ este beat, alergă şi deschise poarta, fără să bage de seamă că aducĕtoriĭ eraŭ mascaţĭ.

Vĕzênd poarta deschisă, portarul, adunêndu-şĭ toate forţele, dete năvală înăuntru împingênd poarta după el, ca să nu poată intra şi bandiţiĭ, dar unul din eĭ, vârând mâna prin deschizătura porţeĭ, împlântă un pumnal în inima portaruluĭ, care căzu mort. Poarta se închise cu sgomot, lăsând pe ceĭ doĭ bandiţĭ pe din afară. Toate acestea se petrecură în câte-va clipe.

Tata şi englezul, carĭ în acest moment făceaŭ rondul pe terasă, alergară la strigătele femeeĭ. Amândoĭ tinerĭ şi curagioşĭ, deschiseră poarta şi deteră navală afară. O umbră neagră era la câţĭ-va paşĭ de acolo. Această umbră trase un foc, care răni pe tata. El răspunse printr'alt foc şi umbra dispăru.

A doua zi dimineaţa, vĕzurăm urme de sânge pe iarba din pădure şi tata primi următoarea scrisoare:

«Omul pe care nu l'aĭ nemerit, astă-noapte, este Gasparone, dar el a nemerit pe *brigandul* de portar, care *a voit să-ĭ fure* baniĭ promişĭ».

* * *

In felul luĭ Gasparone era Tiburzi care căzu cu arma în mână, chiar pe locul unde opera. Tiburzi era elevul luĭ Gasparone. Născut la 1847 într'un cătun din apropierea Romeĭ, el părăsi curând lucrurile de agricultură pentru a lua carabina. El era deja cunoscut ca un rĕŭ făcĕtor periculos, când, în 1872, fu prins şi condamnat la închisoare.

De acolo evadă şi îngrozi tot ţinutul din jurul Viterbeĭ. Indrăsneţul bandit pândea în pădurĭ, ca un tigru, prin stepele mocirloase, bravând geandarmeria şi domnind ca un stăpân, ast-fel că locuitoriĭ numeaŭ pădurile *de operaţie* ale banditului, «Regatul luĭ Tiburzi».

In zadar poliţia puse preţ pe capul luĭ şi promise 10 000 de lire celuĭ care l'ar învinge, căcĭ, în loc de a face poteră contra luĭ, ţĕraniĭ se făceaŭ complicĭĭ luĭ. Nenorociţiĭ făceaŭ aceasta de frică, căcĭ Tiburzi se arăta fără milă nu numaĭ contra celor carĭ căutaŭ a-l trăda, dar chiar contra celor ce refuzaŭ a-l ajuta: Intr'o seară de Iunie, pe una din acele frumoase crepuscule al căror secret il are numaĭ Italia, Tiburzi intră liniştit într'un sat, pe vremea când ţăraniĭ se întorceaŭ acasă cu carele pline cu fân. In mijlocul satuluĭ, femeile eraŭ în jurul fântâneĭ; era în timpul repaosuluĭ... In împrejurimĭ, tăcerea domnea pe câmpiĭ, întreruptă câte o-dată de mugetul vre-unuĭ taur, saŭ de behăitul caprelor. Un miros de fân proaspăt îmbălsăma aerul şi ferestrele caselor se deschideaŭ larg, pentru a-l lăsa să pătrundă în casă.

De o dată, convorbirile încetară.

«Uite Tiburzi».

Intr'adevĕr, brigandul venea încet, cu puşca în bandulieră ca şi cum venea la el acasă. Bărbaţiĭ se descoperiră, femeile făcură pe ascuns semnul cruceĭ.

Tiburzi se opreşte, încruntă din sprîncene şi caută pe cine-va prin mulţime.

Işĭ găsi victima, luă puşca, o puse la ochi, trase şi omul căzu.

«Iată, zise în gura mare brigandul, cum se scapă Tiburzi de *trădători* carĭ îĭ voesc capul».

Pe urmă, îşĭ puse arma în bandulieră şi plecă fără ca cine-va să zică vre o vorbă.

Luĭ Tiburzi nu-ĭ plăcea singurătatea. Ast fel dese orĭ pleca în plimbărĭ, maĭ ales la Roma, unde găsea maĭ multe petrecerĭ ca orĭ-unde.

In timpul ultimilor anĭ, meşteşugul de tâlhar de drumul mare îl scârbi. El isbuti să-şĭ câştige viaţa într'un mod maĭ gras şi maĭ puţin penibil. In loc de a opri diligenţele şi călĕtoriĭ isolaţĭ, ceea ce aduceaŭ după ele urmărirea geandarmilor, el începu să ridice impositele proprietarilor din localitate. Se citează unul, care îĭ plătea 4000 de francĭ pe an şi baniĭ îĭ veneaŭ de peste tot locul, maĭ regulat ca cum se plăteaŭ perceptorilor; căcĭ brigandul, când nu-ĭ se plătea, le ardea morile şi le omora animalele.

Intr'un vechiŭ castel feodal, părăsit de un secol, care acum servea drept fermă, el intra şi eşia ca la el acasă, numaĭ cât îşĭ spunea numele.

Poliţia închidea ochiĭ şi se facea că nu-l maĭ urmăreşte, când într'o seară din iarna trecută, pe când Tiburzi traversa pădurea Capalbio, se trezi nas în nas cu o patrulă de carabinierĭ.

Lupta se angajă desperată; brigandul se apăra ca un leŭ, ast fel că nu putu fi prins viu. Şase soldaţĭ, nu putură să-ĭ dea de hac, de cât omorându-l în momentul când eraŭ să-l scape.

Félix d'Anneville.

Numĕrul 9 din «Ziarul Călĕtoriilor» va apare Marţĭ, 9 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLĔTORIA MEA LA
POLUL NORD

II

Astă-zĭ presiunea a durat aproape toată ziua. Nu se maĭ observă regularitatea de maĭ nainte.

Duminică, 19 Noembrie. — De la 11 Noembrie până azĭ am dus obicĭnuita viaţă monotonă. Vêntul a bătut toată săptămêna dinspre sud, azĭ însă a-

vem o uşoară adiere de la nord-vest. Am avut de maĭ multe orĭ presiunĭ şi le-am auzit zgomotul de la sud est. Ghiaţa ce s'a închis strâns în jurul vaporuluĭ, a rĕmas însă neobicĭnuit de liniştită. De când cu ultima presiune maĭ puternică, e probabil că avem sub noĭ o pătură de ghiaţă de treĭ până la şase metri. (Maĭ târziŭ am ajuns cu sonda până la 9 metri fără să dăm de latura de jos a pătureĭ de ghiaţă).

Scott-Hansen a socotit azĭ observaţiile pe carĭ le consemnase alaltăerĭ, şi ne a surprins cu vestea îmbucurătoare că de la 8 Noembrie am înaintat cu 44 de minute spre nord, în direcţie cam spre est.

Ne găsim acum la 78° 27 latitudine nordică şi la 130°23 longitudine de est. De-am înainta numaĭ tot aşa!

Pe «Fram» e cald şi plăcut. Fie termometrul la 5, fie la 30 de grade sub zero, foc nu facem. Ventilaţia e escelentă. Cu toate acestea nu simţim nicĭ urmă de frig şi nu ardem de cât o lampă.

Mĕ gândesc acum să înlăturăm soba cu totul. Ne stă numaĭ în drum. Socotelile mele, cel puţin în ce priveşte apărarea noastră de frigul iernеĭ, s'aŭ dovedit exacte.

Nu suferim mult nicĭ din cauza umezeleĭ. In unul saŭ două locurĭ, maĭ ales în cabina pentru patru persoane, se adună şi picură; aceasta însă nu e nimic faţă de ceea ce se întâmplă de obiceiŭ cu alte vapoare. Dacă am face foc în sobă, umezeala asta ar dispărea cu totul. Eŭ, în cabina mea, cum am ţinut cât-va timp o lampă aprinsă, am putut constata dispariţia imediată a orĭ-căreĭ umezelĭ.

Tovarăşiĭ meĭ suportă frigul într'un chip extra-ordinar. Bentsen, pe o temperatură de —30 de grade se urcă pe punte numaĭ în cămaşă şi în pantalonĭ pentru a lua obicĭnuitele note meteorologice.

Lunĭ, 27 Noembrie.— Vîntul a fost maĭ în tot timpul de la sud, une orĭ ceva de la răsărit. Temperatura se menţine încă între 25° şi 30° sub zero; în interiorul vaporuluĭ a scăzut până la 24°.

De maĭ multe orĭ am băgat de seamă că razele lumineĭ polare urmaŭ direcţia vîntuluĭ, drept de la punctul lor de plecare la orizon. Joĭ dimineaţa, de şi aveam un vênt uşor de la Nord-Est, am cutezat chiar să prevestesc, luându-mĕ după direcţia razelor lumineĭ polare, că se va întoarce spre sud-est, ceea ce în adevĕr s'a şi întâmplat.

Peste tot, în timpul din urmă, am avut maĭ puţină lumină polară de cât la început. Totuşĭ, aproape în fie care zi ni s'a arătat, de şi une-orĭ foarte slabă; astă noapte e iarăşĭ foarte puternică.

In zilele din urmă, luna ni s'a arătat cu cercurĭ, cu osiĭ, cu icoana eĭ reflectată şi cu alte fenomene vrednice de notat. Când luna ajunge aşa de jos în cât cercul dimprejurul eĭ atinge orizonul, se formează un câmp luminos acolo unde orizonul taie cercul; un ast-fel de câmp de lumină se formează şi acolo unde o rază perpendiculară a cerculuĭ din jurul luneĭ atinge orizonul. Adesea se zăresc şi uşoare curcubee în mijlocul acestor câmpurĭ strălucitoare.

Orizonul în apropierea fenomenuluĭ era de obiceiŭ galben strălucitor, culoare ce trecea apoĭ în roş şi în sfîrşit în albastru.

Une orĭ eraŭ două cercurĭ concentrice; atuncĭ luna se reflecta de patru orĭ pe cer. Apoĭ, am maĭ observat şi o bucată dintr'un alt cerc ce atingea pe cele dintêĭ sus, drept deasupra luneĭ. După cum e în deobşte cunoscut, aceste diferite formaţiunĭ de cercurĭ, în jurul soareluĭ ca şi în jurul luneĭ, sunt pricinuite iar de frângerea razelor de lumină prin micile cristale de ghiaţă ce plutesc în aer.

Pentru ziua de 23 Noembrie aşteptam, din cauza luneĭ pline şi a fluxuluĭ, presiunĭ de gheţurĭ; cu toate astea, ghiaţa rĕmase şi în ziua aceasta şi în maĭ multe zile următoare, liniştită. Sâmbătă după amiazĭ, 25 Noembrie, am auzit însă mugetul depărtat al ghieţurilor din spre sud, şi de atuncĭ în fie-care zi am auzit aceste zgomote din aceiaşĭ direcţie.

Azĭ dimineaţă (27 Noembrie) zgomotul deveni foarte puternic şi venea tot maĭ aproape. Pe la 9 ore era aproape de tot; astă-seară l'am auzit iarăşĭ foarte aproape. Se pare însă că acum suntem afară din regiunea până la care se mărginesc de obiceiŭ presiunile gheţurilor. Nu de mult eram chiar în mijlocul acesteĭ regiunĭ. Jur împrejur ghiaţa e liniştită.

După toate probabilităţile, ultima presiune puternică a grămădit foarte tare ghieţurile de jur împrejurul nostru, şi frigul le a prefăcut într'o masă groasă şi rigidă care rezistă cu tărie, pe când ghiaţa maĭ slabă cedează pe alocurea presiuneĭ.

Adâncimea măreĭ creşte din ce în ce, cu cât mergem maĭ spre nord.

Astă-seară Hansen a făcut socotelile observaţiunilor de alaltă ierĭ şi a găsit că ne aflăm la 79°11 latitudine nordică. E frumos; de-ar merge tot aşa înainte! Acesta e punctul cel maĭ spre nord la care am ajuns până acum, şi probabil că astă-zĭ am înaintat şi maĭ mult spre nord.

In cursul zilelor din urmă am înaintat binişor, şi adâncimea crescêndă a măreĭ pare a denota o fericită schimbare a direcţiuneĭ mersuluĭ nostru.

Găsit-am oare în cele din urmă calea adevĕrată? Pe fie-care zi înaintăm cam 5 minute de grad. Lucrul care ne mulţumeşte maĭ mult pe lângă aceasta, e că în timpul din urmă şi maĭ ales în cele din urmă două zile n'am avut prea mult vînt; ierĭ n'avea de cât o iuţeală de un metru pe secundă, astă-zĭ nu bate de loc, şi totuşĭ am constat în zilele acestea o adâncime a măreĭ cu 40 de metri maĭ mare de cât înainte. Cred că aci totuşĭ avem în sfîrşit un curent spre nord. Fără îndoială ne maĭ aşteaptă încă multe desamăgirĭ, dar de ce să nu ne şi bucurăm, câtă vreme norocul ne zîmbeşte?

Marţĭ 28 Noembrie.— Desamăgirea a venit maĭ curînd decât ne aşteptam. Saŭ observaţiile n'aŭ fost bine consemnate, saŭ a fost o grasală în socotelile luĭ Hansen, dar poziţia planeteĭ Joe, pe care am consemnat'o aseară, ne arată că suntem la 78° 36° latitudine nordică. Sondagiile de apă ne daŭ 142 metri de adîncime a măreĭ, adică aproape aceeaş resultat ca şi ierĭ, şi funia ne arată că mergem spre sud-vest.

Orĭ cât s'ar hotărî cine-va să ia lucrurile filosoficeşte, tot nu poate să înlăture un sentiment de apărare.

Caut mângâiere citind, şi mĕ cufund cu toată atenţiunea în învĕţămintele Indienilor, în credinţa lor fericită în puterĭ transcendentale, în facultăţile supranaturale ale sufletuluĭ şi în viaţa viitoare. O, dac'am avea acum măcar o părticică din vr'o putere de acelea, supranaturale, ca să putem sili vînturile să bată mereŭ dinspre sud!

Seara, cam rĕŭ dispus, m'am urcat pe punte. Dar în momentul când ajunseiŭ, am rĕmas încremenit loculuĭ.

Iată supranaturalul pentru mine— lumina boreală care străluceşte, cu o putere şi frumuseţe incomparabilă, în toate culorile curcubeuluĭ, d'asupra cerului! Rare orĭ, poate nicĭ odată n'am maĭ vĕzut culorĭ aşa strălucitoare. Culoarea preponderantă era maĭ întêiŭ galbenul, care însă trecu încetul cu încetul în flacărĭ verzĭ, iar maĭ pe urmă, la capĕtul de jos al razelor, începu a se arăta un roşu viŭ, ca rubinul, care încetul cu încetul se întinse apoĭ asupra arculuĭ întreg.

Şi de odată un şarpe de foc începu să se ridice, încolăcindu-se în orizonul depărtat de la apus şi devenind din ce în ce maĭ strălucitor. Se desfăcu apoĭ în treĭ bucăţĭ, lucind care de care maĭ viŭ. Şi iar începu jocul culorilor. Şarpele de la sud deveni roşu ca rubinul, cu pete galbene, cel din mijloc galben, iar cel de la nord verzuĭ-alb. Alăturĭ de aceştĭ şerpĭ isbucneaŭ mănunchiurĭ de raze, ca şi când vîntul le ar fi purtat ca nişte valurĭ prin eter; se clătinaŭ încoace şi încolo, când maĭ tare când iarăşĭ maĭ slab. Iar şerpiĭ se

ridicaŭ spre zenit şi până peste el.

De şi eram îmbrăcat cam subţire si tremuram de frig, nu m'am putut îndura să mĕ întorc în cabină până când fenomenul dispăru, şi nu maĭ rĕmase decât un şarpe lucind uşor în apropierea orizonuluĭ de la apus, de unde isbucnise. Maĭ târziŭ, când m'am întors iar pe punte, grămezile de lumină înaintaseră spre nord şi se întinseseră în cerc necomplect peste partea de miază-noapte a ceruluĭ. Dacă cine-va ar vrea să citească însemnărĭ misterioase din fenomenele natureĭ, aci de sigur că ar găsi cele maĭ frumoase ocaziĭ.

Observaţiile de azĭ dup'amiazĭ ne aŭ arătat că ne găsim la 78° 38' 42" latitudine nordică. Incet mergem înainte!

Miercurĭ 29 Noembrie. — Astă-zĭ a maĭ fost sfâşiat un câine; *Fox*, unul din ceĭ maĭ frumoşĭ şi puternicĭ, a fost găsit astă seară la spatele vaporuluĭ, mort, ţeapăn, pe ghiaţă Ce ticăloşĭ câiniĭ ăştia! Acum am dat însă ordin ca să fie în tot d'auna supraveghiaţĭ de cine-va când îĭ lăsăm pe ghiaţă.

Joŭĭ 30 Noembrie.—Astă-zĭ am găsit o adîncime de 170 metri şi, după funie, se părea că mergem spre nord-vest. E aproape sigur că acum suntem purtaţĭ înainte spre nord. Speranţele ne cresc şi viaţa ni se pare iar maĭ veselă.

Dispoziţia în care mĕ găsesc eŭ, s'ar putea asemăna cu un pendul, dacă cine-va şi l-ar putea închipi oscilând neregulat. Nu e bine să ia cine-va lucrurile prea filosoficeşte, căcĭ nu pot tăgădui că întrebarea dacă ne vom întoarce cu isbândă saŭ fără isbândă, mĕ preocupă adânc.

E foarte uşor să mĕ conving, cu argumentele cele maĭ puternice şi pe carĭ nimenĭ nu le-ar putea răsturna, că lucrul principal e să duc până la sfârşit expediţia, fie cu succes fie fără, şi să ajungem sănătoşĭ acasă. Nu puteam să n'o întreprind, pentru că planul meŭ era aşa încât simţeam că trebuie să reuşească, şi de aceea era de datoria mea să fac încercarea Dar, dacă nu va reuşi, va fi şi este tot *treaba mea?*

Eŭ, mi-am făcut datoria, am făcut tot ce era de făcut şi pot să mĕ întorc cu conştiinţa curată la pacînica fericire pe care am lăsat'o acasă. Ce-are aface dacă întîmplarea, saŭ ce nume săĭ daŭ, va voi ca planul să reuşească şi ne va face saŭ nu numele nemuritor? Valoarea planuluĭ rĕmâne aceiaşĭ, orĭ ne va surîde, orĭ ne va năpăstui întîmplarea. Iar în ce priveşte nemurirea, — tot ce dorim este fericirea, şi aceasta nu se găseşte acĭ.

Pot însă să-mĭ repet toate astea de o mie de orĭ; pot să ajung până acolo în cât să cred în toată sinceritatea că totul mi e indiferent. Totuşĭ dispoziţia mi se schimbă ca norĭĭ pe cer, după cum vîntul bate dintr'o parte saŭ dintr'alta, după cum sondagiile arată o adîncime crescêndă saŭ nu şi observaţiile ne arată mergerea spre nord saŭ spre sud. Când mĕ gândesc la toţĭ aceia carĭ cred în noĭ, la Norvegia, la toţĭ prieteniĭ carĭ ne-aŭ dăruit timpul, încrederea şi baniĭ lor, se redeşteaptă în mine dorinţa ca să nu fie desamăgiţĭ, şi mĕ întristez când mersul nostru nu este aşa cum îl aşteptam. Şi *ea*, care maĭ mult de cât orĭ cine s'a jertfit, nu merită oare ca jertfa eĭ să nu fi fost adusă în zadar? Nu, *trebuie şi voim să reuşim!*

Duminică, 3 Decembrie. — Iar e Duminică, cu liniştea eĭ şi cu permisiunea de a ne bucura, visând, de o zi fericită, şi a trece ceasurile fără mustrare de conştiinţă.

Astă-zĭ, până la 250 metri n'am putut da încă de fundul măriĭ. Mersul e spre nord-est. După observaţiile de ierĭ, ne găseam la 78° 44' latitudine nordică, adică cu cincĭ minute maĭ spre nord de cât Marţĭ. Mergem grozav de încet, dar cel puţin mergem înainte, şi trebuie să mergem înainte,—în această privinţă nu poate încăpea îndoială.

Marţĭ, 5 Decembrie.—Astă-zĭ e ziua cea maĭ rece pe care am avut'o până acum; sunt—35·7°C cu un vînt viŭ de la est-sud est. Observaţiile de dup'amiazĭ ne arată 78°50' latitudine nordică, adică cu 5 minute maĭ spre nord de cât Sâmbătă, saŭ câte douĕ minute pe zi. Dup'amiazĭ am avut o lumină boreală splendidă, arcurĭ strălucitoare peste toată bolta cerească de la est la vest. Dar seara, când m'am urcat pe punte, cerul eru acoperit şi nu se zăria de cât o singură stea prin vălul norilor, — steaua din spre patrie.

Cum iubesc steaua asta. In tot-d'auna pe ea o caut întêiŭ cu ochiĭ, şi în tot d'auna e aci, lucind d'asupra drumuluĭ nostru. Am aşa o simţire, ca şi când nimic rĕŭ nu mi s'ar întâmpla, cât timp o voiŭ vedea licărind acolo.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

Atuncĭ se svoni în Neapole un sgomot, pe care publicul nu'l voi a crede, dar care la urmă înspăimêntă pe toţĭ iubitoriĭ de muzică.

Se vorbea că după ce se va isprăvi iarna, Stilla se va retrage din teatru. Ce! în toiul talentuluĭ sĕŭ, în toată măreţia frumuseţeĭ sale, la culmea carriereĭ eĭ de artistă, era oare cu putinţă, să se gândească la retragere?

Orĭ cât de necrezut era aceasta, şi fără să bănuiască, Baronul de Gorţ era în cea maĭ mare parte, pricina acesteĭ hotărîrĭ.

Spectatorul acesta, cu apucăturĭ tainice, cu toate că nevĕzut în dosul zăbrelelor lojeĭ sale, stîrnise la urmă în Stilla o emoţiune nervoasă şi stăruitoare, de care nu putea să scape. De cum intra în scenă, se simţea impresionată până înt'atâta, că această turburare foarte vĕdită pentru public, îĭ vătămase sănătatea.

Să părăsească Neapole, să fugă la Roma, Veneţia saŭ în orĭ care alt oraş din Italia, n'ar fi fost de ajuns s'o scape de urmărirea baronuluĭ de Gorţ. Chiar dacă s'ar fi dus în Germania, în Rusia, în Francia, şi tot ar fi găsit-o. O va urmări peste tot unde se va duce ca să cânte, şi ca să scape de această prigonire stăruitoare, singurul mijloc era de a se lăsa de teatru.

Decĭ, de douĕ lunĭ deja, înainte ca zgomotul retragereĭ sale să se fi rĕspândit, Francisc de Telek, se hotărîse a face pe lângă cântăreaţă o ultimă încercare, ale căreĭ urmărĭ aŭ adus, din nenorocire, o mare catastrofă. Liber, stăpân pe averea luĭ îĭ oferi s'o facă soţia luĭ, contesă de Telek.

Stilla ştia de mult simţimîntele, pe carĭ le insflase tînĕruluĭ conte. Işĭ zise că era un boer, căruĭ orĭ-care femee, chiar din lumea mare, ar fi fost fericită săĭ încredinţeze viitorul eĭ. De aceea, în împrejurările în care se afla, când Francisc de Telek îĭ oferi numele sĕŭ, ea îl primi cu o simpatie pe care nu încercă s'o ascundă.

Cu o adâncă cunoştinţă de sentimentele eĭ şi fără părere de rĕŭ că părăseşte cariera dramatică, se învoi a deveni soţia conteluĭ de Telek.

Vestea era dar adevĕrată, Stilla nu se va maĭ arăta pe nicĭ un teatru, îndată ce seziunea din San Carlo se va sfîrşi. Căsătoria sa, care se bănuise puţin de toată lumea, fu afişată ca sigură.

Bine înţeles că aceasta avu un efect neînchipuit, nu numaĭ în lumea artiştilor, dar chiar şi în lumea din Italia. După ce maĭ întêiŭ nu

vru nimenĭ să creadă, la urmă n'avură încotro. Geloziĭ şi ciude se îndreptară atuncĭ împotriva conteluĭ, care lua arteĭ isbânzile, adorăreĭ lumeĭ întregĭ pe cea maĭ mare cântăreaţă a timpuluĭ. Francisc de Telek primi chiar ameninţărĭ directe dar luĭ nu'ĭ păsa de astea.

Dar dacă publicul se resimţea, ce trebue să fi fost pe capul luĭ Radu de Gorţ când auzi că Stilla îĭ va fi luată, că va perde cu dînsa, ceea ce'l maĭ ţinea în viaţă. Se rĕspândise zgomotul că se va sinucide. Dar aceea ce fu sigur e că în ziua aceea Orfanic nu se maĭ vĕzu umblând pe uliţele Neapoluluĭ.Ne maĭ părăsind pe baronul Radu, veni chiar de maĭ multe orĭ să se închidă în loja aceea de la San-Carlo, în care se arăta baronul la fie care reprezintaţie- - ceea-ce nu se maĭ întêmplase, Orfanic fiind cu totul refractar farmecelor muziceĭ, ca orĭ-care savant.

Intre acestea zilele treceaŭ, emoţiunea nu maĭ trecea însă şi era să ajungă la culme în seara când Stilla se va arăta pentru cea din urmă oară la teatru. Trebuia să'şĭ facă reprezintaţia de adio în superbul rol al Angeliceĭ, din Orlanda, cap d'operă a maiestruluĭ Arconati.

In seara aceea, San-Carlo era de zece orĭ prea mic, să poată cuprinde toţĭ spectatoriĭ, carĭ se înghesuiaŭ la uşĭ şi din carĭ cea maĭ mare parte trebui să rĕmâie pe dinafară. Se temeaŭ de manifestărĭ împotriva conteluĭ Telek, dacă nu în timpul cât Stilla va fi pe scenă ; cel puţin atuncĭ când se va lăsa cortina după actul al cincilea.

Baronul de Gorţ luase loc în loje şi de astă-dată, iar Ofacnic era lângă dênsul.

Stilla se ivi tot aşa de mişcată, maĭ mult poate ca de obiceiŭ, se lăsă inspiraţieĭ sale, cântă cu atâta măestrie, cu atât talent nespus, cum nu s'ar putea descrie.

Entuziasmul pe care îl stârni în spectatoriĭ sĕĭ, se ridică până la delir.

In timpul reprezintaţieĭ, tînĕrul conte stătu în fundul jojeĭ, nerăbdător, nervos, înfierbântat, în cât nu se maĭ putea stăpâni, blestemând lungimea scenelor, supărându-se de întârzierile pe carĭ le produceaŭ aplauzele şi rechemările. Ah ! cât era de nerăbdător să smulgă din acel teatru pe aceia care era să ajungă contesa de Telec, şi s'o ducă departe, foarte departe, aşa de departe că nu va maĭ fi de cât a luĭ, cu totul a luĭ.

In sfârşit sosi scena aceea dramatică în care moare eroina din «Orlando».

Nicĭ o odată muzica admirabilă a luĭ Arconati, nu păru maĭ pătrunzĕtoare, nicĭ o dată Stilla n'o interpretase cu accente maĭ pasionate. Sufletul părea că i se străcoară prin buze... Şi cu toate acestea aĭ fi zis că vocea aceea, sfîrşită une orĭ, avea să se rupă, vocea aceea care nu se va maĭ auzi.

In acea clipă, zăbrelele de la loja baronul de Gorţ se plecară în jos. Un cap ciudat, cu păr lung cărunt, cu ochĭ de flacără, se arătă; faţa îĭ era înspăimântătoare de paliditate, şi din fundul lojeĭ sale, Francisc îl zări la lumină, ceea ce nu i se maĭ întâmplase.

Stilla tocmaĭ îşĭ dăduse drumul vociĭ în scena aşa de briliantă din cântecul final... Spuse fraza aceasta de un simţimênt sublim:

Innamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...

De odată se opreşte.

Faţa baronuluĭ de Gorţ o înspăimântă... O teamă neînvinsă o paralizaze... Duce repede mâna la gură, care se înroşeşte de sînge... Se clatină... cade...

Publicul s'a sculat, tremurând, nebun, în culmea grijeĭ...

Se aude un strigăt din loja baronuluĭ de Goţ...

Francisc s'a aruncat pe scenă, ia pe Stilla în braţe... o ridică... o priveşte... o chiamă...

Moartă !... moartă !... strigă el !... moartă !...

Stilla a murit. I s'a rupt o arteră în piept... Cântecul eĭ s'a stins o dată cu cel din urmă suspin.

. . . .

Tînĕrul conte fu dus la otel, într'o ast-fel de stare, că îl crezură nebun. Nu putu să fie faţă la înmormêntarea Stileĭ, care fu celebrată în mijlocul uneĭ mulţimĭ imense : întreaga populaţiune Napolitană.

La cimitirul «Campo Santo Nuove» unde fu îngropată cântăreaţa, nu se citeşte de cât acest cuvînt, scris pe o marmoră albă:

Stilla,

In seara îngropăreĭ veni un om la «Campo Saoto Nuovo».

Acolo, cu ochiĭ rătăciţĭ, capul plecat, buzele strânse ca şi cum deja ar fi fost pecetluite de moarte, se uită lung la locul unde Stilla fusese îngropată. Părea că trage cu urechia, ca şi cum vocea mareĭ artiste, are să maĭ răsbată înc'odată din mormêntul acela.

Era Radu de Gorţ.

Chiar în noaptea aceia baronul de Gorţ, însoţit de Orfanic, părăsi Neapolul, şi de la plecarea luĭ, nimenĭ n'ar fi putut spune, ce s'a făcut.

Dar, a doua zi, sosi o scrisoare la adresa tînĕruluĭ conte.

Scrisoarea aceea nu conţinea de cât aceste cuvinte de un laconism ameninţător :

— Dumneata aĭ omorît'o ! Nenorocire ţie, conte de Telek !

«Radu de Gorţ».

Aşa se petrecuse această istorie jalnică.

Timp de o lună, viaţa luĭ Francisc de Telek fu în pericol. Nu recunoştea pe nimenĭ, nicĭ chiar pe soldatul sĕŭ Raţco. Când era maĭ rĕŭ, un singur nume îĭ deschidea buzele, gata să-şĭ dea cea din urmă suflare : era numele Stilleĭ.

Tânărul conte scăpă de moarte. Dibăcia doctorilor, grijile neîncetate ale luĭ Raţco, de asemenea şi tinereţea şi firea de obiceiŭ sănătoasă a bolnavuluĭ, îl mântuiră. Mintea eşi intactă din această lovitură groasnică.

Dar când îşĭ veni în fire, îşĭ adună amintirile, maĭ vĕzu parcă scena finală din *Orlando*, în care inima artisteĭ se sfărîmase.

— Stilla, Stilla mea !... strigă el pe când mâinile se întindeaŭ, s'o aplaude iar.

Indată ce stăpână-sĕŭ putu eşi din casă, Raţco îl încredinţă că trebue să fugă din oraşul acesta blestemat, să se ducă la castelul din Craiova. Cu toate acestea, înainte de a părăsi Neapole, tînĕrul conte vru să se ducă să se maĭ roage pe mormêntul moarteĭ, şi să'ĭ dea un suprem, un veşnic adio.

Raţco îl însoţi până la *Campo Satuto Nuove.* Francisc se aruncă asupra ţĕrâneĭ aceleia neînduratoare, se sili s'o scormonească cu unghiile să se îngroape înăuntru... Raţco putu cu multă greutate să-l ia de la mormêntul unde zăcea toată fericirea luĭ.

După câte-va zile, Francisc de Telec, reîntors la Craiova, în fundul ţĕreĭ româneştĭ, îşĭ revĕzu vechea moşie a familieĭ. In acel castel trăi el cincĭ anĭ, fără să dea ochĭ cu vr'un strĕin. Nicĭ timpul, nicĭ depărtarea nu aduseseră o uşurare dureref sale. Ar fi trebuit să uite, dar de asta nicĭ vorbă Amintirea Stilleĭ, puternică şi neînvinsă, da din ziua întêia, era viaţa luĭ.

Sunt rănĭ de acelea, care nu se închid de cât la moarte.

Cu toate acestea, la începutul acesteĭ istoriĭ, tînĕrul conte părăsise castelul de vre-o câte-va sĕptămânĭ.

Dar câte stăruinţe şi rugăminţĭ, până să'l hotărască Raţco a eşi din singurătatea asta unde se perdea ! Că Francisc nu se putea mângâia, fie ; cel puţin era de trebuinţă să încerce a maĭ risipi durerea.

Se făcu un plan de călĕtorie, ca să viziteze maĭ întêĭ provinciile Transilvănene. Maĭ târziŭ Raţco spera că tînĕrul conte va consimţi să şĭ reia prin Europa călĕtoria aceia, care fusese întreruptă de tristele împrejurărĭ din Neapole.

Francis de Telek plecase ca turist de astă-dată, şi numaĭ pentru o călĕtorie de scurtă durată. Raţco şi cu dênsul, traversară câmpiile munte-

neştĭ, până la poalele Carpaţilor; o luase apoĭ prin trecĕtoarea Vulcan; apoĭ, după ce suiră Retezatul şi făcură o escursiune prin valea Mureşuluĭ, veniseră să se odihnească la satul Werst, la hanul *la Regele Mateĭ*.

Se ştie care era starea spiritelor, în clipa când Francisc de Telec sosi, şi cum fusese pus în curent cu faptele neînţelese carĭ se petreceaŭ la castel. Se ştie cum aflase că cetăţuia aceia era a baronuluĭ de Gorţ.

Efectul produs de acest nume asupra conteluĭ fusese prea sensibil, pentru ca judecătorul Kolţ şi ceĭ l'alţĭ fruntaşĭ să nu'l fi băgat de seamă.

De aceea Raţco în gândul luĭ dădea naibeĭ pe judecătorul Kolţ, care rostise aşa de neaşteptat numele acesta blestemat. De ce oare un nenoroc adusese pe Francisc de Telec tocmaĭ în satul acesta Werst, în vecinătatea casteluluĭ din Carpaţĭ. Tînĕrul conte tăcea. Privirea luĭ, rătăcind de la unul la altul, arăta destul tulburarea sufletuluĭ sĕŭ, pe care cercă zadarnic să'l linişteascā. judecătorul Kolţ şi cu ceĭ-l'alţĭ înţeleseră că o legătură tainică trebue să existe între contele de Telek şi baronul de Gorţ; dar orĭ-cât ar fi fost de curioşĭ, stătură la o parte, şi nu stăruiră să afle nimic. Maĭ târziŭ, vor vedea ce aŭ de făcut.

După câte-va clipe toţĭ părăsiră hanul, foarte intrigaţĭ de această neaşteptată înlănţuire de împrejurărĭ, care nu mirosea a bine pentru sat.

Şi acum, când tînĕrul conte ştia al cuĭ e castelul din Carpaţĭ, se va ţine de făgăduinţă? Ajuns la Karlsburg, va da de veste autorităţilor, va cere mijlocirea lor? Iată ceea ce se întrebaŭ judecătorul, dascălul, doctorul Patak şi ceĭ l'alţĭ. In tot cazul dacă tînĕrul conte nu făcea asta, judecătorul Kolţ era hotărît să o facă el. Va înştiinţa poliţia, care va veni să vadă castelul, să vadă dacă era plin de strigoĭ saŭ locuit de hoţĭ, căcĭ satul nu maĭ putea sta multă vreme cu atâta spaimă.

Pentru cea maĭ mare parte din locuitoriĭ sĕĭ, e adevĕrat, asta ar fi fost o încercare zadarnică, o mĕsură nefolositoare. Să se lupte cu strigoiĭ? Dar săbiile jandarmilor se vor sfărîma ca nişte sticle, şi puştile n'aŭ să ia foc.

Francisc de Telec rĕmas singur în sala cea mare a *Regeluĭ Mateĭ* şi se lăsa amintirilor, pe care le stârnise numele baronuluĭ de Gorţ.

După ce rĕmase un ceas abătut în jeţul sĕŭ, se sculă, părăsi hanul, se îndreptă spre capătul teraseĭ, privi în depărtare.

Pe coasta munteluĭ Plessa, în centrul şesuluĭ Orgaluluĭ, se înălţa castelul din Carpaţĭ. Acolo şezuse fiinţa aceea ciudată, spectatorul de la San-Carlo, omul care insuflase o frică neînvinsă nenorociteĭ Stilla.

Dar acum castelul era părăsit şi baronul de Gorţ nu se maĭ întorsese într'însul. Nu se ştia nicĭ măcar ce se făcuse, şi e foarte cu putinţă să'şĭ fi pus capăt vieţeĭ după moartea admirabileĭ artiste.

Francisc rătăcea ast-fel printr'o mulţime de ipoteze, neştiind la care să se oprească.

Pe de altă parte întêmplarea cu pădurarul Nicu Dek îĭ cam dădea de gândit şi ar fi vrut să-ĭ descopere taina, cel puţin pentru a linişti populaţia din Werst.

De aceea, cum tînĕrul conte nu se maĭ îndoia că acolo trebue să fie nişte hoţĭ, se hotărî să'şĭ ţie făgăduiala, să le zădărnicească toate manoperile lor, vestind poliţia din Karlsburg.

Cu toate astea, înainte de a da zvonul, Francisc vru să aibă amĕnunte maĭ multe asupra aceste̮ĭ afacerĭ, de aceia, înainte de a se întoarce la «Regele Mateĭ», se duse la casa judecătoruluĭ.

Judecătorul Kolţ se simţi foarte onorat să primească un boer ca d. conte de Telek, urmaş al uneĭ familiĭ de neam românesc, căruia satul Werst îĭ va rĕmâne îndatorat căcĭ se va linişti şi ţinutul va prospera, căcĭ turiştiĭ vor veni maĭ des, vor achita podăritul fără a se maĭ teme de strigoiĭ casteluluĭ din Carpaţĭ. Francisc de Telek mulţumi judecătoruluĭ Kolţ pentru uralele luĭ de bună venire şi îl întrebă dacă nu'l stinghereşte să vorbească cu Nicu Dek.

— Nu, mĕ rog d-le conte, poftim, rĕspunse judecĕtorul; băiatul merge spre bine şi în curând va putea să îşĭ vadă de slujbă

Apoĭ, întorcĕndu-se:

— Nu-ĭ aşa, Mioriţo? adăogă el întrebând pe fata luĭ care intra în sală.

— Să dea D-zeŭ, tată, rĕspunse Mioriţa cu o voce mişcată.

Francisc fu încântat de graţiosul salut, pe care i'l adresă fata. Şi, vĕzênd-o tot îngrijată de starea logodniculuĭ sĕŭ, se grăbi să ceară câte-va explicaţiĭ asupra luĭ.

— După cât am auzit, zice el, Nicu Dek a fost grav atins.

— Nu, d-le conte, rĕspunse Mioriţa, fie cerul bine-cuvîntat.

— Aveţĭ un dr. bun la Werst?

— Hîm! făcu judecătorul cu un ton care era puţin măgulitor pentru fostul infirmier de la carantină.

— Avem pe d-rul Patak, rĕspunse Mioriţa.

— Acela care însoţea pe Nicu la castelul din Carpaţĭ!

— Da, d-le conte.

— D-ră Mioriţo, zise atuncĭ Francisc, aş dori, în interesul luĭ, să vorbesc cu logodnicul d-tale, să-mĭ dea amĕnunte maĭ precise asupra viziteĭ la castel.

— O, da, o să vi le spue chiar dacă l'ar costa puţină oboseală.

— O, nu voiŭ abuza, d-ră Mioriţo, şi nu voĭ face nimic care să poată stingheri pe Nicu.

— Ştim, d-le conte.

— Când va avea loc nunta dv?

— Peste vre'o 15 zile, rĕspunse judecătorul.

— Atuncĭ voiŭ avea plăcerea de a veni şi eŭ la nuntă, bine înţeles dacă d. Kolţ mĕ pofteşte.

— Oh! domnule conte, o ast-fel de onoare...

— Peste vre-o cincĭ-spre-zece zile, ne-am înţeles! Şi sunt încredinţat că Nicu Dec va fi tămăduit, îndată ce va face o preumblare cu frumoasa luĭ logodnică.

— Să dea Dumnezeŭ! rĕspunse fata roşind.

In acea clipă, figura eĭ arăta o grijă aşa de vĕdită, că Francisc o întrebă care e pricina:

— Da!... să dea Dumnezeŭ, rĕspunse Mioriţa, căcĭ cercând să intre în castel, cu toată oprirea strigoilor, Nicu i-a înfruntat şi cine ştie dacă îl vor maĭ lăsa în pace toată viaţa.

— Oh! cât despre asta d-ra Mioriţo, regulăm noĭ.

— N'o să i se maĭ întâmple nimic, bietuluĭ Nicu?...

— Nimic şi graţie agenţilor din Karlsburg se va putea orĭ-cine preumbla prin castel, ca şi pe strada din Werst

Tînĕrul conte, crezênd că nu e nevoe să maĭ discute chestiunea supranaturaluluĭ, cu nişte spirite aşa de încăpăţînate, ceru a fi dus lângă Nicu Dek.

Ceea ce şi făcu Mioriţa, lăsîndu'l apoĭ singur cu logodnicul eĭ.

Nicu Dek aflase de sosirea nouilor călĕtorĭ la hanul *Regele Mateĭ*. Din fundul fotoliuluĭ sĕŭ, larg cât toate zilele, se sculă să primească pe vizitator Cum nu se maĭ resimţea de paralizia care 'l lovise odată, era în stare să rĕspundă întrebărilor conteluĭ de Telek.

«Domnule Dek, zice Francisc, după ce strînse prieteneşte mâna pădurarului, am să te întreb maĭ întêĭ dacă şi d-ta crezĭ în spiritele rĕŭ făcĕtoare de la castelul din Carpaţĭ».

— Sunt silit să cred, respunse Nicu.

— Şi crezĭ că eĭ te-aŭ împedicat să sarĭ zidul casteluluĭ?

— Nicĭ nu mĕ îndoesc.

— Şi de ce, mĕ rog?

— Pentru că, dacă n'ar fi strigoĭ, ceea ce mi s'a întâmplat s'ar explica.

— Aĭ putea să 'mĭ spuĭ toată istoria, fără a trece nimic din ce s'a petrecut?

— Bucuros, d-le conte.

Nicu Dek povesti cu toate amănuntele ceea ce se petrecuse. Confirmă cele spuse la *Regele Mateĭ* — fapte cărora contele le da o explicaţiune naturală.

In definitiv, întêmplările din noap-

tea aceea, se explicaŭ uşor dacă ființele omeneştĭ—hoțĭ orĭ alt cine-va, posedaŭ maşinăriĭ, carĭ pot produce efecte fantasmagorice. Cât despre ciudata pretențiune a d-ruluĭ Patak că picioarele i-ar fi fost închleiate de pămînt de o putere nevĕzută, s'ar putea susține că numitul doctor fusese jucăria uneĭ iluziunĭ. Ceea ce părea maĭ adevĕrat e că i se tăiase picioarele de frică, asta 'ĭ spuse Francisc luĭ Nicu Dek.

«Cum se poate, domnule conte, respunse Nicu, chiar în clipa când a vrut să fugă, să i se taie picioarele acestuĭ fricos? Asta nu 'ĭ cu putință, vețĭ recunoaşte cred.

— Eĭ bine, reluă Francisc, să admitem că i s'aŭ prins picioarele de vre-o cursă ascunsă în iarbă.

— Da, dar când cursa se închide, face rănĭ adâncĭ, sfâşie carnea, şi picioarele d-ruluĭ Patak n'aŭ nicĭ urmă de rană.

— Observația d-tale e dreaptă, dar crede-mĕ că dacă doctorul nu şi-a putut urni picioarele, e că tot aŭ fost prinse în felul acesta...

— Am să te întreb dar, d-le conte cum o cursă are să se deschidă singură, ca să dea libertate celuĭ prins?

Fransisc fu destul de încurcat ca să rĕspundă.

— La urma urmeĭ, d le conte, urmă pădurarul, pot lăsa ceea ce 'l priveşte pe doctorul Patak. Nu 'țĭ afirm de cât ceea ce ştiŭ despre mine.

— Da, să lăsăm pe viteazul doctor... şi să nu vorbim de cât de ceea ce țĭ s'a întâmplat d-tale.

— Ceea ce mi s'a întâmplat, e foarte desluşit. Nu 'ĭ îndoelnic de a fi primit o sguduitură grozavă, şi asta într'un mod foarte puțin natural.

— Nu 'ĭ semn de rană pe trupul d-tale? întrebă Francisc.

— Nicĭ un semn, domnule conte, şi cu toate acestea am fost atins cu o putere!...

— In clipa când aĭ pus mâna pe veriga poduluĭ umblător?

(Va urma)

VARIETĂȚĬ

Călĕtorul şi scorpia

Luna trecută călĕtorul german Müller se afla la Vadi Halfa cu însoțitoriĭ sĕĭ, şi găzduit într'o casă mare, aproape dărîmată care era în tot-d'a-una pusă gratis la dispozițiunea caravanelor. Camera în care se culcase Müller avea coperişul spart în câte va locurĭ şi ast-fel pătrundea înăuntru lumina luneĭ.

Intr'o noapte dînsul tocmaĭ adormise cu cămaşa desfăcută la pept, căcĭ era foarte cald, când fu deşteptat d'odată de o sgârietură pe pept; deschizênd ochiĭ, recunoscu îndată că se urcase pe peptul luĭ o scorpie mare, căcĭ îĭ simțea coada cu acu înveninat.

Ce să facă Müller în această situație teribilă? Ca s'o apuce cu degetele, ar fi fost o mare imprudență, căcĭ la cea maĭ mică mişcare scorpia l'ar fi împuns. Ast fel continuă a sta nemişcat; scorpia se urca tot maĭ sus spre gât.

Müller nu maĭ îndrăznea nicĭ să respire.

Picăturĭ de sudoare rece îĭ curgeaŭ pe frunte.

Scorpia ajunse la gât, — Müller stătea tot nemişcat — apoĭ ajunse pe fața luĭ.

Era ceva din cale afară teribil şi scăbos.

Müller sări acum d'odată cu aşa iuțeală în cât scorpia n'avu timp să'ĭ înfigă acul în carne. Insă ea căuta să'şi rĕzbune în urmă.

Müller apucă o țăpuşă de fer, pe care o ținea mereŭ lângă sine, şi i-o înfipse în spate.

Azĭ el arată la toțĭ această scopie pe care o ține în spirt.

Jurămêntul de la Piedra San Martin

Cu toate că Ludovic al XIV a murit, totuşĭ Pirineiĭ există, şi vom adăoga că eĭ există, maĭ ales de atuncĭ de când s'a probat că eĭ constitue un lanț mult maĭ important de cât se crezuse, maĭ cu seamă din spre partea spaniolă.

Unde este timpul când micul regat al Navareĭ şedea ca şi călare pe ambele părțĭ ale Pirineilor, franceză şi spaniolă, înainte ca Ferdinand Catolicul să fi împins pe Jean d'Albert peste eĭ, în Franța?

Timp de secole, posesiunea păşunelor din vêrfurile munților, era disputată de către locuitoriĭ ambelor părțĭ ale noueĭ frontiere.

Astă-zĭ aproape peste tot s'aŭ împăcat, şi în fie care an se face o ceremonie religioasă în apropiere de Isba, pentru amintire.

Valea Isba este dominată de o pădure de pinĭ, de ştejarĭ şi de cimişirĭ.

Satul are o altitudine mijlocie de 820 metri, şi este zidit în amfiteatru, în mijlocul uneĭ văĭ bogate, unde se reunesc treĭ cursurĭ de apă.

In apropiere e un alt sat, Roncal. Timp de maĭ mulțĭ anĭ, Roncaleziĭ şi Bearneziĭ din Barétout (distr. Orlon) se certaŭ asupra proprietățeĭ păşunilor din apropierea frontorieĭ şi în susul văeĭ Isba. Aceste certurĭ degeneraŭ dese orĭ în bătăĭ sângeroase, şi partidul învingĕtor îşĭ proclama posesia sa.

In fine pentru a pune capăt bătăilor, Franceziĭ şi Spanioliĭ, recunoscură libertatea păşunatuluĭ, cu condiție ca Bearneziĭ, să dea, în fiecare an, Roncalezilor 2 vacĭ, de 2 anĭ.

Această condiție fu aceptată, şi iată ceremonia aceseĭ întrevederĭ Franco Spaniole:

Treĭ delegațĭ navarezĭ şi treĭ bearnezĭ, armațĭ ca de rĕzboiŭ, merg către frontieră, la Piedra San-Martin, luând precauțiunĭ, ca oameniĭ carĭ se aşteaptă a fi surprinşĭ de inimicĭ. Ajunşĭ chiar la limită, unul dintre navarezĭ apleacă şi pune pe iarbă puşca saŭ pipa sa, întoarsă cu țeava către Francia. La rîndul sĕŭ, unul din Francezĭ, pune peste arma Navarezuluĭ, puşca sa, în formă de cruce. Peste această cruce, ast fel formată, toțĭ delegațiĭ, descoperițĭ şi cu genuchiul pe pămênt, îşĭ daŭ mâna dreaptă şi spun un jurămênt solemn. O suită destul de numeroasă urmează de regulă pe delegațĭ, carĭ sunt alcaziĭ satelor vecine, îmbrăcațĭ cu mantale oficiale, călărĭ pe catârĭ împodobițĭ frumos, precedațĭ de păzitoriĭ munților, cu puştile în banduleră şi ținênd în mână «pipa înflăcărată», simbolul autorităței.

Salve de muschete, anunță începutul şi sfârşitul ceremonieĭ. Ziua se termină cu un banchet, unde, paharele pline cu vin de Spania se ciocnesc cu acelea cu vin de Franța. In ziua aceea, la Isba, nu maĭ e frontieră pirineană.

A. Pilgrim.

Chestia geografică No. 1

Harta mută

Ce golf reprezintă această hartă? Să se numească orașele 2, 3, și 4 precum și muntele 5 și delta 6.

Explicația se va da peste 15 zile

S. va acorda, prin tragere la sorțĭ, între acele persoane carĭ vor trimite explicația exactă, un volum ilustrat din romanele noastre.

De necrezut

Obiecte şi 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineaţa, va primi următoarele premiĭ:

Pentru 3 lunĭ leĭ 4.80 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universuluĭ» pe anul 1898, care coprinde 100 paginĭ text şi 13 portrete ale oamenilor însemnaţĭ din România, încetaţĭ din viaţă în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 şi ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 lunĭ.

Pentru 6 lunĭ leĭ 9.30 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universuluĭ» pe anul 1898.—Calendarul portativ.— Calendarul american (cu foĭ zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, şi ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 lunĭ.

Pentru un an leĭ 19.50 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de maĭ sus.—Un roman ilustrat de 4 volume. — «Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat şi un port ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonaţiĭ din provincie pentru 3 lunĭ vor trimete 20 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor, abonaţiĭ pentru 6 lunĭ vor trimete 30 banĭ maĭ mult şi abonaţiĭ pentru un an 1 leŭ maĭ mult.

La Viena şi la Veneţia gratis

Toţĭ abonaţiĭ vor maĭ concura, prin tragere la sorţĭ, la două bilete de dus şi întors la Viena saŭ la Veneţia.

VINDECAREA
Boalelor de ficat, stomac şi inimă

Curăţirea sângeluĭ stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum şi **AMAR INDIAN** ale d-ruluĭ W. SIMON, vindecă în mod sigur şi în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac şi Inimă, în ori-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane şi amarul indian, sunt **ceĭ maĭ bunĭ curăţitorĭ aĭ sîngeluĭ stricat**, în urma boalelor ficatuluĭ saŭ ale efectelor de microbĭ şi miasme palustre (băltoase).— Hapurile Vegetale Indiane costă leĭ 2.80 flaconul. Amarul Indian costă leĭ 3 flaconul.

— Refuzaţĭ ca falşificate toate flacoanele saŭ borcanele carĭ nu vor purta pe din afară pecetia ziaruluĭ «Universul» şi pe dinăuntru o instrucţie în limba română tot cu pecetia ziaruluĭ «Universul».

Se găseşte de vînzare în Bucureştĭ la drogheria centrală a d-luĭ M. Stoenescu, strada Academieĭ; la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», V. Thüringer, calea Victorieĭ No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Păcăţianu, calea Victorieĭ No. 17 (hotel de France), precum şi la toate farmaciile din ţară.

Orĭ-ce tuse

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur şi în scurt timp de orĭ-ce tuse, să cumpere numaĭ hapurile de catramină ale celebruluĭ chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia şi România.

O cutie costă numaĭ leĭ 2.95; patru cutiĭ leĭ 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile şi în Bucureştĭ la drogueria centrală Mihail Stoenescu, str. Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academieĭ No. 4 şi la drogheria «Câinele Negru», Ion Ţetzu, strada Lipscanĭ, Bucureştĭ.

Toate cutiile carĭ nu vor avea în interiorul lor o instrucţie în limba română cu stampila administraţieĭ ziaruluĭ «Universul» str. Brezoianu No. 11, Bucureştĭ, se vor considera ca falşificate.

In contra tifosuluĭ

Orĭ-ce familie trebe să adopte pentru desinfectare odăilor, privăţilor, etc., preparatul NAVA maĭ cu seamă pe timpul de faţă, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Anghina-difterică, fac ravagiĭ marĭ.

Desinfectantul NAVA are o putere de 20 de orĭ maĭ mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numaĭ la administraţia ziaruluĭ «Universul», strada Brezoianu No. 11 Bucureştĭ, cu următoarele preţurĭ:

1 Tinichea de 1 kilogram . . leĭ 3.50
1 » » o jum. kgr. . . » 2.—
1 Sticluţă . . . . » 0.90

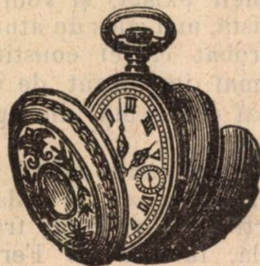
— Rabat la revinzĕtorĭ —

5 BANI în toată ţara

In toate dimineţile apare «Universul» politic, care se vinde **5 banĭ în toată ţara**. Conţine ilustraţiĭ, cele maĭ frumoase, ştirile şi telegrameĭ cele maĭ importante din ţară şi străinătate. Publică zilnic un foarte interesant roman şi importanta operă: «Note asupra vieţeĭ regeluĭ Carol în rezboiul de la 1877—78.»

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasoarnice

se află la administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Ceasoarnice de nikel de la leĭ 4.90 până la leĭ 8.50. Ceasoarnice de metal soleil, carĭ n'aŭ nicĭ o deosebire de un ceasornic de aur adevĕrat, cu leĭ 9.90, leĭ 10.90 şi 13.50.

Domniĭ doritorĭ vor găsi la depozitul ziaruluĭ nostru cel maĭ bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb saŭ aurit şi oxidat, de argint şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, carĭ se vind cu 30 la sută maĭ eftin de cât orĭ unde.

Bogat asortiment de ceasoarnice de masă cu deşteptător, de metal saŭ de lemn artistic sculptat.—Leĭ 4.50, Leĭ 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz micĭ de masă, foarte elegante, numaĭ cu leĭ 5.50 bucata.

Pendule marĭ de bronz, pentru masă, de o rară frumuseţe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Preţurĭ de ocasiune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Leĭ 22 şi leĭ 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecţionat, premiat cu cea maĭ înaltă distincţiune la cea din urmă expoziţie specială de ceasornice din Geneva (Elveţia). — Bucata leĭ 170 pe comptant. — Nicĭ cu 300 de leĭ nu se găseşte un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel maĭ fin şi solid şi de un mers cel maĭ regulat, garantat. — Acelaşĭ ceasornic de metal nichelat Leĭ 17.50 şi de metal oxidat leĭ 19.50

LANŢURI de tot felul

fantazie, de metal aurit saŭ oxidat şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, cu preţurĭ ne maĭ pomenit de ieftine.

Reparaţiĭ de ceasornice

se efectuiază în modul cel maĭ perfect şi durabil, la atelierul înfiinţat de administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, care a adus expres din Elveţia două lucrătorĭ din ceĭ maĭ experţĭ.—Reparaţiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½, atelierul de reparaţiuni este închis

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Anul I.—No. 9. 5 BANI IN TOATA ȚARA București, Mercuri 10 Decembrie, 1897

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an in toată țara
« 2.50 « 1/2 « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe săptămână:
MARȚEA și VINEREA

SAINT-GERMAIN.—Vezĭ explicația

SAINT-GERMAIN

LEGENDĂ

Acum câțî-va anî s'a întâmplat în insulele Sonde una din cele maî spăimêntătoare drame carî se pot închipui. In acelaş timp cu intrarea în activitate a vulcanuluî Krakatau şi lunga sa perioadă de erupţiune, cutremure de pămênt, întovărăşite de clocotirî de apă, aruncară spaima printre populaţiune şi numeroase fură victimele acestor fenomene, carî vin pe neaşteptate şi carî de şi nu aŭ o durată lungă, totuşî fac marî stricăciunî. Inchipuiţi-vĕ nişte oamenî liniştiţî, pe malul măreî de seninătate seculară, carî de odată sunt surprinşî de acest cataclism! Nu numaî insulele Sondeî aŭ fost singurele carî aŭ suferit ast-fel de perturbaţiunî neprevĕzute şi omorîtoare! Japonia, în partea eî septentrională, nu a suferit şi ea o ast-fel de clocotire de ape cum nu s'a maî vĕzut?

Treî-zecî de miî de victime se cunosc până acum, şi este foarte probabil că, maî adăogând încă câte-va miî, ne-am apropia maî bine de adevĕr.

La acestea mĕ gândeam, acum câte-va zile, şezĕnd pe malul măreî, la poalele splendidelor stâncî din Carteret, carî sunt una din minunăţiile ţĕrmuluî măreî Mâneceî. In zare, cam la vre o 7 mile, Jersey se arăta pe orizon; între insulele engleze şi continent se zărea masa neagră a Ekrehous uluî.

Şi totuşî, până în secolul al VII-lea, Jersey nu fusese insulă; el făcea parte din continent, şi canalul care se vede astă-zî, pe atuncî nu exista. De altmintrelea, acest canal nu este adânc, şi corăbiile cu un tonagiŭ maî mare nu aŭ curagiŭ să intre pe el, ceî puţin atuncî când nu le împinge vîntul. Nu spune istoria că Saint-Germain, episcop de Auxerre, după ce trecu prin Lutèce şi Nanterre, unde se întâlnise cu Sfînta Genevieva, a ajuns la Jersey trecênd un rîuleţ pe o simplă scândură? Tot asemenea se şi reîntoarse şi dete naştere la o legendă foarte bizară, care există chiar şi azî în părţile aceste ale Normandieî. Acum câţî-va anî am vĕzut chiar eŭ, această legendă scrisă într'o carte făcută de câţî-va literaţî în memoria luî Leon Cladet şi mi se păru aşa de curioasă, în cât nu mĕ pot opri de a nu o reproduce.

Saint Germain, episcop de Auxerre, fuse — pe la începutul socoluluî al V lea—un episcop călĕtor. El ducea peste tot locul vorbele sfinte. Aceasta se numea combaterea eresieî, şi de multe orî, el trecu de la Coutances la Jersey, fără a'şî scoate sandaliî. Partea dinspre ţĕrmul măreî numită *Déroute*, este plină de numele sĕŭ: peste tot găseştî câte un Saint Germain, avênd un nume suplimentar pentru a se deosebi de altul. La Carteret, la extremitatea septentrională a stâncilor, acolo unde încep nisipurile carî merg până la Rosel, există rîuleţul Saint-Germain, care'şî duce limpezile sale unde printre erburile marine; acolo se vede un mic isvor din care episcopul bĕuse la întoarcerea luî din Jersey.

Călĕtoria aceasta, dacă trebue să credem tradiţiuneî care există şi azî, a fost foarte ciudată.

Intr'o seară, locuitoriî vĕzură ceva foarte curios, un fel de animal înflăcărat, care venea cu o iuţeală spăimêntătoare, şi pe mĕsură ce dihania se apropia, se distingea din ce în ce maî bine, până ce, în fine, vĕzură o fiinţa omenească, înconjurat de lumină, care sbura, pe o roată de foc, tot aşa de iute ca şi o pasĕre de mare.

Trebue să menţionez că pe vremea aceea nicî nu se pomenea de velocipede. Dar chiar umblând pe o roată de foc, nu eştî scăpat de oboseală şi de sete, şi ast-fel îl vĕzură, pe acest personagî, dându-se jos şi dirigindu-se către isvor. Ajuns aci, se lungi cu pântecele pe pământ şi începu să bea, întocmaî ca un muritor ordinar. Când se ridică, îşî trecu de maî multe orî mâna peste barba cea lungă, din care curgea picăturî luminoase.

Şi cum spectatoriî nu prea îndrăsneaŭ să se apropie, el înaintă spre eî şi se prezintă.

Astă-zî, după trecere de cincî sprezece secole, ne este uşor de reconstituit acea scenă. Inchipuiţi-vĕ pe episcop, venind pe o seară călduroasă de vară, având înaoia luî vastul disc al soareluî care apune, formându î ca un fel de aureolă, — ceea ce tradiţia numeşte o roată de foc, — şi oprindu se, sdrobit de oboseală, la câţî-va metri de partea care astă-zî se numeşte capul Carteret.

Aceasta este veşela şi minunata legendă; dar, treî secole maî târziŭ realitatea apăru, într'una din acele catastrofe inexplicabile care puse Oceanul între archipelagul normand şi Franţa. Istoriciî vorbesc de o tempestă groaznică cară dură treî zile şi treî noptî şi care făcu în continent o spărtură, în care năvăleaŭ valurile Atlanticuluî. Ar trebui să credem maî mult la un fenomen vulcanic, terenurile fiind de origină plutonică, saŭ la o ridicare a malurilor, în detrimentul centruluî, unde apa năvăli cu toată violenţa unuî torent gigantic. Atuncî tot ce se găsea între enormele stâncî ale insulelor şi stâncile uscatuluî, fu înecat şi marea mugind, rostogolea nenumĕrate cadavre. E cam acelaş lucru, ca şi legenda regeluî Ys şi înecarea oraşelor blestemate.

Catastrofa se opri aci, la extremitatea stâncilor ridicate prin erupţiunea vulcanică şi poate, graţie influenţeî luî Saint Germain.

Isvorul de unde a bĕut el maî există, în fundul văeî, înnapoia dunelor carî urmează stâncilor, într'un fel de cuib ridicat din pietre prin pietatea locuitorilor şi unde cresc o mulţime de ierburî verzî. Dar acum este părăsit; prea departe pentru a putea fi întrebuinţat, rare-orî vr'un drumeţ bea din el.

Astă-zî numaî bărcile pescarilor trec prin apele joase ale *Déroute*-eî, dar Parisieniî, căutând regiunile cele maî pitoreştî şi tot de o dată vesele şi sĕlbatice, încep a frequenta satul Carteret, în care vilele încep a se îndeşi. E maî bine ast-fel pentru locuitorî, cărora li s'a făcut şi drum de fer, dar e maî rĕŭ pentru iubitoriî de locurî pitoreştî. Ast-fel se goneşte vechia poesie a lucrurilor, mânată de progres, căcî ea nu fuge în nicî o altă parte.

Invazia civilizaţieî o omoară pentru tot-d'a una şi copiiî noştri nu o vor maî găsi, cu toate că nu vor avea nicî un pic de regret, pentru că nu aŭ cunoscut-o. Ast fel, cu premeditaţie maî mult, m'am simţit târît de amintirile mele particulare şi prin tradiţia transmisă, altă-dată destul de vie în acele localităţî, dar care dispare, se şterge, se stinge, graţie drumurilor de fer şi diferitelor mijloace de locomoţiune. Aceî carî aŭ oare-care poesie în inimă, mĕ-vor înţelege perfect de bine, dacă, pe o frumoasă seară de vară, vor sta visând, pe capul cel singuratic, care este scăldat vecînic de mare, în mijlocul tăcereî nocturne, aşa de plină de farmec şi de elocinţă, acolo unde atâtea lucrurî minunate, teribile saŭ ireparabile, se întunesc, în cursul secolelor, carî trec ca aniî

Charles Canivet

Numĕrul 10 din «Ziarul Călĕtoriilor» va apare Vinerî, 12 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLĔTORIA MEA
LA
POLUL NORD
II

Miercurî, 6 Decembrie. — Azî după amiazî s'a spart ghiaţa în partea de la cârmă a vaporuluî şi spre seară vĕd că spărtura se deschide. Putem să ne aşteptăm la presiunea ghieţurilor, de oare-ce azî saŭ mâine vom avea lună nouă.

Joï, 7 Decembrie. — Dimineaţa pe la 5 ore ghieţurile aû început a se grămădi, timp ca vr'o oră. Stam în cabina mea şi ascultam cum pîrîia şi se sfărâma şi urla. După amiazï am avut iar o mică presiune, dar în totul neînsemnată. Inainte de amiazï ghiaţa nu s'a desfăcut de loc.

Vinerï, 8 Decembrie. — Presiune azï dimineaţă de la 7 până 8 ore. După amiazï, pe când stam şi desenam în cabina mea, am fost speriat fără veste de un sgomot saû pîrîit puternic. Venea par'că de d'asupra capuluï meû şi ca când blocurï marï de ghiaţă ar fi căzut pe punte peste cabină. Toţï sar în sus şi-şï aruncă câte o blană saû ceva pe umerï; ceï carï se întinseseră la un somn de după amiazï, aleargă în salon întrebând uimiţï ce s'a întîmplat. Petterson aleargă atât de grăbit pe treptele cabineï, în cât deschizênd uşa cu violenţă loveşte pe pilot în faţă; acesta era acolo silindu se să oprească pe căţeaua *Vivik* care, de spaimă, sărise şi ea din culcuşul eï, în odaia de jos, unde-şï aşteaptă fătatul.

Ajunşï pe punte, nu vêzurăm nimic alt ceva de cât că ghieţurile eraû în mişcare şi păreaû a se cufunda încet şi a se depărta de la vapor. Azï dimineaţă şi erï se adunaseră grămezï marï de ghiaţă într'o parte a vaporuluï. Explozia se produsese probabil printr'o presiune violentă care spărsese ghieţurile acestea, fapt ce pricinuise o aplecare fără veste a lor în partea apusă. Pîrîit de lemn nu auzisem încă, aşa că, orï cum, *Fram* nu suferise de sigur nimic. Dar era foarte frig şi ne grăbim să să ne întoarcem jos.

Pe la 6 ore, când stam la masă, presiunea ghieţurilor începu deodată. Ghiaţa pîrîia şi mugea aci aproape, de-alungul coastelor vaporuluï, şi atât de tare în cât nu ne maï auzeam vorba; trebuia să strigăm şi cu toţiï furăm de părerea luï Nordahl când făcu judicioasa observaţie, că ar fi fost maï plăcut ca presiunea ghieţurilor să-şï exercite activitatea ceva maï departe de noï. In mijlocul zgomotuluï abia auzeam când şi când câte un acord al armoniuluï, care ne cânta tocmaï melodia luï Kierulf: «Cîntecul privighetoriï nu mê lasă să dorm». Vr'o două-zecï de minute ţinu zgomotul acesta, apoï totul se linişti iarăşï.

In cursul seriï, Scott-Hansen se coborî să anunţe o apariţie cu adevêrat vrednică de vêzut a lumineï boreale.

Puntea era viû luminată şi reflecsul juca pretutindenï pe ghiaţă. Intreg cerul era în foc, maï ales însă spre sud, unde flacărï enorme se ridicaû în vîlvătăï neastâmpărate Maï târziû Scott-Hansen veni iar să anunţe că lumina boreală era acum de o frumuseţe extra-ordinară.

Nu se poate descrie cu vorbe frumuseţea ce ni se înfăţişă ochilor. Flacările strălucitoare se desfăcuseră în nenumĕrate făşiï de toate culorile, ce se împleteaû atât la sud cât şi la nord peste tot cerul. Razele scînteiaû în culorile cele maï curate şi limpezï ca cristalul ale curcubeuluï, maï ales în roşu-violet saû carmin şi în verdele cel maï deschis Adesea razele arculuï eraû la sfîrşit roşiï, iar maï sus, departe, se preschimbaû într'un verde scînteietor, devenind sus de tot, maï întunecate şi trecând în albastru saû violet înainte de a se pierde în albastrul ceruluï. Dar şi razele din unul şi acelaşï arc se preschimbaû din roşu deschis în verde deschis şi se clătinaû încoace şi încolo ca mânate de furtună. Era o nesfârşită fantasmagorie de culorï scînteietoare şi întrecea tot ce şi-ar putea închipui cine-va.

Une orï spectacolul era aşa de răpitor, în cât par'că ţi se oprea respirarea; îţï venea să te aştepţï să vezï petrecêndu se ceva extra ordinar, cel puţin cerul prăbuşindu-se. Dar pe când stam încă adânc impresionaţï, deodată întreg fenomenul se stinge, licăreşte repede de câte va orï din ce în ce maï slab, şi dispare.

Totul se petrece cu o aşa siguranţă şi regularitate, în cât par'că te afli în faţa unuï maestru sigur de arta luï. Cu o singură trăsătură de arcuş se înalţă până la culmea patimeï, se coboară uşor şi elegant la ariï liniştite, obicînuite, pentru ca din câte-va trăsăturï, să se ridice iar până la patimă.

Şi se părea că şï face o plăcere să ne tot păcălească. In momentul când, mânaţï de un frig de 35°C., ne hotărâm să ne coborîm în cabine, deodată se ridica iar un spectacol atât de minunat, încât ne ţintueşte pe loc până ce ne înghiaţă şi nasul şi urechile.

Drept finală avem o desfăşurare sălbatică de foc de artificiï în toate nuanţele de culoriï, un foc ce joacă pretutindenï, aşa în cât în tot momentul te aştepţï să tabărască pe ghiaţă, nemaï având loc pe cer.

Dar nu maï pot să staû Imbrăcat subţire, fără căciulă destul de căldurosă şi fără mănuşï, nu-maï simt corpul şi membrele şi mê târăsc înnapoï în cabină.

Duminică, 10 Decembrie.—Iar o pacïnică duminică. Pe fila calendaruuï; american avem azï urmêtorul *motto* «Acela e fericit, ale căruï împrejurărï se potrivesc cu caracterul sêû: dar şi maï mult se distinge acela, care ştie să şï acomodeze caracterul orï-căreï împrejurărï». (Hume). Foarte adevêrat, şi întocmaï filosofia pe care o urmez eû în aceste momente. Staû întins, la lumina lămpeï electrice, pe pat, mănânc căzonacï şi beaû bere, îmï scriû memoriile, apoï iaû o carte citesc şi în sfîrşit adorm.

Lampa cea mare a strălucit azï ca un soare de-asupra uneï societăţï vesele. Nu trebue să ne maï căznim aşa de mult să deosebim pe cărţile noaste de joc murdare *cupe* de *careau*. Minunat lucru! ce efect are lumina! Mă tem că cu vremea o să intru în tagma închinătorilor la foc; şi mi se pare cu adevĕrat ciudat că în ţĕrile polare nu există religia aceasta.

Apare acum şi o gazetă; titlul eï e *Framsjaa* (Revista luï *Fram*). Redactor rĕsponsabil e doctorul nostru.

Primul numĕr s'a citit astă-seară cu voce în tare şi a pricinuit mare veselie. Iată câte ceva din cuprinsul gazeteï:

Iarna în ghieţurï [1])

(colaborare la juna revistă *Framsjaa*)

«Departe, în nordul îngheţat, zace o corabie, băeţï,—aproape toată e acoperită de ghiaţă, băeţï; dar de te apropiï de ea, atuncï auzï că maï e viaţă şi veselie pe bord, băeţï. Cine să fie ceï carï petrec acolo? E Fridjof Nansen şi cu braviï luï oamenï, băeţï!

«Seara nu se aude nimic alt ceva de cât zîngănitul vesel de pahare, băeţï; cu cărţile unsuroase trece vremea repede, băeţï. Când nu vrea să «forţeze», Nordahl spune luï Bentsen în faţă că e prost ca o vită, băeţï. Dar Bentsen nu-şï ţine nicï el gura în pod şi rĕspunde repede luï Nordahl cu acelaşï cuvînt, băeţï.

«Printre ceï zeloşï la joc, băeţï, e şi *Heika* (supranumele luï Peder Hendriksen). care s'a distins în tot d'auna prin mărime, băeţï; el şi prietenul sêû Lars ar juca par'că şi pe viaţă, dacă viaţa n'ar fi aşa frumoasă, băeţï. Amurdser însă, care n'a jucat nicï o dată cărţï, se uită cu milă la dînşiï, şi pe urmă se duce de se culcă, băeţï.

(Aluzie la faptul că Amundsen ura jocul de cărţï cu înverşunare; pentru el, un pachet de cărţï era o «carte de rugăciune a diavoluluï»).

«Sverdup, Blessing, Hansen şi bunul Mohn (porecla meteorologuluï nostru Iohansen; Mohn este unul din ceï maï distinşï meteorologï norvegianï), joacă *mariage* (un joc de cărţï), deja din prima zi, băeţï; şi vremea le trece foarte curînd până când Hansen zice: «Eï, Mohn, acu poftim cu mine», băeţï, căcï lumina boreală nu aşteaptă şi noï maï avem de lucru afară, băeţï.

«Avem şi un doctor pe bordul nostru «Fram», băeţï; un doctor la a căruï artă nimenï n'a făcut încă apel, băeţï; el n'are nimic de făcut

[1]) In original este un cuplet (versurï); noï îl traducem în proză.

de cât să se odihnească toată ziua, căcĭ toţĭ sunt teferĭ şi sănătoşĭ, băeţĭ; «Şi dacă n'am nimic de lucru» —zise el,—m'am făcut acu redactorul gazeteĭ, «băeţĭ».

Urmaŭ şi alte glume carĭ ne-aŭ procurat câte-va ore de veselă petrecere.

După observaţiile de ierĭ, ajunseserăm la 79° latitudine nordică şi 139° longitudine de est. In sfârşit suntem iar atât de departe la nord cum eram la sfârşitul luneĭ Septembrie. Mersul spre nord pare a fi acum constant, zece minute în patru zile.

Lunĭ 11 Decembrie.—Azĭ dimineaţă am făcut o escursiune depărtată spre apus. Căţăratul pe gheţurile grămădite e dificil pe întuneric. Odată am făcut un pas greşit, am căzut şi m'am rănit la genunchiul drept.

Timpul e moale; abia 23° C.

Astă-seară lumina boreală a fost ciudată; eraŭ ca nişte norĭ albĭ strălucitorĭ, ce credeam la început că trebuiaŭ să fie luminaţĭ de lună; dar lună n'aveam încă. Cu încetul aceştĭ norĭ se resfirară peste tot cerul.

Am stat şi am privit până am putut răbda în hainele subţirĭ în carĭ eram îmbrăcat; nu era nicĭ o scânteiare, nicĭ un joc de flacărĭ; noriĭ de lumină boreală pluteaŭ liniştiţĭ. Lumina părea maĭ vie la sud-est, unde eraŭ şi norĭ maĭ întunecoşĭ.

Hansen mi-a spus apoĭ că maĭ târziŭ noriĭ s'aŭ mişcat iar spre nordul ceruluĭ; pluteaŭ albĭ strălucitorĭ, — ca nişte mieluşeĭ, cum se exprima Hansen, — dar lumina boreală nu s'a maĭ arătat ca în zilele trecute.

Marţĭ, 12 Decembrie. — Azĭ dimineaţă am făcut o plimbare lungă spre sud-est.

Ghiaţa în partea asta e cam tot aşa ca şi la apus, strînsă şi grămădită în micĭ coline.

Seara, pe când toţĭ eram ocupaţĭ cu jocul de cărţĭ, uniĭ jucând whist, alţiĭ mariage, deodată câiniĭ de pe luntre începură să latre cu furie. Eŭ n'aveam încălţăminte în picioare şi de aceea ordonaĭ să iasă altul să vază ce era. Se duse Mostad. Lătratul devenia din ce în ce maĭ furios. Mostad se întoarse numaĭ decât, spunênd că toţĭ câiniĭ eraŭ îndreptaţĭ, cât îĭ lăsaŭ lanţurile, spre nord, şi lătraŭ în întuneric. Era sigur că trebuia să se fi apropiat din partea aceea vr'un urs, saŭ poate numaĭ o vulpe;—luĭ Mostad 'ĭ se păruse adică a fi auzit un lătrăt de vulpe în depărtare, spre nord, — siguur însă nu era. Orĭ-cum însă, a draculuĭ vulpe trebuia să fie, care să irite pân'într' atâta pe toţĭ câiniĭ!

Vĕzênd că lătratul nu maĭ încetează, în cele din urmă mĕ duseĭ eŭ urmat de Iohansen. Ne uitarăm din diferite puncte lung prin întuneric, în direcţiunea în care lătraŭ câiniĭ, dar nu puturăm observa nimic ce s'ar fi mişcat. Şi cu toate astea trebuia să fie ceva; eŭ nu mĕ îndoiam că era un urs, de oare-ce câiniĭ eraŭ ca şi ieşiţĭ din fire. *Pan*, unul dintre câinĭ, se opri un moment privindu-mĕ în faţă ca şi când ar fi avut să-mĭ comunice ceva foarte important —apoĭ se repezi iar lătrând în aceiaşĭ direcţiune, spre nord.

Iritaţia aceasta a câinilor era extraordinară; nicĭ atuncĭ când ursul înaintase până aproape de vapor, n'aŭ fost aşa de excitaţĭ. Imĭ ziseĭ însă că în zadar am încerca să pornim acum cu câţĭ-va câinĭ pe ghiaţă; ticăloşiĭ ăştia de câinĭ nu cutează să atace ursul, şi afară de asta e atât de întuneric în cât noĭ nu l'am putea zări. Dar dacă e un urs, trebue să se întoarcă; dacă e flămând, ca de obiceiŭ urşiĭ în acest anotimp, nu se va depărta el prea mult de bordul vaporuluĭ, unde a mirosit atâta hrană îmbelşugată.

Mĕ bătuĭ de câte-va orĭ cu braţele peste umere ca să mĕ încălzesc niţel şi pe urmă mĕ coborîĭ să mĕ culc, pe când câiniĭ urmaŭ să latre înainte, une-orĭ chiar maĭ tare de cât până acum.

Nordahl, care era de pază, s'a maĭ urcat de câte-va orĭ pe punte, dar n'a putut descoperi cauza acestor lătrăturĭ furioase. Pe când citeam încă încă în pat, auziĭ de odată un zgomot neobicĭnuit; era ca şi când cine-va ar fi tîrît nişte lăzĭ pe punte, apoĭ auziĭ ceva ca un ricăit de câine la o uşă. Imĭ aduseĭ aminte de *Vivik*, care era închisă în camera de jos. Chemaĭ încă odată pe Nordahl în salon şi-l trimeseĭ să vadă încă o dată ce însemna zgomotul ce auzisem. Se duse, dar se întoarse cu ştirea că tot nu se vede nimic.

Cu greŭ adormiĭ; multă vreme m'am frământat cu gândurile. Când veni rîndul luĭ Pede de pază, îĭ ordonaĭ să se urce sus pe punte şi să îndrepteze ventilatorul după direcţia vîntuluĭ.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

— Da, domnule conte, de abia m'am atins de dênsul, că am rĕmas ca paralizat. Din fericire cea-l'altă mână, care ţinea lanţul, nu s'a desfăcut, şi am lunecat până în fundul prăpăstieĭ, de unde doctorul m'a ridicat, fără de cunoştinţă.

Francisc da din cap, ca un om pe care aceste explicaţiunĭ, îl lăsaŭ foarte neîncrezĕtor.

— Zĕŭ, d-le conte, ceea ce ţi-am spus aicĭ, nu am visat, şi dacă timp de opt zile am stat lungit în pat, ne avênd nicĭ puterea de a mĕ servi de braţe şi de picioare, nu 'ĭ drept să spuĭ că mi am închipuit toate astea.

— De aceea nicĭ nu spun alt-fel; e foarte vĕdit că aĭ primit o comoţiune puternică.

— Puternică şi drăcească!

— Nu, şi în asta nu ne înţelegem, Nicule, rĕspunse tînĕrul conte. Crezĭ că aĭ fost lovit de o fiinţă supranaturală, şi eŭ nu cred asta, pentru motivul că nu există fiinţe supranaturale, nicĭ rĕŭ făcĕtoare, nicĭ binefăcĕtoare.

— Aĭ putea dar să'mĭ daĭ o explicaţiune asupra celor ce mi s'aŭ întîmplat?

— Nu pot încă, Nicule, dar fiĭ sigur că totul se va explica în modul cel maĭ simplu.

— Să dea D-zeŭ! rĕspunse pădurarul.

— Ia spune mĭ, zise Francisc, acest castel a fost tot-d'a-una al familieĭ Gorţ?

— Da, domnule Conte, şi'ĭ şi acum al luĭ, cu toate că cel din urmă dintre Gorţĭ, baronul Radu, a dispărut de mult şi nu i se maĭ ştie de urmă.

— Şi de câtă vreme a plecat el de aicĭ?

— De douĕ-zecĭ de anĭ.

— De douĕ zecĭ de anĭ?

— Da, cel din urmă servitor a murit după câte-va lunĭ de la plecarea luĭ.

— Şi de atuncĭ nimenĭ n'a pus piciorul la castel?

— Nimenĭ.

— Şi ce se crede de ĕsta, pe aicĭ?

— Se crede că puţin timp după plecarea luĭ de aicĭ a murit în străinătate.

— Nu'ĭ adevĕrat, Nicu Dek; acum cincĭ anĭ baronul trăia încă.

— Trăia, domnule Conte?

— Da... în Italia... la Neapole.

— L'aĭ vĕzut?

— L'am vĕzut.

— Şi de cincĭ anĭ?...

— N'am maĭ auzit vorbindu-se de dênsul.

Nicu Dek rĕmase pe gândurĭ.

Iĭ venise o ideie, pe care nu îndrăsnia s'o spuie. In sfârşit se hotărî şi ridicând capul, cu sprîncenele încruntate:

— Nu se poate bănui, d-le conte, că baronul Radu s'a întors în ţară cu gând să se închidă în fundul castelului.

— Nu, nu'ĭ de bănuit, Nicule.

— Ce interes ar avea el să se ascundă... să nu iase pe nimenĭ să pătrundă până la dânsul?...

— Nicĭ un interes, rĕspunse Francisc de Telek.

Şi cu toate acestea era un gând care începea să încolţească în mintea tînĕrului conte. Nu era oare cu putinţă că acea fiinţă atât de enig-

matică, să fi venit să se închidă la castel, după plecarea de la Neapole? Acolo, folosindu-se de credințele superstițioase ale locuitorilor, pe care el le cunoștea, întreținêndu-le cu dibăcie, se ferea de vizitele lor neplăcute, ca să trăiască într'o desăvîrșită singurătate?

Cu toate acestea Francisc socoti că nu'ĭ de nevoe să arate această hipoteză celor din Werst. Ar fi trebuit să'ĭ pue în curent cu fapte care'ĭ eraŭ pur personale. De altmintrelea n'ar fi convins pe nimenĭ, și înțelese asta când Nicu Dek îĭ spuse: «Dacă baronul Radu e la castel, apoĭ el e dracul, căcĭ numaĭ dracul poate să se poarte în modul acesta.»

Francisc schimbă vorba. După ce întrebuință toate mijloacele ca să convingă pe pădurar că se va tămădui pe deplin, îĭ spuse să nu maĭ facă o a doua încercare.

Nu era treaba luĭ, era a autorităților și agenții poliției din Karlsburg știŭ cum să pătrundă în tainicul castel din Carpațĭ.

Tînĕrul conte îșĭ luă atuncĭ rĕmas bun de la Nicu Dek, urându-ĭ o însănătoșire grabnică, ca să nu întîrzieze căsătoria sa cu frumușica Miorița, la care făgăduise să asiste.

Cuprins de gândurĭ, Francisc se întoarse la *Regele Mateĭ*, de unde nu maĭ eși toată ziua.

La șease ore Ionas îĭ servi mâncarea în sala cea mare, unde, dintr'o delicateță laudabilă pentru eĭ, nicĭ judecătorul Kolț, nicĭ nimenĭ din sat nu veni să'ĭ turbure singurătatea.

Pe la opt ore, Roțco spuse tînĕruluĭ conte:

— Nu maĭ aĭ nevoe de mine stăpâne?

— Nu, Roțco.

— Atuncĭ mĕ duc să'mĭ fumez luleaua pe terasă.

— Du-te, Roțco, du-te.

Tolănit într'un jeț, Francisc începu a'șĭ aduna din noŭ amintiriie din trecut. Era la Neapole la cea din urmă reprezentație la teatrul San-Carlo... Revedea pe baronul de Gorț în clipa când acest om i se arătase, cu capul scos din lojă, cu privirile țintite cu înfocare asupra artisteĭ, ca și cum ar fi vrut s'o fascineze.

Apoĭ, gândul tînĕruluĭ conte se întoarse la scrisoarea aceia semnată de ciudatul om, care îl învinovăția pe el, Francisc de Telek, că a omorît pe Stilla..

Perzêndu-se ast fel în amintirĭ, Francisc simți că 'l apucă somnul. Dar era în starea aceea nehotărîtă când se poate simți cel maĭ mic sgomot, când se produse un fenomen surprinzĕtor.

Se păru că o voce dulce și undulată trece prin sala aceea unde Francisc e singur, foarte singur cu toate acestea.

Fără să se întrebe dacă visează saŭ ba, Francisc se deșteaptă și ascultă.

Da! s'ar zice că o gură e aproape de urechia sa, și că niște buze nevĕzute s'aŭ apropiat de urechia luĭ, și aceste buze nevĕzute lăsaŭ să se audă expresiva melodie de Stefano, inspirată de aceste cuvinte:

Nel giardino de mille fiori
Andiamo, mio cuore [1])

Romanța aceea Francisc o cunoaște... Romanța aceea, de o suavitate neștearsă, Stilla a cântat'o în concertul pe care l'a dat la teatrul San-Carlo, înainte de reprezentația de adio.

Ca legănat, fără a'șĭ da seamă, Francisc se lasă farmeculuĭ de a o auzi înc'odată...

Apoĭ se isprăvește fraza și vocea, care scade puțin câte puțin, se stinge cu vibrațiunĭ moĭ în aer. Dar Francisc caută să se deștepte bine... Se scoală în sus de o dată... Îșĭ ține rĕsuflarea, caută să apuce vre'un ecoŭ din depărtare din vocea aceea, care 'ĭ merge la inimă... Totul e tăcere înăuntru și afară.

— Vocea eĭ!.. șoptește el... Da... e vocea eĭ... vocea eĭ, pe care am iubit'o atât!...

Apoĭ, revenind la sentimentul realitățeĭ:

«Dormiam.... și am visat! zise el.

XI

A doua zi tînĕrul conte se deșteptă în zorĭ, cu spiritul turburat încă de vedeniile de noapte.

Era în dimineața când trebuia să plece din satul Werst, ca să ia drumul spre Koloșvar.

După ce vizita orășelele industriale din Petroșanĭ și Livețel, dorința luĭ Francisc era de a se opri înc'o zi la Karlsburg, înainte de a se duce să stea în capitala Transilvanieĭ. Din acea clipă drumul de fier îl va conduce la provinciile Ungarieĭ centrale, cel din urmă popas al călĕtorieĭ sale.

Francisc părăsise hanul, și preumblându-se pe terasă, cu ochianul la ochĭ, se uita cu o adâncă emoțiune la conturile casteluluĭ, pe care soarele ce răsăria îl scotea la iveală destul de deslușit pe platoul Orgaluluĭ.

Și reflexiunile luĭ se rezumaŭ asupra acestuĭ punct: ajuns la Karlsburg se va ține oare de făgăduința dată oamenilor din Werst? Va da el de veste poliției de ceea ce se petrece la castelul din Carpațĭ?

Când tînĕrul conte propusese a aduce liniștea în sat, era cu intima convingere că cetățuia slujea de adăpost răŭ-făcĕtorilor, saŭ cel puțin unor oamenĭ suspecțĭ, carĭ, avênd interesa nu fi știuțĭ, le dăduseră în minte a opri orĭ-ce apropiere.

[1]) In grădina cu miĭ de florĭ
Să mergem sufletul meŭ!...

Dar, în timpul nopțeĭ, Francisc se gândise. Se făcuse o îndoială în ideile sale, și se codea acum.

Intr'adevĕr, de cincĭ anĭ, cel din urmă urmaș al familieĭ Gorț, baronul Radu de Gorț, dispăruse, și de atuncĭ nu se maĭ știa nimic despre dênsul. Negreșit se rĕspândise svonul că murise, după ce se făcuse nevĕzut din Neapole. Dar era oare adevĕrat? Ce probă aveaŭ de această moarte? Poate că baronul de Gorț trăia, și dacă trăia de ce nu s'ar fi întors la castelul strămoșilor sĕĭ? De ce Orfanik, singurul care îl întovărășia, nu ar fi venit cu el aicĭ, și de ce acel ciudat fizician n'ar fi autorul și producĕtorul acelor fenomene, carĭ nu încetaŭ de a întreține groaza în ținut? La asta se gândea Francisc.

Se înțelege că această ipoteză era foarte probabilă, și dacă baronul de Gorț și Orfanik căutaseră refugiŭ în castel, era foarte vĕdit că vor să'l facă neapropiat, ca să poată trăi în izolarea aceea plăcută caracterelor lor.

Decĭ, dacă era ast-fel, ce purtare trebuia să aibă tînĕrul conte? Era nevoe să intervină în afacerile baronuluĭ de Gorț? Asta se întreba el neștiind ce să hotărască, pe când Roțco veni la dênsul pe terasă.

Crezu că e vremea să 'șĭ spuie părerile privitoare la acest lucru: «Stăpâne, rĕspunse Roțco, e cu putință ca să fie baronul de Gorț, care să se dedea la ast fel de chipurĭ drăceștĭ. Eĭ bine, eŭ cred că e maĭ bine să nu ne amestecăm. Fricoșiĭ din Werst vor isprăvi'o cum vor ști; e treaba lor și n'avem a ne îngriji de a liniști satul acesta.

— Fie, rĕspunse Francisc, și din toate punctele de vedere cred că aĭ dreptate, dragă Roțco.

— Așa cred și eŭ, rĕspunse soldatul.

— Cât despre jupîn Kolț și ceĭ-l'alțĭ știŭ ce să facă acum, ca să sfîrșească odată cu pretinșiĭ strigoĭ din castel.

— Intr'adevĕr, stăpâne, n'aŭ de cât să dea de veste poliției din Karlsburg.

— O să plecăm după masă, Roțco.

— Totul va fi gata

— Dar înainte de a scoborî valea Siluluĭ, să facem un ocol spre Pleșa.

— De ce, stăpâne?

— Aș vreu să vĕd și eŭ maĭ de aproape vestitul castel din Carpațĭ.

— Dar de ce?

— O plăcere a mea Roțco, o plăcere care nu ne va întarzia maĭ mult de o jumătate de zi.

Roțco fu foarte supĕrat de această hotărîre, care 'ĭ părea cu totul nefolositoare. Tot ce ar fi adus aminte conteluĭ de lucrurile trecute, ar fi vrut să le îndepărteze. Totul însă

fu în zadar, căcĭ contele se lupta cu o hotărîre nestrămutată.

Francisc ca și cum ar fi fost supus uneĭ înrîurirĭ neînvinse, se simțea atras spre castel. Fără să'șĭ dea seama, poate această atracțiune venea de la visul acela, în care auzise vocea Stilleĭ șoptind jalnica melodie a luĭ Ștefano.

Dar visase oare?... Da! iată ceeace se întreba, aducêndu'șĭ aminte, că în aceiașĭ sală de la *Regele Mateĭ* se maĭ auzise o voce — așa se spunea—vocea aceea, pe care o înfruntase Nicu Dek cu atâta bărbăție. De aceea, cu dispoziția în care se găsea tînĕrul conte, nu ne vom mira că făcuse planul de a se îndrepta spre castelul din Carpațĭ, de a se sui până la temelia vechilor zidurĭ, fără să se gândească a pătrunde înăuntru.

Se înțelege că tînĕrul conte nu spusese ce avea de gând locuitorilor din Werst. Oameniĭ aceștia ar fi fost în stare să se unească cu Roțco, să'l convingă să nu se apropie de castel și spusese soldatuluĭ să nu pomenească nimic de acest plan. Vĕzêndu'l scoborând din sat spre valea Stileĭ, nimĕnuĭ nu i-ar fi dat în minte că nu se duce la Karlsburg. Dar, din înălțimea terasei, băgase de seamă că un alt drum mergea de a lungul poalelor Retezatuluĭ până la trecĕtoarea Vulcan. Ar fi fost dar cu putință să ia pe coastele Pleșeĭ fără să maĭ treacă prin sat, și prin urmare să nu fie vĕzut de judecător și de ceĭ-l'alțĭ.

Pe la amiazĭ, după ce a plătit fără multă vorbă socoteala cam sărată a luĭ Ionas, însoțită de cel maĭ grațios surîs al luĭ, Francisc se pregătia să plece.

Judecăterul Kolț, frumoasa Miorița, dascălul Hermod, doctorul Patak, păstorul Frik și un numĕr mare de locuitorĭ, veniră să'șĭ ia rĕmas bun de la dênsul.

Chiar și tînĕrul pădurar eșise din casă, și se vedea că peste puțin are să se facă bine, lucru de care se îngâmfa fostul infirmier.

— Toate urările cu putință, Nicu Dek, precum și tinereĭ d-tale logodnice.

— Le primim cu recunoștință, rĕspunse fata, ne maĭ putând de bucurie.

— Drum bun, adăogă pădurarul.

— Da... să dea Dumnezeŭ! rĕspunse Francisc, a căruĭ frunte se cam întunecase.

— Domnule conte, zise atuncĭ judecătorul, vĕ rugăm să nu uitațĭ ceea-ce ne-ațĭ promis privitor la castel.

— Nu voiŭ uita, rĕspunse Francisc. Dar în caz când nu voiŭ putea, cunoaștețĭ ușorul mijloc de a scăpa de această vecinătate îngrijitoare și pe urmă castelul nu va insufla nicĭ o teamă populațiuneĭ din Werst.

— Asta e ușor de spus, rĕspunse dascălul.

— Și ușor de făcut, résponse Francisc. Inainte de patru-zecĭ și opt de ceasurĭ, dacă cerețĭ, jandarmiĭ vor pune la regulă pe ființele acelea carĭ umblă prin castel...

— Afară numaĭ dacă n'or fi strigoĭ, rĕspunse păstorul Frik.

— Chiar și în cazul acela, afirmă Francisc dând din umerĭ.

— Domnule conte, zise Patak, dacă aĭ fi mers cu mine și cu Nicu Dek, n'aĭ vorbi ast fel.

— Asta m'ar mira, doctore, rĕspunse Francisc, și în tot cazul nu mi s'ar fi încleștat picioarele ca d tale.

— Nu picioarele... cismele... afară numaĭ, dacă nu ne-ațĭ spune, că în starea aceea de spirit în care ne găseam, am visat...

— Nu pretind nimic, d-le, rĕspunse Francisc, și nu caut a vĕ explica, ceea ce vi se pare neînțeles. Dar fițĭ sigurĭ că dacă jandarmiĭ vor veni la castel, cismele lor, care știŭ de disciplină, nu se vor încleia de pămênt.

După acestea, tînĕrul conte maĭ primi înc'odată plecăciunile hangiuluĭ de la *Regele Mateĭ*, foarte onorat că a avut onoarea... ca onorabilul Francisc de Telek... etc. După ce salută pe judecătorul Kolț, Nicu Dek, logodnica și locuitoriĭ adunațĭ pe stradă, făcu semn luĭ Roțco, apoĭ amêndouĭ scoborîră dintr'un pas drumul trecĕtoareĭ.

In maĭ puțin de o oră, Francisc și soldatul sĕŭ atinseră malul drept al rîuluĭ, pe care îl suiră urmênd poala de sud a Retezatuluĭ.

Roțco se resemnase a nu maĭ face observațiĭ stăpânuluĭ sĕŭ, căcĭ și-ar fi perdut vremea. Obișnuit să i se supue militărește, dacă tînĕrul conte se asvîrlea într'o întâmplare periculoasă, va ști el cum să'l scoață.

După două ore de mers, Francisc și Roțco se opriră să se odihnească o clipă.

In partea aceea, Sila muntenească, care cârmise puțin spre stânga, se apropia de drum printr'un cot foarte pronunțat. De cea-l'altă parte, pe umflătura Pleșeĭ, se rotunjea șesul Orgal, la o depărtare de o jumĕtate poștă. Era maĭ bine dar să lase Sila, fiind-că Francisc vrea să străbată trecĕtoarea, să ia drumul spre castel.

De sigur, ferindu se de a trece prin Werst, această ocolire lungise de două orĭ drumul spre castel. Cu toate acestea, are să fie încă ziuă când vor ajunge lângă castel. Tînĕrul conte va putea dar observa cetățuia pe dinafară. Apoĭ va aștepta până seara ca să scoboare drumul de la Werst, și îĭ va fi ușor să'l urmeze cu siguranță că nu va fi vĕzut de nimenĭ. Gândul luĭ Francisc era de a trece noaptea la Livațel, orășel situat la întâlnirea celor două Sile, și de a relua drumul spre Carlsburg.

Popasul dură o jumătate de ceas. Francisc, foarte cuprins de amintirile sale, gândindu-se în acelaș timp că baronul de Gorț îșĭ ascunsese poate viața în acel castel, nu rosti nicĭ o vorbă.

Și trebui ca Roțca să se stăpânească mult, ca să nu'ĭ zică:

«De geaba mergĭ maĭ departe, stăpâne. Să întoarcem spatele castelului acela blestemat, și aidem!

Amândoĭ o luară pe drumul de lângă vale. Trebuiră să apuce printr'un tufiș de copacĭ, care nu era străbătut de nicĭ o cărărușă. Eraŭ părțĭ din pămînt brăsdate adânc, căcĭ pe vremea ploilor, Sila se revĕrsa uneorĭ, în torente spumegoase pe aceste pămênturĭ, pe carĭ le schimba în băltoage. Asta aduse oare-care greutate la mers și prin urmare puțină întârziere. O oră fu întrebuințată până aŭ ajuns la drumul trecĕtoareĭ Vulcan, pe care o străbătură pe la cincĭ ore.

Coasta dreaptă a Pleșeĭ nu era brăsdată de pădurĭ ca acelea pe carĭ Nicu nu le-a putut străbate de cât ajutându-se cu coasa; dar avură de luptat cu greutățĭ de alt-fel.

Eraŭ dărămăturĭ de stâncĭ printre care nu puteaŭ merge fără de luare aminte, scufundăturĭ, gropĭ marĭ, bolovanĭ slab înrădăcinațĭ, tot amestecul unor petre nemăsurate, pe care cutremurile le aruncase din vârful muntelui, în sfârșit un adevĕrat haos în toată grozăvenia luĭ.

Suișul coastelor în aceste condițiunĭ cerea încă ore întregĭ de silințe obositoare. Se părea, zĕŭ, că numaĭ printr'atâta s'ar putea apărea destul castelul din Carpațĭ. Iar Roțco spera că se vor prezinta ast-fel de pedicĭ, carĭ vor fi cu neputință, să fie învinse.

Dincolo de zona bolovanilor și a dărăpănăturilor, vîrful anterior al șesuluĭ Orgall fu atins cu mare greutate. Din acest punct, castelul se arăta maĭ deslușit în mijlocul acestuĭ pustiu posomorât, de unde de atâțea anĭ groaza depărta pe locuitoriĭ ținutuluĭ.

Ceea ce va trebui să spunem, e că Francisc și Roțco voiaŭ să ajungă la castel prin partea stângă, cea care era îndreptată spre Nord. Dacă Nicu Dek și doctorul Patac ajunseseră în fața zidului de Est, e că luînd pe stânga Pleșeĭ, lăsaseră la dreapta torentul Niaduluĭ și drumul trecĕtoareĭ. Cele două direcțiunĭ, într'adevĕr, formează un unghiŭ, al căruĭ vîrf e format de partea centrală a castelului. Dinspre Nord, ar fi fost cu neputință să pătrunzĭ înăuntru; nu era pe acolo nicĭ portiță în zid, nicĭ pod umblător, dar zidul luându-se după neregularitățile șesuluĭ, se ridica la o înălțime destul de mare

Insă puţin îĭ păsa tînĕruluĭ conte, că orĭ-ce mijloc de pĕtrundere era cu neputinţă în partea aceia; el nu avea de gând să sară zidurile castelului.

Eraŭ şapte ore şi jumĕtate, când Francisc de Telek şi Roţco se opriră la limita extremă a şesuluĭ Orgall. In faţa lor se înălţa îngrămădirea aceea sĕlbatică, înecată în umbră, amestecând culoarea eĭ cu vechea coloraţiune a stâncelor Pleşeĭ. La stînga, zidirea făcea un cot brusc, deasupra căruia era turnul de la colţ. Acolo, pe pământ, deasupra parapetuluĭ dinţat, se înălţa ulmul, ale căreĭ ramurĭ ciuntite dovedeaŭ vânturĭ puternice dinspre sud-est, la aceste înălţimĭ.

Intr'adevĕr, păstorul Fric nu se înşelase. Dacă te luaĭ după el, legenda nu maĭ dădea decât treĭ anĭ de existenţă casteluluĭ baronilor de Gorţ.

Francisc, tăcut, se uita la totalul acestor ziduri, dominate de turnul din mijloc. Acolo, negreşit, sub acea îngrămădire nedesluşită se ascundeaŭ încă sălĭ boltite, vaste şi sonore, coridoare lungi, cămăruţe prăbuşite în fundul pământuluĭ, aşa cum maĭ aŭ încă fortăreţele vechilor maghiarĭ. Nicĭ o altă locuinţă n'ar fi convenit maĭ bine celuĭ din urmă urmaş al familieĭ Gorţ, ca să se îngroape acolo, într'o uitare, al căruĭ secret nu 'l ştie nimenĭ. Şi cu cât tînĕrul conte se gândea maĭ mult, cu atât se înrădăcina într'însul ideia că Radu de Gorţ, trebue să se fi refugiat între zidurile izolate ale casteluluĭ din Carpaţĭ.

Nimic, de altmintrelea, nu arăta că ar fi locuit acest castel. Nicĭ un fum nu eşea din coşurile acelea, nicĭ un sgomot nu se auzea de prin ferestrele acelea închise peste tot. Nimic—nicĭ chiar un ţipĕt de pasĕre—nu turbura taina locuinţeĭ aceleia întunecoasă.

Timp de câte va clipe, Francisc îmbrăţişă cu privirea această clădire, care altă dată se umplea de vuetul serbărilor şi ţingănitul armelor. Dar tăcea, atât era de mult abătut spiritul sĕŭ de gândirĭ triste, inima luĭ înduioşată de amintirĭ.

(Va urma)

Expediţia polară a luĭ Andrée

Maĭ mulţĭ cititorĭ aĭ ziaruluĭ nostru ne-aŭ rugat să le maĭ comunicăm ceva despre expediţia luĭ Andrée. Inţelegem foarte bine marele interes pe care 'l aŭ cititoriĭ nostri, interes pe care de altmintrelea trebue să'l aibă toată lumea pentru această expediţie îndrăzneaţă şi folositoare din toate punctele de vedere şi de aceia azĭ, cum am putut afla ceva noŭ, ne şi grăbim a 'l comunica cititorilor noştri.

D. Carles Rabot, explorator foarte cunoscut al regiunilor septentrionale şi care a luat parte la expediţia trimeasă pentru căutarea luĭ Andrée, şi care expediţie n'a avut nicĭ un rezultat, iată ce amĕnunte interesante dă asupra călĕtorieĭ acestuĭ îndrăzneţ explorator:

«La 14 Iulie trecut, dimineaţa la 80° 44' latitudine de Nord, la Vestul insuleĭ Phipps, una din cele maĭ septentrionale ale Spitzberguluĭ, un vênător norvegian de foce a împuşcat un porumbel călĕtor, expediat de Andrée.

O lună maĭ târziŭ, această ştire a sosit în Suedia, schimbată de povestirile pescarilor.

In realitate se anunţă numaĭ că Andrée trecuse de 82° grade latitudine, fără să arate nicĭ o dată

De curênd pescarul care a împuşcat porumbelul s'a reîntors şi s'a putut afla conţinutul aceleĭ depeşĭ, care e urmĕtorul:

«13 Iulie, amiazĭ 30. Latitudine 81°2' Long. 15°5' est. Drum bun către Est, 10° la Sud. Totul bine la bord. E al treilea porumbel expediat.— Andrée.»

Această telegramă a produs în Suedia o adâncă deziluzie şi a excitat cele maĭ viĭ temerĭ. In momentul plecăreĭ, bolonul *Vulturul* mergea spre Nord 14° la Vest, cu iuţeala de 44 chilometri pe oră, după estimaţia marinarilor carĭ aŭ fost martorĭ la plecare. Mergênd tot cu această iuţeală şi tot în această direcţie după 25 de ore, balonul trebuia să sosească la Pol; şi ce spunea această depeşă? Că după 48 de ore de la plecare, *Vulturul* se afla numaĭ la 220 chilometri departe de Spitzberg, adică la a cincea parte din distanţa care separa polul de Spitzberg şi că nu maĭ mergea spre Nord ci spre Est.

D. Ekholm, savantul meteorologist suedez, a stabilit călĕtoria balonuluĭ în timpul celor două zile după ascensiune, prin ajutorul depeşeĭ luĭ Andrée complectată prin informaţiile pe carĭ i le-aŭ dat pescariĭ norvegienĭ asupra regimuluĭ vênturilor pe coasta de Nord a Spitzberguluĭ. Spre a se putea înţelege aceste explicaţiĭ, trebue să nu se uite că în jurul centruluĭ de depresiune barometrică, vêntul se mişcă în sens invers cu mersul unuĭ ac de la ceasornic.

Ast-fel vêntul de Sud, care bătea în momentul plecăreĭ luĭ Andrée, era determinat de prezenţa unuĭ ciclon saŭ centru de depresiune barometrică în Vestul Spitzberguluĭ.

Impins de acest vênt, balonul a sosit după câte-va ore în centrul ciclonuluĭ, unde, după cum se ştie, domneşte o zonă liniştită saŭ vênturĭ variabile şi ast fel balonul a stat nemişcat timp de 24 de ore aproape.

In acest timp ciclonul, care la plecarea balonuluĭ se afla la vestul Spitzberguluĭ se deplasă în direcţia de Est a oceanuluĭ Artic.

La 13 la amiazĭ, centrul trebuia să fie pe la ţara luĭ Francisc-Iosif; prin urmare, în punctul în care Andrée se afla imobil, saŭ aproape nemişcat, a început să să simtă un vênt de Vest, care l'a dus la Est 10° Sud, după cum anunţă în depeşa luĭ.

Acum ce aŭ devenit curagioşiĭ exploratorĭ? Ekholm crede că balonul n'a putut să iasă din zona polară şi că prin urmare e imposibil de a avea ştirĭ despre eĭ până la vară.

După cum se ştie, în momentul plecăreĭ balonuluĭ s'aŭ rupt o parte din lungile *guide-roaps*, cu care Andrée socotea să facă balonul în cât-va dirigiabil. Din nacelă trebuia să atârne aceste *guide-roaps*, a căror frecărĭ de suprafaţa nisipurilor saŭ a măreĭ ar fi avut ca efect de a întârzia mergerea balonuluĭ. Incetineala obţinută ast-fel ar fi permis întrebuinţarea uneĭ pânze şi decĭ a urma direcţia vêntuluĭ.

D. Ekholm confirmă perderea acestor *guide-roaps* şi arată gravitatea acesteĭ pagube pentru succesul expediţieĭ. Lipsit de aceste *guide-roaps*, balonul e acum jucăria vênturilor şi expus să stea nemişcat maĭ mult timp.

Dacă porumbeiĭ călĕtorĭ lăsaţĭ de Andrée n'aŭ ajuns la destinaţie, e că eĭ aŭ fost speriaţĭ de vederea pămênturilor acoperite de zăpadă ale Spiţberguluĭ. Pe aceste zăpezĭ negăsind nimic de mâncare şi neputându se odihni, pasĕrile în loc să'şĭ urmeze drumul spre Sud, s'aŭ întors din contră spre Nord, către oceanul Ingheţat, unde şi-aŭ găsit moartea. Aceasta e cel puţin calea urmată de porumbelul care a fost împuşcat.

Dacă porumbel acesta n'ar fi întâlnit un vas şi n'ar fi fost omorît, n'am fi avut nicĭ până azĭ vr'o ştire despre Andrée.

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucuresci.

Anul I.—No. 10. 5 BANI IN TOATA TARA Bucureşti, Sîmbătă 13 D[illegible] 1[illegible]

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
« 2.50 « 1/2 « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe sĕptămână
MARŢEA şi VINEREA

BUDDHA VECĬNIC VIŬ.— Vezĭ explicaţia

Buddha vecînic viŭ

Chineziĭ, aŭ dat numele de *Buddha vecînic viŭ*, la toțĭ *lama* carĭ guvernează pe lamasieniĭ din Asia și chiar statele unde domnește, ca religie, lamaismul. Le zice *buddha vecînic viŭ*, pentru că sufletul lor trece neîncetat în alte corpurĭ umane, — și aceasta de timp de secole.

Iar buddhiștiĭ, cari șĭ aŭ toată credința în transmigrația sufletelor, privesc acest privilegiŭ ca expresia cea maĭ palpitantă a uneĭ credințe care le este scumpă.

In Lhassa, capitala Tibetuluĭ, este reședința marelui Lama—Dalai Lama —preotul suprem, care-șĭ întinde autoritatea sa efectivă saŭ nominală asupra uneĭ marĭ părțĭ din Asia.

Marele Lama, grație imortalitățeĭ sale pe acest pământ, saŭ ca să fim maĭ exacțĭ, grație facultățeĭ sale de transmigrare, și, am putea zice, putințeĭ sale de a șĭ schimba pelea, este un personagiŭ socotit divin. El primește zilnic închinăciunile și darurile unuĭ mare numĕr de pelerinĭ credincioșĭ, venițĭ a se prosterna la picioarele sale, din toate punctele Tartarieĭ, Chineĭ și Tibetuluĭ.

Aceștĭ pelerinĭ vin din depărtare, în caravane micĭ, uniĭ călărĭ pe caĭ, alțiĭ în căruțe trase de boĭ cu pĕr lung.

Pe măsură ce te apropiĭ de Lhassa, caracterul pur nomad al poporuluĭ Tibetan dispare din ce în ce: case de pamênt înlocuesc corturile cele negre, pămênturile sunt cultivate. La un sfert de oră departe de oraș se ridică un munte cu treĭ virfurĭ. Pe vîrful din mijloc este o grămădire de construcțiunĭ, în mijlocul cărora este un templu saŭ un palat cu patru etage, avînd d'asupra o cupolă aurită, și care bate la ochĭ de departe.

Acolo locuește cel maĭ mare demnitar al buddhismuluĭ lamaic, înconjurat de o droae de călugărĭ.

La o depărtare de 10 saŭ 12 zile de Lhassa, este reședința celuĭ de al doilea preot lamaic, care poartă numele de «Mărgăritarul savanților». Acest preot, este inferior mareluĭ Lama.

«Mărgăritarul învingĕtorilor» saŭ «al regilor» este semnificația numeluĭ «marele Lama». El este protectorul Tibetuluĭ, păzitorul religieĭ, pe când al doilea preot este venerat de învățațĭ, al caror păzitor este.

Mongoliĭ, cu toată fidelitatea care o aŭ pentru poteficiĭ tibetanĭ, considerându-ĭ prea depărtațĭ de țara lor, și aŭ luat alțiĭ naționalĭ, carĭ aŭ privelegi l de a fi în tot de-auna acelașĭ, adică cu acelașĭ suflet, căcĭ spiritul lor trece după moarte într'un alt corp.

Când unul din acești Buddha vecînic viŭ, este aproape să-șĭ dea obștescul sfârșit, budiștiĭ se pun în căutarea unuĭ copil, în care să treacă sufletul, voința, puterea transmisibilă a vechiuluĭ preot.

O dată copilul găsit, regentul, însoțit de o excortă de ofițerĭ, de deputațiunĭ tibetane și mongole și de un detașament de trupe chinezeștĭ din Lhassa, merge în localitatea unde s'a născut copilul, și-l aduce în sunetul trompetelor și a tuturor instrumentelor muzicale.

Un ambasador trimes de împăratul Chineĭ împreună cu generalul chinez din Lhassa, asistă la ceremonia intronăreĭ copiluluĭ preot

Indată ce copilul este așezat pe tron, încep sărbătorile și veseliile, carĭ durează 40 de zile.

Moartea vechiuluĭ Buddha este maĭ mult o dramă. Bietul Buddha, — după cum se vede din ilustrație, — șeade înaintea uneĭ mese, acoperită cu o fața de mătase roșie și făcută în formă de altar. Bețișoare mircsitoare ard înaintea luĭ. Fața sa are o expresie fericită și plictisită El soarbe dintr'un păhăruț, nișce rachiŭ cald.

Imprejur, miniștrii luĭ, îmbrăcațĭ în haine lungi roșii și încălțațĭ cu cisme marĭ, șoptesc și-șĭ fac semne.

O perdea se ridică, o mână apare și face un semn: ceasul luĭ Dumnezeŭ a sunat. O sfoară de mătase i se aruncă în jurul gâtuluĭ, și Buddha moare strangulat de unul din favoriții săĭ.

După cum am spus, Mongoliĭ aŭ cea maĭ mare venerație pentru Dalai — Lama din Tibet, ponteficele lor suprem. Dar tot așa de mult prețuesc și pe bogda-Lama care locuește în mănăstirea lor de la Djachilumbo.

Locuitoriĭ Mongolieĭ, carĭ nu pot eși din țara lor, se prosternă cu mare evlavie înaintea luĭ Kutukta, saŭ vicarul luĭ Dalaĭ—Lama din Tibet.

Când Kutukta moare, pentru eĭ nu e zi de doliŭ: nicĭ o dată animația nu este așa de mare ca în acel timp: se cousultă divinitățile, se studiază direcția curcubeuluĭ, se fac rugăciunĭ pentru a afla unde se află Buddha vecînic viŭ, în care a trecut, saŭ va trece, sufletul celuĭ vechiŭ.

Găsind acest lucru, se pregătesc de drum, — de un foarte lung drum, — căcĭ, aproape în tot d'auna, trebue să meargă în Tibet ca să-l ia.

Toată lumea contribue la organisarea călătorieĭ; dacă prințul nu merge el în persoană, trimete pe fiul sĕŭ saŭ, pe unul din membriĭ familieĭ sale.

De multe orĭ, acești Mongolĭ cad în mâinile briganzilor carĭ îĭ despoaie de tot ce aŭ. Dar eĭ nu se descurагiază, se întorc înapoĭ și pleacă din noŭ, după ce aŭ perdut tot ce aveaŭ cu eĭ.

Ajunșĭ la locul hotărât, iaŭ pe copil cu multă pompă și-l duc în scaunul pontifical din Djachilumbo, unde împăratul Chineĭ îĭ confirmă.

Constant Amêro.

Numĕrul 11 din «Ziarul Călĕtoriilor» va apare Marțĭ, 16 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLĔTORIA MEA
LA
POLUL NORD
II

A stat și el maĭ multă vreme pe punte, dar n'a putut să descopere cauza nelinișteĭ ce arătaŭ câiniĭ. Ducându se însă printre eĭ și numărându-ĭ, a constatat că lipseaŭ treĭ. Se coborî și'mĭ dete de veste. Rĕmaserăm amândoĭ de acord, că aceasta era de sigur toată pricina gălăgieĭ. Totușĭ, până atuncĭ nu observaserăm nicĭ odata atâta iritație la câinĭ, când se maĭ întâmplase ca unul saŭ altul dintr'înșiĭ s'o ia la sănătoasă.

In cele din urmă adormiĭ; în somn însă maĭ auziĭ multă vreme lătratul câinilor.

Miercurĭ, 13 Decembrie. — Inainte de a mĕ deștepta bine de dimineață, auziĭ iar câinii lătrând; lătratul continuă toată vremea cât staturăm la dejun. Desigur că galăgia nu contenise toată noaptea.

După dejun, Mogstad și Peder se urcară pe punte să dea de mâncare bestiilor și să le lase pe ghiață. Ceĭ treĭ tot maĭ lipseaŭ încă. Peder se întoarse să ia un felinar ca să se uite odată bine dacă eraŭ saŭ nu ceva urme. Iacobsen strigă dupa dînsul să ia ș'o pușcă. Peder însă crezu că nu era nevoe.

Ceva maĭ tirziŭ, pe când eram foarte ocupat cu socoteala petroleuluĭ pe care'l arsesem și socoteam ce puțin ne maĭ ajungea povizia, dacă am fi continuat să ardem tot așa ca pân'acu, auziĭ d'odată un strigăt d'afară: «venițĭ c'o pușcă!»

Imediat alergaĭ în salon, unde vĕzuĭ pe Peder năvălind înăuntrn și strigând grabit: «o pușcă, o pușcă.» Ursul îl mușcase dintr'o parte.

Mulțumii luĭ Dzeŭ că nu se întâmplase maĭ rĕŭ. Puseĭ mâna pe o pușcă, el pe alta, și alergarăm amândouĭ sus, urmațĭ de pilot și alțĭ câțĭ va.

Nu era greŭ să ne hotarâm în care parte trebuia să ne îndreptăm, căcĭ auzeam foarte bine zgomotul de vocĭ omeneștĭ, și jos pe ghiață gălăgia turbată a câinilor. Scoseĭ dopul de la pușcă și vîrâĭ un cartuș; trebuia să ne grăbim. Dar la dracu! De cea-l'altă parte a țeveĭ maĭ era un dop.

Trăseĭ, trăseĭ, dar nu voia să cedeze. Peder îmĭ strigă: «Trage, trage, puşca mea nu i a foc».

El trăgea, dar puşca luĭ fiind iar plină de vasilină îngheţată, scăpa mereŭ cocoşul, pe când ursul era aci lângă vapor, şi rodea la un câine. Alăturĭ de mine era pilotul, care de asemenea trăgea de dopul din ţeavă. Mânios aruncă puşca, căutând o lance cu care să străpungă ursul.

Cel-l'alt care maĭ era cu noĭ, Mogstad, îşĭ trasese toate cartuşele şi agita puşca goală în aer strigênd să împuşcăm care-va ursul.

Eram patru oameĭ acolo, şi niciĭ unul nu putea să tragă un foc, de şi am fi putut să ajungem ursul cu ţevile puştilor. Scott-Hansen alergase după cartuşe, dar nu putea să deşchiză uşa camereĭ încuiate, din cauză că zăcea acolo căţeaua Kvik.

In sfîrşit veni Iohansen şi trimise ursuluĭ un glonţ în blană. Fiara lăsă câinele şi mârîi odată. Un al doilea foc îl lovi în acelaş loc, apoĭ un al treilea. Vĕzurăm atuncĭ câinele pe care ursul îl avusese în ghiare, sărind în sus şi fugind, pe când ceĭ-l'alţĭ se adunaseră împrejurul ursuluĭ lătrând. Un al patrulea foc îl lovi; dar tot se maĭ mişca.

In acest moment isbutiĭ să scot şi eŭ dopul din ţeavă şi trimeseĭ ursuluĭ un ultim glonţ în cap. Câtă-vreme el se mişcase, câiniĭ lătraŭ în jurul luĭ; acum când era mort, nemişcat, se retraseră toţĭ plinĭ de frică. Probabil se temeaŭ de o cursă din partea dusmanuluĭ lor. Era un urs mic, ca de vr'un an, acesta pricinuise toată gălăgia infernală.

Pe când uniĭ jupuiaŭ ursul, eŭ mĕ îndreptaĭ spre nord-vest ca să caut câiniĭ ce tot maĭ lipseaŭ. Nu făcuĭ de cât vre-o câţĭ-va paşĭ, când observaĭ că câiniĭ carĭ mĕ urmaseră miroseaŭ o urmă spre nord. Le era însă par'că frică să meargă înainte, se ţineaŭ în jurul meŭ, saŭ după mine.

Inaintaĭ în patru labe peste grămezile de ghiaţa ţinĕnd puşca gata. Prin întuneric însă nu puteam să vaz departe

Câiniĭ nu-ĭ vedeam de cât ca nişte umbre negre şi în fie-care moment mĕ aşteptam să vĕd înălţîndu se din tre gramezile de ghiaţă, fiara, şi repezindu-se spre mine. Câiniĭ deveneaŭ din ce în ce maĭ fricoşĭ. Uniĭ se opreaŭ, se aşezaŭ jos, dar iar se ridicaŭ şi mĕ urmaŭ ca şi când le ar fi fost ruşine să mă lase singur.

Drumul era greŭ din cale afară, dar totuşĭ par'că eram maĭ sigur aşa în patru labe, era o poziţie maĭ potrivită de a trage cu puşca în caz când s'ar fi aratat vre un urs. Dar tot nu se vedea încă nimic.

Trecurăm de gramezile de ghiaţă, şi 'mĭ continuaĭ drumul în picioare. La o depărtare oare-care vĕzuĭ atuncĭ un obiect ce putea să fie prea bine un animal. Inaintaĭ cu precauţie, şi mĕ plecaĭ; era unul din cîiniĭ noştri, «prietenul luĭ Iohansen», un câine negru, bălţat, era îngheţat cu desăvîrşire. Alăturĭ de dênsul era un al doilea câine, aproape neatins încă, numaĭ la cap muşcat, dar de asemenea îngheţet tun; jur-împrejur păreaŭ a fi pete de sînge.

Mĕ uitaĭ în toate părţile dar nu maĭ putuĭ zări nimic. Cîiniĭ stăteaŭ la o depărtare respectuoasă, mirosind în direcţia unde se aflaŭ cadavrele nenorociţilor lor tovarăşĭ. Câţĭ-va oamenĭ veniră şi ridicară cadavrele câinilor. Luaseră şi un felinar ca să putem cerceta maĭ bine după urma ursuluĭ ce presupunem că trebue să însoţească pe ursul cel mic.

Eŭ mergeam înainte De o dată chemaĭ pe Bentsen strigând:

«Vino cu felinarul. Mi se pare că i-am dat de urmă».

Bentsen veni şi amîndoĭ constatarăm în adevĕr nişte urme de urs; eraŭ însă probabil tot urmele ursuluĭ celuĭ mic.

Ceva maĭ departe, vĕzurăm că ursul de sigur tîrîse p'aicĭ unul din câinĭ. Eraŭ urme de sînge, pe carĭ le urmarăm până la o depărtare oare-care până unde în adevĕr găsirăm şi cadavrul câineluĭ. Nu eraŭ însă alte urme de cât tot acelea pe carĭ noĭ le credeam ale ursuluĭ celuĭ mic.

«Prietenul luĭ Iohansen» era mâncat maĭ rĕŭ de cât toţĭ; abia maĭ rămăseseră dintr'însul pieptul şi şira spinăreĭ cu câte va coaste. Era o jale să vezĭ ce maĭ rĕmăsese din acest câine puternic şi frumos. Avea numaĭ un defect, că era cam rĕŭ. Maĭ ales pe Iohansen îl lătra în totd'auna şi îĭ arăta colţiĭ cum îl zărea Luĭ Iohansen îĭ plăcea să stea lângă dînsul, fumînd din pipă, până când câinele, ajungea la un paroxism de urlete împotriva luĭ.

Iohansem lăsă felinarul jos, uitându se la resturile câinilor.

— Te bucurĭ Iohansen, că ţi-a perit duşmanul?

— Nu îmĭ pare rĕŭ.

— Pentru ce?

— Fiind-că nu ne-am împăcat maĭ întêĭ.

Orĭ-cât am maĭ căutat după urme de urs, n'am maĭ găsit nimic; ridicarăm decĭ câiniĭ şi ne întoarserăm spre casă.

Pe drum întrebaĭ pe Peder să-mĭ povestească ce păţise.

«Uite cum a fost, 'mĭ spuse; cum m'am coborît cu felinaru, am observat pe ghiaţă nişte picăturĭ de sînge carĭ însă puteaŭ să fie de la vre-un câine rănit. Maĭ departe am zărit urme de urs, şi luându-ne după ele, am luat direcţia spre vest; toţĭ cîiniĭ ne-aŭ urmat, uniĭ chiar alergară înainte.

«La o depărtare oare-care de vapor, dădurăm peste un spectacol îngrozitor. Un urs enorm venea spre noĭ, împresurat de o parte din câinĭ. Cum deterăm cu ochiĭ de el, făcurăm stânga 'mprejur şi o luarăm la fugă spre vapor.

«Mogstad avea încălţăminte maĭ bună, şi cunoştea şi drumul maĭ bine, aşa că ajunse înaintea mea la vapor. Eŭ, cu încălţămintea mea de lemn, nu puteam să alerg aşa repede şi în zăpăceală dăduĭ tocmaĭ peste grămada de ghiaţă din partea de vest a corăbieĭ. Acolo mĕ întorseĭ şi îndreptaĭ felinarul în urma mea să vĕd dacă maĭ venea ursul. Nu vĕzuĭ însă nimic. Porniĭ înainte şi în momentul urmĕtor mă pomeniĭ pe spate. Alunecasem. Mĕ ridicaĭ cât putuĭ maĭ repede, dar când ajunseĭ până aproape de vapor, vĕzuĭ d'odată venind spre mine ceva din spre dreapta. Maĭ întêĭ credeam că'ĭ un câine. Să'mĭ maĭ schimb gândul n'am avut vreme căcĭ fiara mĕ şi ajunse şi mĕ muşcă de coapsă. Ursul mormăia spre mine voind să mĕ apuce înc'odată.»

— Ce te gândeaĭ atuncĭ?

—Gândeam că s'a isprăvit cu mine. Ce era să fac? N'aveam nicĭ armă nicĭ v'un cuţit măcar. Am ridicat felinarul şi i am tras una în cap de s'a făcut ţăndărĭ (felinarul bine-înţeles).

«In acelaş moment ursul să aşeză jos uitându-se curios la mine. Când se ridică iar, eŭ o tulisem; nu ştiŭ dacă maĭ avea de gând să mĕ maĭ atace, dar am vĕzut că imediat s'a luat după un câine care în intervalul acesta se apropiase de noĭ, pe când eŭ am ajuns cu bine pe bord».

Şi n'aĭ strigat, Peder?

Cum n'am strigat? Din toate puterile!

De sigur aşa trebuia să fie de oare-ce bietul om era rĕŭ rĕguşit.

— Dar în vremea asta Mogstad ce făcea?

—«El, cum a ajuns la vapor, s'a repezit să'şĭ ia puşca, crezênd că nu-maĭ era nevoie să dea alarmă, şi că putea să isprăvească treaba singur. Dar puşca n'a vrut să'ĭ ia foc, aşa că era cât p'aci să mĕ mănânce ursu la nasul luĭ».

Ajunseserăm la vapor şi Mogstad de pe punte auzise partea din urmă a convorbiriĭ. O complectă spunându ne că în graba luĭ, căzuse de vr'o treĭ orĭ înainte de a putea ajunge pe bord să'şĭ ia puşca şi să vină în ajutorul luĭ Peder.

Când ursul să întorsese de la Peder şi să îndreptase spre câinĭ, aceştia să grămădiseră cu toţiĭ în jurul luĭ. Făcênd o săritură ursul doborî pe unul, pe când ceĭ-l'alţĭ îĭ se repeziră cu toţiĭ în spate, aşa că trebui să se întoarcă iar. Atacă apoĭ iar alt câine şi tot aşa se urmă hărţuiala asta

până când ajunseră iar cu toţiĭ în apropierea vaporuluĭ. Aci ursul dete peste un câine răzleţit de ceată, şi se repezi asupra luĭ. In acest moment l'a ajuns pedeapsa.

Intîmplarea asta ne-a costat mult. Maĭ întîĭ gîndul că un urs să urcase până pe vapor, căcĭ era sigur că pe douĭ din ceĭ treĭ câinĭ îĭ smulsese din lanţ. Apoĭ pierdurăm treĭ câinĭ dint'o dată. Nu maĭ aveam acum de cât 26.

A fost un urs de o rară viclenie, cu toate că era aşa mic. Se căţărase dintr'o parte a vaporuluĭ, dăduse în lăturĭ o ladă din drum, pusese laba pe unul din câinĭ, şi plecase cu dînsul. După ce şi a potolit prima foame s'a întors şi şi-a maĭ luat unul.

Dacă nu l'am fi împiedicat, ar fi urmat tot aşa până când ar fi curăţit toată putea de câinĭ. Poate că pe urmă ar fi venit să bată şi la uşa bucătărieĭ.

Când după această întâmplare cu ursul m'am coborît jos, Juell din uşa bucătărieĭ îmĭ zise:

«Să vezĭ că astă-zĭ o să fete *Kvik*, un eveniment nu vine nicĭ o dată singur pe bordul luĭ *Fram*.»

Şi într'adevăr seara, cum stam în salon Mogstad venise să ne anunţe şi acest eveniment îmbucurător.

Sperăm că puiĭ vor trăi cu toate că astă-zĭ avem o temperatură de — 48°.

In seara asta, nimenĭ dintre noĭ n'a maĭ cutezat să se aventureze nearmat pe ghiaţă. Trebue să mărturisesc că nu mĕ aşteptam să dăm peste urşĭ în mijlocul erneĭ la o latitudine atât de mare. Adesea deja făcusem lungĭ plimbărĭ pe ghiaţă, fără să fi luat cu mine nicĭ un cuţitaş de buzunar, căcĭ nicĭ odată nu'mĭ trecuse prin gând posibilitatea de a maĭ întîlni vre-un urs. După păţania luĭ Peder, însă, îmĭ zic că în tot cazul e bine ca să iaŭ măcar un felinar ca să am cu ce da în capul ursuluĭ la ocazie. Saŭ şi maĭ bine, un pumnal solid, dacă nu chiar o puşcă încărcată.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

Roţco, care vroia să lase gândurilor sale pe tînĕrul conte, şedea la o parte. Nu şi ar fi permis să'l întrerupă printr'o singură observaţie. Dar când soarele apunând în dosul trunchiuluĭ Pleşeĭ, şi valea celor două Sile începu a se umple de umbră, nu se maĭ codi.

— Stăpâne, zise el, a venit seara. Acuş bate opt ceasurĭ.

Francisc păru că nu'l auzi.

— E vremea să plecăm, reluă Roţco, dacă e vorba să ajungem la Livăţel înainte de a se închide hanurile.

— Roţco... acuş... da... acuş... te voiŭ asculta rĕspunse Francisc.

— Ne va trebui o oră întreagă, stăpâne, ca să luăm drumul trecĕtoareĭ, şi cum noaptea va fi în toiul eĭ, nu ne va vedea nimenĭ când vom trece.

— Câte-va minute încă, respunse Francisc, şi ne vom scoborî spre sat.

Tînĕrul conte nu se mişcase din locul unde se oprise ajungĕnd pe şesul Orgaluluĭ.

— Nu uita, stăpâne, rĕspunse Roţco, că noaptea va fi greŭ să trecem prin stâncĭ. De abia am ajuns aicĭ, când era ziuă. Să mĕ ierţĭ dacă stăruesc...

— Da, să plecăm Roţco, te urmez.

Şi părea că Francisc fu reţinut înneştire în faţa castelului, poate prin acea presimţire secretă de care inima nu e în stare a'şĭ da seamă. Era oare înlănţuit de pământ, cum fusese doctorul Patak în prăpastie, la piciorul zidului? Nu! picioarele îĭ eraŭ slobode, de orĭ-ce legătură. Putea să se ducă încoace încolo şi dacă ar fi vrut, nimic nu l'ar fi împiedecat de a face jurul clădireĭ, luând-o pe marginea prăpăstieĭ.

Chiar la asta se gândea Roţco, care se hotărî a spune pentru cea din urmă dată:

— Dar viĭ stăpâne?

— Da... da... rĕspunse Francisc.

Şi sta nemişcat.

Şesul Orgaluluĭ era deja întunecat. Umbra largă a trunchiuluĭ, înălţându-se spre sud, ascundea totalul zidirilor, a căror conturĭ nu se prezentaŭ de cât ca o umbră nesigură. Peste puţin nimic nu s'ar maĭ fi vĕzut dacă nicĭ o lumină nu va isbucni din strîmtele fereştĭ ale cetăţueĭ.

— Stăpâne, vino odată! repetă Roţco.

Şi Francisc era să'l urmeze în sfîrşit, când pe acoperişul turnuluĭ, lângă care se înălţă ulmul legendar, se ivi o formă nehotărîtă.

Francisc se opri, uitându-se la forma aceea, al căruĭ profil se pronunţa din ce în ce...

Era o femee, cu pĕrul desfăcut, mâinele întinse, învelită într'o haină albă.

Dar costumul acesta, nu era oare acela pe care 'l purta Stilla în scena finală din Orlando, când Francisc de Telek o vĕzuse pentru cea din urmă dată?

Da! Stilla era nemişcată, cu braţele îndreptate spre tînĕrul conte, cu privirea eĭ aşa de pătrunzĕtoare aţintită asupra luĭ...

Ea!... Ea!.. strigă el.

Şi, aruncându-se spre dênsa, s'ar fi rostogolit până la temelia zidului, dacă Roţco nu l'ar fi oprit...

Vedenia se şterse de odată. De abia dacă Stilla se arătase o clipă..

Puţin îĭ păsa! O secundă era de ajuns s'o recunoască, şi fără de voe strigă aceste cuvinte:

-- Ea... Ea... trăeşte!

XII

Era cu putinţă? Stilla pe care Francisc de Telek credea că nu o va maĭ vedea nicĭ odată i se arătase pe vîrful Turnuluĭ! Nu fusese jucăria uneĭ iluziunĭ, şi Roţco o vĕzuse ca şi dînsul!...

Era artista cea mare, îmbrăcată cu costumul Angeliceĭ, aşa cum se arătase publiculuĭ de la San-Carlo!

Groaznicul adevĕr sări în ochiĭ tînĕruluĭ conte. Aşa dar, femeia asta adorată, aceea care era să ajungă contesa de Telek, era închisă de cincĭ anĭ în munţiĭ Transilvanieĭ! Aşa dar, aceea pe care Francisc o vĕzuse căzând pe şcenă, moartă, trăia! Aşa dar, pe când îl duceaŭ pe el acasă maĭ mult mort, baronul Radu putuse pĕtrunde la Stilla, a o lua cu dînsul, a o duce în castelul din Carpaţĭ, pe când populaţiunea urma un sicriŭ gol la *Santo Campo Nuovo* din Neapole!

Toate astea i se păreaŭ de necrezut, neadmisibil, respingĕtor bunuluĭ simţ. Parcă ar fi fost o minune, ceva neadevĕrat, şi Francisc ar fi putut să repete până la îndărătnicie... da!... Dar un fapt era maĭ pre sus de orĭ-ce: Stilla fusese răpită de baronul de Gorţ, fiind-că ea era în casel!...

Trăia, fiind că o vĕzuse deasupra acestuĭ zid...

Tînĕrul conte cercă a'şĭ aduna minţile neorînduite de atâtea emoţiunĭ, ca să hotărască într'un fel: să'ĭ smulgă luĭ Radu de Gorţ, pe Stilla, de cincĭ anĭ prizonieră în castelul din Carpaţĭ.

— Roţco, zise Francisc cu un glas gâfâitor, ascultă-mĕ... înţelege-mĕ maĭ cu seamă... căcĭ mi se pare că'mĭ perd mintea.

— Stăpâne... dragă stăpâne!

— Cu orĭ-ce preţ, trebue să ajung până la ea, chiar astă seară.

— Nu... mâine...

— Ba astă-seară, îţĭ spun!...

Ea e colo... M'a vĕzut, cum o vedeam şi eŭ... Mĕ aşteaptă.

— Ei bine... atuncĭ te urmez.

— Nu, mĕ duc singur.

— Singur?

— Da.

— Dar cum veĭ putea străbate în castel, fiind-că Nicu Dek n'a putut?

— Am să intru, îţĭ spun.

— Portiţa e închisă.

— N'are să fie pentru mine... Voiŭ căuta... voiŭ găsi o spărtură... voiŭ trece printr'însa...

— Nu vreĭ să te însoţesc stăpâne, nu vreĭ?

— Nu, avem să ne despărţim, şi numaĭ despărţindu-ne aĭ putea să mĕ serveştĭ...

— Să te aştept dar aci?

— Nu, Roţco.

— Unde mĕ voiŭ duce dar?

— La Werst, saŭ maĭ bine... nu... nu la Werst... rĕspunse Francisc. De geaba ar şti şi oameniĭ aceia... Scoboară-te la satul Vulcan, unde veĭ sta noaptea asta... Dacă nu mĕ vezĭ mâine, părăseşte Vulcanul de dimineaţă... adică nu... maĭ aşteaptă încă vr'o câte-va ceasurĭ... Apoĭ du-te la Carlsburg... Acolo veĭ înştiinţa şeful poliţieĭ... Iĭ veĭ povesti tot.. In sfîrşit, întoarce-te cu agenţĭ... Dacă trebue, să se dea asalt castelului!... Scap'o... Ah! Doamne... ea... trăeşte... în puterea luĭ Radu de Gorţ.

Şi, pe când aceste fraze întretăiate eraŭ spuse de tînĕrul conte, Roţco vĕzĕnd surescitarea stăpânuluĭ sĕŭ mărindu-se şi arătându-se prin apucăturile unuĭ om, care nu maĭ ştie ce face.

— Du-te Roţco! strigă el pentru cea din urmă dată.

— Vreĭ?

— Vroiŭ!

Faţă de această poruncă formală, luĭ Roţco nu'ĭ maĭ rămânea de cât să asculte. De altmintrelea Francisc se depărtase, şi deja umbra îl ferea de privirile soldatuluĭ.

Roţco rĕmase multă vreme în loc, neştiind ce trebue să facă. Atuncĭ îĭ trecu prin gând că Francisc nu va putea trece zidul, şi va fi nevoit să se întoarcă la Vulcan... poate a doua zi... poate chiar în noaptea aceia... Amândoĭ vor merge la Carlsburg, şi cea ce nicĭ Francisc nicĭ pădurarul nu putuse să facă, se va face cu agenţiĭ autorităţeĭ... aceştia vor învinge pe Radu de Gorţ... îĭ vor smulge pe nenorocita Stilla... vor rĕscoli castelul din Carpaţĭ.... nu i se va lăsa nicĭ o piatră la nevoie... chiar când toţĭ draciĭ din iad s'ar aduna să'l apere!

Şi Roţco coborî coastele şesuluĭ Orgaluluĭ, ca să apuce drumul de pe trecătoarea Vulcan.

Intre acestea, urmând marginea prăpăstieĭ, Francisc înconjurase deja turnul din colţul de la stânga.

Miĭ de gândurĭ se ciocneaŭ în creierul sĕŭ. Nu maĭ era nicĭ o bănuială acum asupra prezenţeĭ baronuluĭ de Gorţ în castel, fiind-că Stilla era sechestrată acolo... Numaĭ el putea fi acolo... Stilla trăind!... Dar cum va putea Francisc să ajungă până la dînsa... Cum va face să o scoată afară din castel?...

Nu ştia cum, dar trebuia... şi va face... Piedicele pe care Nicu Dek nu le învinse... el le va învinge... Nu curiozitatea îl împinge să pătrundă în aceste ruine, dar patima, dragostea luĭ pentru femeia aceia, pe care o regăsea trăind, da! trăind, după ce a crezut că a murit, şi o va răpi luĭ Radu de Gorţ.

Intr'adevĕr, Francisc nu putea pătrunde de cât prin partea despre Sud, unde se deschidea portiţa, la care ducea podul umblător. De aceea, înţelegĕnd că nu era mijloc de a încerca să sară aceste zidurĭ, o luă cu băgare de seamă pe lângă creasta şesuluĭ, de cum trecu colţul turnuluĭ.

Ziua n'ar fi avut atâtea greutăţĭ. Noaptea însă — luna nefiind rĕsărită încă— o noapte ceţoasă de negurele care se strâng între munţĭ—era foarte periculos. La pericolul paşilor greşiţĭ, a uneĭ căderĭ până în fundul prăpastieĭ, se maĭ adăoga şi acela de a se isbi de stâncĭ, şi de a le produce dărîmarea.

Francisc se ducea înainte, cu tóte acestea, urmând cât se poate de a proape zigzagul prăpastieĭ, pipăind cu mâna şi piciorul, să se asigure că nu se depărtează. Sprijinit de o putere supraomenească, se simţea călăuzit de un instinct extraordinar care nu putea să'l înşele.

Dincolo de turnurĭ se desfăşura zidul dinspre sud, acela cu care podul umblător stabilea o comunicaţie, când nu era ridicat şi sprijinit de portiţă.

De la turnul acela, piedicile păreaŭ că se măresc. Intre stâncile ascuţite carĭ brăzdaŭ şesul, ca să urmeze prăpastia, nu maĭ era cu putinţă de umblat şi trebuia să se depărteze.Nicĭ un punct după care să se îndrepteze, nicĭ o lumină în noaptea întunecoasă, care acoperea până în vîrf turnul central!

Francisc mergea înainte, suindu-se când pe vr'un bolovan mare, care 'ĭ închidea drumul, când tîrîndu-se printre stâncĭ, sfîşiindu'şĭ mâinile de ghimpĭ şi de mărăcinĭ, simţind cum pe d'asupra capuluĭ sĕŭ sboară atingĕndu'l, perechĭ de cucuveĭ speriate din cuibul lor.

Ah! de ce oare clopotul de la capelă nu suna atuncĭ cum sunase pentru Nicu Dek şi doctorul? De ce lumina acea rĕspândită care îĭ urmase, nu se aprindea pe d'asupra turnuleţelor cetăţuieĭ? Ar fi mers spre sunetul acela, spre lumina aceia, ca marinarul după şueraturile uneĭ sirene de alarmă saŭ străluci-rea faruluĭ!

Nu!... Nimic de cât adânca noapte mărginindu'ĭ vederea la câţĭ va paşĭ.

Asta ţinu vr'o oră. După povîrnirea pămĕntuluĭ care se pronunţa în spre stânga, Francisc simţi că se rătăceşte. Orĭ că scoborîse maĭ jos de cât portiţa? Poate trecuse dincolo de podul umblĕtor?

Se opri, bătĕnd din picior, frămîntîndu'şĭ mâinele. In ce parte trebuia să se îndrepteze? Ce ciudă îl apucă la gândul că va fi silit să aştepte ziua!... Dar atuncĭ va fi vĕzut de oameniĭ castelului... nu va putea să 'ĭ prindă... Radu de Gorţ va fi gata de luptă...

Noaptea, chiar în noaptea aceia trebuia să pĕtrundă în castel, şi Francisc nu maĭ putea să se îndrepteze în mijlocul acestor întunecimĭ.

Un ţipĕt isbucni, un ţipĕt de disperare:

— Stilla... striga el. Stilla mea!

Se gândea oare că prizoniera poate să'l audă, să'ĭ rĕspundă?

Şi cu toate acestea, de vr'o douĕzecĭ de orĭ, aruncă acest nume în vĕzduh, iar ecourile i'l repetară.

Deodată ochiĭ luĭ Francisc fură impresionaţĭ. O lumină luneca prin umbră — o lumină destul de puternică, a căruĭ focar trebue să fi fost pus la o oare-care înălţime.

«Acolo e castelul... acolo! îşĭ zise el.

Şi, într'adevĕr, prin poziţiunea care o avea, lumina aceasta nu putea veni decât de la turnul central.

Avĕnd în vedere surescitarea luĭ, Francisc nu se îndoi a crede că Stilla, îĭ trimetea acel ajutor.

Nicĭ o îndoială, îl recunoscuse, în clipa când el o zărise pe coperişul turnuluĭ. Şi acum, ea îĭ adresa acel semnal, ea 'ĭ arăta drumul de urmat ca să ajungă până la portiţă...

Francisc se îndreptă spre lumina aceia, a căreĭ strălucire creştea cu cât el se apropia maĭ mult. Cum apucase prea mult la stânga pe piatoul Orgaluluĭ, fu nevoit să se suie cu vr'o douĕ-zecĭ de paşĭ la dreapta, şi după multe pipăiturĭ, găsi iar marginea cărăruşeĭ.

Lumina strălucea în faţa luĭ, şi înălţimea eĭ arăta îndestul că venea de la una din ferestrele cetăţueĭ.

Francisc avea să se găsească astfel, în faţa celor din urmă piedicĭ,— neînvinse poate!

Intr'adevĕr, pentru că uşcioara era închisă, podul umblător ridicat, va trebui să se lase să alunece până la piciorul zidului...

Apoĭ, ce va face el în faţa acestuĭ zid, care se va înălţa la cincĭ zecĭ paşĭ d'asupra luĭ?...

Francisc înainta spre locul de care se sprijinea podul umblător, când vĕzu portiţa deschisă...

Podul umblător se plecase.

Fără să stea măcar la gândurĭ,

Francisc trecu podul şi puse mâna pe uşă.

Uşa aceea se deschise.

Francisc se aruncă sub bolte întunecoase. Dar de abia făcuse câţĭ va paşĭ, că podul umblĕtor se ridică zgomotos, şi se rezimă de portiţă...

Contele Francisc de Telek era prizonier la castelul din Carpaţĭ.

XIII

Oameniĭ din ţinuturile Transilvănene şi călĕtoriĭ care suiaŭ orĭ scoboraŭ trecĕtoarea Vulcanuluĭ nu cunosc castelul din Carpaţĭ, decât după înfăţişarea sa exterioară. La depărtarea respectabilă unde teama oprea pe ceĭ maĭ curagioşĭ din satul Werst şi din împrejur, nu arătă privirilor decât îngrămădirea nemăsurată a pietrelor unuĭ castel în ruine.

Dar, înăuntrul clădireĭ, era oare castelul aşa de dărăpănat precum se crede? Nu. La adăpostul zidurilor sale solide, clădirele vecheĭ fortăreţe feodale rĕmase neatinse, ar fi putut cuprinde într'însele o garnizoană întreagă.

Sălĭ marĭ boltite, pimniţe adâncĭ, cursurĭ a căror boltirĭ dispăreaŭ sub buruienĭ, cămăruţe subterane unde nu maĭ ajungea lumina zileĭ, scărĭ ascunse în zidurĭ, podurĭ neluminate decât de nişte ferĕstruicĭ în zid, turnul central cu treĭ caturĭ, cu apartamente uşor de locuit, încununate de o platformă dinţată, între diferitele construcţiunĭ ale clădireĭ, sălĭ nesfirşite capricios formate, suind până la coperişul turnuluĭ, scoborînd până în fundul pămĕntuluĭ, şi acolo câte-va peşterĭ, în care se îngrămădeaŭ apele de ploĭ iar cele ce nu maĭ încăpeaŭ se scurgea în torentul Niaduluĭ; în sfîrşit tunelurĭ lungĭ, neastupate cum se credeaŭ, şi care dădeaŭ în drumul trecĕtoareĭ Vulcan, astfel era castelul din Carpaţĭ, al căruĭ plan era tot aşa de complicat ca al labirintelor luĭ Porsenna, din Lemnos saŭ din Creta. Ca şi Théseu, ca să cucerească pe fata luĭ Minos, tot aşa era împins de o simţire neînvinsă, ce să intre prin nesfîrşitele întortochierĭ ale acestuĭ castel. Va găsi el oare acolo firul Arianeĭ, care servise a călĕuzi pe eroul grec?

Francisc n'avusese decât un gând, să pătrundă în casa aceea, şi isbutise. Poate trebuia să'şĭ facă urmĕtoarea judecată: cum podul umblĕtor ridicat până atuncĭ, părea că într'adins se întinsese pentru dînsul ca să aibă pe unde trece!?...

Poate ar fi trebuit să se îngrijească de faptul că portiţa se închisese degrabă în urma luĭ!... Dar nicĭ nu se gândia. Era în sfîrşit în castelul acela, unde Radu de Gorţ ţinea pe Stilla, şi el îşĭ va jertfi viaţa să ajungă până la dânsul.

Galeria, în care Francisc pătrunsese, largă, înaltă, cu bolta joasă, era cufundată în cea maĭ desăvîrşită întunecime, şi lespezile cioplite împiedicaŭ mersul.

Francisc se apropiă de păretele stâng, şi'l urmă rezimĕndu-se de o poliţă de piatră, a căruĭ suprafaţă tencuită, se fărîma sub mâna luĭ. Nu auzia alt sgomot decât al paşilor sĕĭ, care rĕsuna prelung în peşteră. Un curent călduţ, îl împingea de la spate, ca şi cum aerul s'ar fi primenit la cealaltă parte a galerieĭ.

După ce trecu de un stâlp de piatră care făcea cel din urmă unghiŭ la stânga, Francisc trecu la intrarea uneĭ tinde maĭ strimte. Numaĭ cât întindea braţele, şi îl atingea păreţiĭ de o parte şi de alta.

Inaintând ast fel, cu trupul plecat, pipăind cu mâna şi picioarele, Francisc se încerca a recunoaşte dacă aceastâ tindă are o direcţiune dreaptă.

La douĕ sute paşĭ de la stâlpul din colţ, băgă de seamă că apucă spre stânga ca după cincĭ zecĭ de paşĭ maĭ în colo, să ia un mers cu totul deosebit. Tinda asta ducea oare la piciorul ziduluĭ saŭ la temelia cetăţueĭ?

Francisc încercă de a'şĭ iuţi mersul; dar la fie-care pas, era oprit de o ridicătură de pămĕnt de care se isbea, saŭ de vr'un colţ neaşteptat, care'ĭ schimba direcţiunea. Din când în când întâlnea vr'o deschizătură, găurind părĕtele care avea ramificărĭ laterale. Dar peste tot era întuneric de nepătruns, şi de geaba căuta să se îndrepteze în sînul acestuĭ labirint, adevĕrată lucrare a cîrtiţilor.

Francisc trebui să se întoarcă din cale de maĭ multe orĭ, băgând de seamă că intra în locurĭ de unde nu maĭ poate eşi. Iĭ era teamă numaĭ că vr'un oblon rĕŭ închis, se va desface sub dînsul, şi va cădea în vr'o gaură de unde să nu maĭ poată eşi. De aceea, când da de vr'o lespede sunând a gol, avea grijă de a se agăţa de zidurĭ, dar înaintând totuşĭ cu o înflăcărare, care nu'ĭ da timp să stea la gândurĭ.

Cu toate acestea, fiind-că Francisc n'avusese nevoe să se sue saŭ să se scoboare, era de crezut că tinda asta era la nivelul curţeĭ castelului, şi va duce poate până la o scară a turnuluĭ central.

De sigur că trebue să existe un mijloc de comunicare maĭ direct între portiţă şi clădirile de prin împrejur. Da, şi pe vremea când locuia acolo familia de Gorţ, nu era nevoie să se apuce prin trecĕtorile acelea nesfîrşite. O a doua uşă, care venea în faţa portiţeĭ, opusă celeĭ dintĕĭ galeriĭ, se deschidea într'o sală de arme, în mijlocul căreia se înălţa turnul central; dar uşa era zidită de mult şi Francisc nu vĕzu nicĭ urmă din ea.

Trecuse o oră de când tînĕrul conte mergea la întîmplare prin acele pustietăţĭ, ascultĕnd dacă nu se aude vr'un sgomot de departe, neîndrăsnind a rosti numele Stilleĭ, pe care ecourile l'ar fi repetat până la caturile turnuluĭ. Nu se descuraja însă, şi va merge înainte atât cât îl ţinea puterile, până când o pedică neînvinsă, îl va sili să se oprească.

Cu toate acestea, fără să 'şĭ dea seamă, Francisc era deja prăpădit de oboseală. De la plecarea luĭ din Werst, nu mâncase nimic. Suferea de foame şi de sete. Pasul nu 'ĭ era sigur, picioarele îĭ tremuraŭ. In mijlocul acestuĭ aer cald şi umed care îl învăluia, respiraţia luĭ ajunsese gâfâitoare, inima îĭ bătea cu putere.

Trebue să fi fost nouă ore, când Francisc, cercând cu piciorul stâng înainte, nu maĭ întâlni pământ.

Se plecă şi mâna luĭ atinse o treaptă ş'apoĭ alta.

Era o scară.

Scara asta se înfunda în temeliile casteluluĭ şi poate nu maĭ avea nicĭ o eşire.

Francisc nu se codi a apuca pe dânsa, şi 'ĭ numĕra treptele, carĭ mergeaŭ pieziş, în raport cu tinda.

Şeapte zecĭ şi şeapte de trepte fură scoborîte, ca să dea de o altă tindă întunecoasă, care se pierdea într'o mulţime de întorsăturĭ întunecoase.

Francisc merse ast-fel vre-o jumĕtate de oră, şi zdrobit de oboseală, se oprise, zărind un punct luminos ivit la vre o douĕ treĭ sute de paşĭ înainte.

De unde venea lumina aceea?

Era oare vre un fenomen natural, hidrogenul vr'unuĭ foc trecĕtor, care să se fi inflamat la această adâncime? Oare nu era un felinar purtat de cine-va din castel?

— Oare nu'ĭ ea?... şopti Francisc.

Şi'ĭ veni în gând că deja se maĭ ivise o lumină, ca să'ĭ arate intrarea la castel, când se rătăcise prin şesurile Orgaluluĭ.

Dacă Stilla îĭ arătase această lumină la ferestrele cetăţueĭ, nu tot ea trebue să caute să'l călăuzească printre întortochieturile acesteĭ peşterĭ?

De abia stăpânindu-se, Francisc se plecă şi se uită, fără de a face o singură mişcare.

(Va urma)

Despre călătoria luĭ Andrée la Polul Nord

La 11 Iulie 1897 s. n. la 2 ore și jumĕtate după amiazi, balonul *Vulturul*, se ridică din insulele Daneze de la Spitzberg, ducând cu sine pe Andrée și ceĭ doĭ tovarășĭ aĭ luĭ, spre necunoscutul Pol.

De atuncĭ și până astă-zĭ numaĭ o singură știre autentică ne-a venit printr'un porumbel călător.

Natural că, această lipsă de noutăţ, a dat naștere la o grijă foarte motivată, și toată lumea se întreaba cu neliniște, ce s'aŭ făcut aceștĭ în drăzneţĭ exploratorĭ? Căzut-aŭ eĭ în nordul Americeĭ după ce aŭ trecut peste punctul Poluluĭ saŭ aŭ fost împinșĭ spre sud-est și aŭ ajuns în Siberia septentrională? Saŭ poate aŭ descins pe ban hizele din Groenlanda, și staŭ înpresuraţĭ de ghiaţă, ca *Fram* a luĭ Nansen? In faţa interesuluĭ general ce presintă această călătorie, ne pare folositor a face cunoscut cititorilor noștri, intinerariul, probabil, al luĭ Andrée, în timpul celor dintĕiŭ două zile.

In cursul luneĭ August, toate jurnalele preseĭ europene anunţaŭ că un porumbel călĕtor, trimes de Andrée, a fost împușcat de un pescar norvegian, la extremul nord al insuleĭ Spitzberg. Un jurnal din Stockholm, și după el toate gazetele din Europa, aŭ reprodus textul telegrameĭ, găsită pe porumbel:

«Trecut 82 grade latitudine de nord. Călĕtoria se urmează în condiţiĭ bune. Direcţia nord-est—Andrée».

Ast-fel fu textul transmis de pescar. In aceștĭ termenĭ, telegrama nu prezintă alt interes de cât anunţarea călĕtorieĭ, care se urmează în condiţiunĭ bune. In momentul plecăreĭ, balonul, împins de o furtună, sbura spre nord cu o iuţeală de 44 kilometri pe oră. Dacă această vitesă se menţinea, după 23 de ore, aerostatul ar fi trebuit să ajungă la Pol și după treĭ zile și jumătate de la plecarea din insulele Daneze, să fie la strimtoarea de Bering, situată la cea l'altă parte a nordului. Se credea deci că Andrée trimesese telegrama anunţând trecerea celor 82° latitudine nordică, la câte va ceasurĭ după plecarea sa, și la 220 kilometri spre nord de insulele Daneze. Mirarea a fost mare, când pescarul norvegian, întorcându-se de la afacerile luĭ, a comunicat textul original al depeșeĭ, care nu se asea mănă cu cel d'întâĭ. Iată l: «13 Iulie, amiazĭ și 30 minute. Latitud nord. 82°2'; longit. est, de Greenwich 15°5'. Drum bun spre est. 10° sud. Pe bord bine. Acesta e al treilea porumbel trimis.—Andrée.»

Ast fel, departe de a ajunge la pol în 23 de ore după cum se credea, după 46 ore de la plecarea aerostatuluĭ, se găsea numaĭ la 225 kilometri la Nord de punctul sĕŭ de plecare, adică *numaĭ la a 5-a parte a distanţeĭ care separă aceste insule de axa septentrională a sferoiduluĭ terestru.* Ceva maĭ mult, la această dată, *Vulturul*, era împins spre est, iar nu spre nord.

Faţă cu această știre alarmantă, d-nul E kholm—un savant meteorologist, care s'a ocupat mult cu fenomenele meteorologice din Spitzberg,—imediat s'a apucat să studieze observaţiile meteorologice executate de la 11 la 13 Iulie pe coasta de nord a Spitzberguluĭ, și a reușit a explica aceste două știrĭ importante din depeșa luĭ Andrée: întârzierea mersuluĭ balonuluĭ către nord și direcţiunea urmată în ziua de 13; cu un cuvînt, d-nul Eckholm a parvenit să reconstituiască intinerariul, probabil, al balonuluĭ, în timpul primelor două zile de călĕtorie.

După diferite observaţiunĭ, d-nul Eckholm a dedus că în timpul acestor 3 zile, un ciclon a traversat oceanul Glacial de la vest la est.

La 11 Iulie, centrul de depresiune al ciclonuluĭ se afla la nord-vestul insulelor Daneze; la 12, trecu pe coasta de nord a Spitzberguluĭ și urmându-șĭ mersul spre est, ajunse la 13 d'asupra tereniuluĭ Frantz Iosef.

Aceste zise, să examinăm faptele. La 11 Iulie, 2 ore și jum. p. m. pleacă balonul, împins de un vînt ușor care sufla din sudul insulelor Daneze. Inainte de dispariţia balonuluĭ, persoanele carĭ aŭ fost martore la ascensiune spun că l'aŭ vĕzut înclinându-se spre nord vest.

Câte-va ore dupe plecare, balonul *trebue* să fi ajuns în centrul de minimum barometric, adică într'o zonă de calm și de vânturĭ variabile, unde a stat nemișcat un timp maĭ mult saŭ maĭ puţin lung. Până la ce punct spre nord a ajuns balonul, nu se poate ști, dar dupe 6 ore de mers, aerostatul a trebuit să ajungă între 82 și 83 grade latitudine de nord. Aci, ar fi stat nemișcat, probabil 24 ore, până ce ciclonul a trecut spre est și un vânt mic, care venea de la nord-est, a împins «Vulturul» către al 10 lea grad spre sud. De alt mintrelea, ast fel anunţa Andrée prin depeșa sa de la 13 Iulie.

Dupe toate probabilităţile puţin maĭ târziŭ, tot în acea zi, aceștĭ intrepizi exploratorĭ trebue să fi fost mânaţĭ către nord est. In dupe amiaza zileĭ de 13, și în zilele urmĕtoare, vânturĭ de la sud vest au domnit pe partea nordică a Spitzberguluĭ, determinate de un alt ciclon, care ar fi mers tot pe drumul celuĭ dintâĭ. Sub influenţa lor, Andrée a trebuit să fie împins maĭ întâĭ spre nord, apoĭ, ajungĕnd în centrul ciclonuluĭ a rĕmas din noŭ nemișcat. Dupe spusele d-luĭ Eckholm, balonul trebue să fi urmat un drum în zig-zag, și nu ar fi eșit din zona polară. In ast-fel de condiţiunĭ, nu ne putem aștepta la nicĭ o știre din partea luĭ Andrée, până la primăvară.

Cât despre porumbelul împușcat de pescar, el se opri la 160 chilometri de distanţă,—în linie dreaptă,—de la punctul unde se afla Andrée la 13 Iulie.

Dupe spusele celor ce l'aŭ vĕzut venind, porumbelul nu venea din spre nord ci din spre sud.

Dupe ce'ĭ deteră drumul, porumbelul trebue să fi mers drept spre sud, și ajungĕnd pe Spitzberg și negăsind nimic de mâncare și loc de repaus pe această ţară acoperită de ghiaţă, și ar fi luat sborul spre nord. Dacă nu ar fi dat peste corabia pescarilor, de sigur că ar fi murit de foame și de oboseală în largul pustiŭ de ghiaţă eternă. Ast-fel s'a întâmplat cu ceĭ lanţĭ doĭ porumbeĭ trimeșĭ înaintea acestuia.

Orĭ cum ar fi, pronosticurile d-luĭ Eckholm nu sunt asigurătoare.

Balonul nu ar fi eșit din zona polară, spune el. Eĭ bine, dar această zonă e imensă și aeronauţiĭ n'aŭ luat cu eĭ de cât nutrimentul necesar pentru patru lunĭ numaĭ. Cu aceste provisiunĭ, vor putea eĭ să ajungă în Siberia septentrională, saŭ în nordul Americeĭ saŭ poate în Archipelagul Franţ Iosef unde exploratorul Iackson a dus un deposit de nutrimente pentru a le veni în ajutor?

Succesul reușiteĭ va depinde numaĭ de gradul de forţă de resistenţă a celor treĭ curagioșĭ călĕtorĭ.

***

Guvernul Statelor-Unite din America, a transmis regeluĭ Suedieĭ știrea că Walter Vellman s'a oferit să caute pe Andrée.

O expediţie va pleca din Trömsoe în luna Iunie și se va îndrepta spre ţara Frantz Iosef.

Un piroscaf «Laura», anume construit pentru a putea suporta presiunea gheţurilor, a fost deja închiriat de Vellmann și de tovarășiĭ luĭ. Eĭ susţin că Andrée se află în acest moment în ţara Frantz Iosef.

Expediţia luĭ Vellman va trebui să sosească acolo, înainte de luna August, unde cred eĭ că 'l vor găsi.

De necrezut

Obiecte şi 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineaţa, va primi următoarele premiĭ:

Pentru 3 lunĭ leĭ 4.80 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universuluĭ» pe anul 1898, care coprinde 100 paginĭ text şi 13 portrete ale oamenilor însemnaţĭ din România, încetaţĭ din viaţă în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 şi ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 lunĭ.

Pentru 6 lunĭ leĭ 9.30 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universuluĭ» pe anul 1898.—Calendarul portativ.— Calendarul american (cu foĭ zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, şi ziarul «Universul» literar colorat, timp de 6 lunĭ.

Pentru un an leĭ 19.50 în toată ţara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de maĭ sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an. o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat şi un portceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonaţiĭ din provincie pentru 3 lunĭ vor trimete 20 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor, abonaţiĭ pentru 6 lunĭ vor trimete 30 banĭ maĭ mult şi abonaţiĭ pentru un an 1 leŭ maĭ mult.

La Viena şi la Veneţia gratis

Toţĭ abonaţiĭ vor maĭ concura prin tragere la sorţĭ la două bilete de dus şi întors la Viena saŭ la Veneţia.

VINDECAREA

boalelor de ficat, stomac şi inimă

Curăţirea sangeluĭ stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE pre m şi **AMAR INDIAN** ale d-luĭ W. SIMON, vindecă în mod sigur şi în scurt timp **toate boalele de Ficat, Stomac şi Inimă**, în orĭ-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane şi amarul indian, sunt **ceĭ maĭ bunĭ curăţitorĭ aĭ sîngeluĭ stricat**, în urma boalelor ficatuluĭ saŭ ale efectelor de microbĭ şi miasme palustre (băltoase).— Hapurile Vegetale Indiane costă leĭ 2.80 flaconul. Amarul Indian costă leĭ 3 flaconul.

— Refuzaţĭ ca falşificate toate flacoanele saŭ borcanele carĭ nu vor purta pe din afară pecetia ziaruluĭ «Universul» şi pe dinăuntru o instrucţie în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găseşte de vînzare în Bucureştĭ la drogheria centrală a d-luĭ M. Stoenescu, strada Academieĭ; la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», V. Thüringer, calea Victorieĭ No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No 2; la drogheria Păcăţianu, calea Victorieĭ No. 17 (hotel de France), precum şi la toate farmaciile din ţară.

Orĭ-ce tuse

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur şi în scurt timp de orĭ-ce tuse, să cumpere numaĭ hapurile de catramină ale celebruluĭ chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia şi România.

O cutie costă numaĭ leĭ 2.95; patru cutiĭ leĭ 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile şi în Bucureştĭ la drogueria centrală Mihail Stoenescu, str. Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academieĭ No. 4 şi la drogheria «Câinele Negru», Ion Ţetzu, strada Lipscanĭ, Bucureştĭ.

Toate cutiile carĭ nu vor avea în interiorul lor o instrucţie în limba română cu stampila administraţieĭ ziaruluĭ «Universul» str. Brezoianu No. 11, Bucureştĭ, se vor considera ca falşificate.

In contra tifosuluĭ

Orĭ-ce familie trebe să adopte pentru desinfectare odăilor, privăţilor, etc., preparatul NAVA maĭ cu seamă pe timpul de faţă, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Anghina-difterică, fac ravagiĭ marĭ.

Desinfectantul NAVA are o putere de 20 de orĭ maĭ mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numaĭ la administraţia ziaruluĭ «Universul», strada Brezoianu No. 11 Bucureştĭ, cu următoarele preţurĭ:

1 Tinichea de 1 kilogram	. .	leĭ 3.50
1 » » o jum. kgr.	. .	» 2.—
1 Sticluţă	. . . .	» 0.90

— **Rabat la revinzĕtorĭ** —

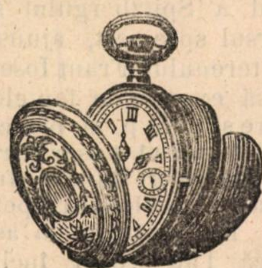
Jucăriĭ pentru Copiĭ

La administraţia ziaruluĭ *Universul* **strada Brezoianu No. 11, se află un MARE ASORTIMENT de jucăriĭ pentru copiĭ.**

De oare-ce depozitele *Universuluĭ* **se desfac de toate mărfurile, se vînd cu 20 la sută maĭ ieftin ca orĭ-unde.**

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasoarnice

se află la administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11. Bucuresci.

Ceasoarnice de nikel de la leĭ 4.90 până la leĭ 8.50.
Ceasoarnice de metal soleil, carĭ n'aŭ nicĭ o deosebire de un ceasornic de aur adevĕrat, cu leĭ 9.90, leĭ 10.90 şi 13.50.

Domniĭ doritorĭ vor găsi la depozitul ziaruluĭ nostru cel maĭ bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb saŭ aurit şi oxidat de argint şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, carĭ se vînd cu 30 la sută maĭ eftin de cât orĭ unde.

Bogat asortiment de ceasoarnice de masă cu deşteptător, de metal saŭ de lemn artistic sculptat.—Leĭ 4.50, Leĭ 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz micĭ de masă, foarte elegante, numaĭ cu leĭ 5.50 bucata.

Pendule marĭ de bronz, pentru masă, de o rară frumuseţe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Preţurĭ de ocasiune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Leĭ 22 şi leĭ 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecţionat, premiat cu cea maĭ înaltă distincţiune la cea din urmă expoziţie specială de ceasornice din Geneva (Elveţia). — Bucata leĭ 170 pe compiant. — Nicĭ cu 300 de leĭ nu se găseşte un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel maĭ fin şi solid şi de un mers cel maĭ regulat, garantat. — Acelaşĭ ceasornic de metal nichelat Leĭ 17.50 şi de metal oxidat leĭ 19.50

LANŢURI de tot felul

fantazie, de metal aurit saŭ oxidat şi de aur, pentru dame şi barbaţĭ, cu preţurĭ ne maĭ pomenit de ieftine.

Reparaţiĭ de ceasornice

se efectuiază în modul cel maĭ perfect şi durabil, la atelierul înfiinţat de administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, care a adus expres din Elveţia douĭ lucrătorĭ din ceĭ maĭ experţĭ.—Reparaţiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½ atelierul de reparaţiunĭ este închis

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucuresci.

Anul I.—No. 11. 5 BANI IN TOATA ȚARA București, Mercurĭ 17 Decembrie, 1897

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ȘI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
« 2.50 « ½ « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe săptămână
MARȚEA și VINEREA

EGUNUL ADEOYÉ.—Vezĭ explicația

Egunul Adeoyé

La toate popoarele negre, de la Coasta Sclavilor la Niger, Baribas, Yorubas, Egbas, Nagot, Mehis, etc., *Egunii* sunt foarte respectaţi şi se bucură de o mare autoritate. Pentru că Egunii reprezintă sufletele morţilor, spiritele geniilor superioare şi ale zeilor, aŭ o mare autoritate morală, care se manifestează printr'o mulţime de privilegiurĭ, carĭ, — de cele maĭ multe orĭ,—nu sunt morale.

Ast-fel, Egunul, îmbrăcat în costum şi cu mască, poate să târnuiască pe orĭ cine ĭ place.

Când un om puternic are un inimic şi vrea să'ĭ dea o păruială, — ceea ce se întâmplă foarte des, — chiamă pe Eguniĭ sĕĭ familiarĭ. In orĭ şi ce casă mare sunt maĭ mulţĭ Egunĭ.

Atuncĭ, omul cel puternic, le arată persoana asupra căreia trebue să'şĭ exercite dreptul lor de bătăuşĭ. El ĭĭ plăteşte după importanţa afacereĭ.

Dacă e vorba de târnuiala unuĭ pârlit, le plăteşte numaĭ câţĭ-va *cauris*; dar, dacă cel bătut este şi el un puternic şi dacă consecinţele pentru viitor sunt îngrijitoare, atuncĭ suma trebue să fie maĭ rotundă. Egunul când operează în «costum» nu riscă nimic, el e sub protecţia privilegiuluĭ religios şi fără teamă, ar putea bate chiar pe rege. El este cunoscut, şi orĭ cât s'ar sili să'şĭ schimbe vocea, în tot-d'a-una se ştie cine este. Atuncĭ, nenorocire luĭ şi omuluĭ insultat; după câte-va zile, îl găsesc zdrobit lângă ţarina luĭ, saŭ poate, într'o sara, trecênd printr'una din strîmtele ulicioare carĭ sunt pe lângă casa sa, se trezeşte cu o săgeată saŭ cu o suliţă în spate.

In zilele de sărbătoare, a bea saŭ a mânca din spinarea fidelilor sĕĭ, este încă unul din privilegiurile Egunilor şi este unul la care ţin eĭ maĭ mult. Căcĭ în această ţară, unde totul constitue un pretext pentru sărbătoare: timpul frumos, ploaia, soarele, luna, frigul, căldura, inundaţiile, seceta, morţile, naşterile, căsătoriile, divorţurile, sosirile, plecările... fară a maĭ pune la socoteală riturile feluriţilor zei, sunt sărbătorĭ aproape în fie-care zi şi Egunul, are posibilitatea de a face zilnic chef. Atuncĭ se îmbracă cu costumul sĕŭ de gală care aste un fel de sac lung, pus pe cap şi care cade până la pământ, împodobit, cu bentiţe multicolore, cu panglicuţe strĕlucitoare carĭ saltă în vânt. Când Egunul merge iute, aleargă, joacă, se învârteşte, acestea 'ĭ fac un fel de aureolă colorată.

In tot d'a-una îşĭ ia cu el pe discipolĭ, pe elevĭ, pe ajutoare şi pe musicanţiĭ sĕĭ. Musicanţiĭ bat în tobe saŭ suflă în cornurĭ şi trompete până le sar ochiĭ. Eleviĭ cântă, adică strigă şi urlă de-ţi ia auzul.. Aceasta, împreună cu ţipetele droaieĭ care-i urmează fac un scandal drăcesc, aşa de mare, că îl crezĭ peste puterile omeneştĭ şi te aştepţĭ din minut în minut să'ĭ vezĭ căzând de oboseală atât muzicanţiĭ cât şi jucătoriĭ.

Dar puterea artiştilor negriĭ este mare. Cântarea nu încetează de cât când Egunul intră la el în casă; dar dacă în calea sa dă peste vre-un bordeĭ unde *pistu*-ul [1]) este bun de bĕut saŭ *calalu*-ul [2]) gras şi ardeiat, atuncĭ se opreşte în cale şi nu se întoarce acasă de cât foarte târziŭ.

Incă nu privilegiul important al Egunilor este şi următorul:

Şefiĭ Egunilor, oamenĭ foarte sfinţĭ şi foarte superiorĭ, incarnează spiritele zeilor celor maĭ puternicĭ, în carĭ s'aŭ amestecat sufletele regilor morţĭ.

Poate că se pare cam încurcată aceastâ definiţie a marilor Egunĭ, cu toate acestea este simplă, într'atât cât pot fi de simple tainele la negri ca şi la albĭ.

La zeiĭ yurabaşilor ca şi la oamenii din Yurabas, este o erarhie. In vîrful eĭ sunt treĭ zeĭ principalĭ.

Sufletul regilor morţĭ se întoarce în aceştĭ zeĭ, şi la rîndul sĕŭ, sufletul treimeĭ acesteia vine pe pămînt pentru a se incarna în treĭ şefĭ de Ergunĭ, carĭ ast fel devin personagiĭ foarte importante.

Aceştĭ treĭ şefĭ aŭ grija execuţiunilor capitale.

Când condamnatul este victimă regală, trebue omorît cu sabia. Şeful Egun operează el în persoană şi bea o parte din sînge.

E barbar, e oribil, e ceva de canibalĭ!...

Când eram la Oyo, sfânta capitală a ţăreĭ Yoruba, am asistat la o execuţie.

In ziua hotărâtă, la ivirea zorilor, Adeoyé, şeful Egunilor, era deja la locul execuţieĭ cu toţĭ oameniĭ, musicanţiĭ şi ajutoarele sale. Toată casa sa era îmbrăcată în haine de sărbătoare.

Acea pe care trebuia să o omoare era una din femeile regeluĭ, una din femeile din Alafi. In minutul acela, Adeoyé îşĭ aduse aminte că anul trecut el, bătrân, el, şef de Egunĭ, se amorezase de o fată foarte frumoasă, Sofa, fata unuĭ arendaş al săŭ, dar pe care regele o luase şi o dusese în seraiul Alafi.

Nicĭ o dată nu uitase el acea răpire şi suferea încă din această cauză.

Era neliniştit, o vagă presimţire îl turbura şi simţea ce-l va lovi o mare durere.

Murmure în mulţime... cântece... trompete... tobe... Un cortegiŭ se apropie... Vine condamnata.

Maĭ întâĭ vin cântăreţiĭ din gură carĭ urlă blesteme infernale, pe urmă cântăreţiĭ din tam-tam şi ceĭ din cornurĭ, apoĭ o trupă de sclavĭ, pe urmă soldaţĭ, eunucĭ carĭ înconjoară pe victimă. Ea e acoperită cu un văl alb,merge încet, se împedică, e cu braţele legate la spate. Pe urmă vin iar sclavi amestecaţĭ cu mulţimea.

Nicĭ un Egun nu operează aşa de bine ca Adeoyé: o singură lovitură de sabie şi capul sboară.

Toţĭ Eguniĭ inferiorĭ trebue să ocărască şi să blesteme pe victimă şi să-ĭ arunce pe cap o mână de pământ.

Biata femee plânge... dar în sgomotul pe care-l face tobele şi poporul, Adeoyé crezu că recunoaşte un suspin, o voce care-ĭ era şi-ĭ este dragă!....

Tremură, un fior îĭ trece prin corp.

«Luĭ Adoyé îĭ e frig, strigă o voce din popor, să se grăbească!»

Adeoyé se apropie de victimă, îĭ smulge vălul... şi rămâne trăsnit. Ar vrea să fugă, ar vrea să moară... şi a recunoscut iubita de altă dată. Ea, ea l'a cunoscut de asemenea şi-l priveşte plângând.. El nu maĭ ştie ce să facă.

Mâna i se încleştează pe mânerul săbieĭ... Asistenţiĭ nu înţeleg emoţia bĕtrânuluĭ calăŭ.. Ce e?... Incep a'l insulta, a urla... Omoară!... Omoară!

Maşinaliceşte, fără voinţă, Adeoyé ridică sabia şi loveşte... Capul se rostogoleşte pe nisipul înroşit. Tot maşinaliceşte, îl ia de o ureche şi-l ridică pentru a'l arăta poporuluĭ.... In minutul acela ar trebui să'ĭ bea sângele care picură şi'ĭ face pe piele pete calde, arzĕtoare Dar aceasta e peste puterile luĭ... cade leşinat în mijlocul laculuĭ roş... sângele iubiteĭ luĭ...

«N'a bĕut! N'a bĕut! E un sacrilegiu! Să moară şi el!» strigă vrăşmaşiĭ luĭ, repezindu-se cu bastoanele ridicate.

Dar oameniĭ luĭ veghiază, şi timp de o jumĕtate de oră fu o bătae îngrozitoare peste corpul victimeĭ şi al calăuluĭ...

Jean Hess

1) Un fel de băutură ca berea.
2) Un fel de mâncare cu legume, cu carne saŭ cu peşte, făcută cu uleĭ şi cu ardeĭ.

EPISOADE DIN CĂLĔTORIA MEA LA POLUL NORD

II

Maĭ tîrziŭ, după ce ne-a trecut emoţia, cicăleam une-orĭ pe Peder, că strigase aşa de îngrozitor din ghiarele ursuluĭ.

«Eĭ, rĕspundea el, aşĭ fi vrut să vĕd pe orĭ-care din d-voastră dacă n'ar fi ţipat alt-fel, şi cum v'ar fi sfîrîit picioarele.»

Jouĭ 14 Decembrie. — Eĭ, Mogstad, câţĭ câinĭ avem? Intrebaĭ la dejun.

— Sunt până acum cincĭ.

Peste puţin însă se întoarse, şi îmĭ anunţă că eraŭ cel puţin 12.

Eram oare-cum despăgubiţĭ de pierderea atâtor câinĭ. Totuşĭ nu ne am bucurat maĭ puţin, când Iohansen veni să ne spuie că auzise lătrând în direcţia spre nord vest, unul din câiniĭ rătăciţĭ.

Numaĭ de cât plecarăm câţĭ-va dintre noĭ ca să ascultăm. Şi auziam foarte bine cu toţiĭ, şi ni se părea ca şi când ar fi stat la un loc lătrând cu desnădăjduire. Poate se găsea în faţa uneĭ crăpăturĭ peste care nu putea trece.

Şi Blessing îl auzise cât stătuse de pază noaptea; dar atuncĭ i se părea că lătratul venea maĭ de la sud-vest.

Când Peder se duse să dea de mâncare câinilor, câinele rătăcit se întorsese deja şi sta lângă vapor. Luat pe bord se repezi numaĭ de cât cu o foame turbată la mâncare. Alt fel era sănătos.

Seara veni Peder să ne spună că vĕzuse cu siguranţă un urs rătăcind în depărtare pe gheaţă. Petersen de asemenea. Luaĭ puşca mea cu două ţevĭ şi mĕ urcaĭ pe punte unde toţĭ oameniĭ se adunaseră căutând să pătrundă cu ochiĭ prin întuneric. Dădurăm drumul câinilor *Ulenko* şi *Pan* şi ne îndreptarăm în direcţia unde trebuia să fie ursul.

Era întuneric de tot. Câiniĭ însă puteaŭ să găsească de sigur urma, dacă era ceva.

Luĭ Hansen i se păru că zăreşte ceva în jurul ridicăturiĭ celeĭ maĭ apropiate de gheaţă. Noĭ însă nicĭ nu vedeam nicĭ nu auziam nimic; şi ne întoarserăm pe bord.

Uniĭ pretindeaŭ chiar că auziseră ceva, dar în tăcerea întinsă a gheţurilor adese-orĭ i se pare omuluĭ că aude şi când nu e nimic.

Vinerĭ, 15 Decembrie. — Azĭ dimineaţă a vĕzut Peder pe gheaţă o vulpe chiar îndărătul vaporuluĭ; vulpea a fugit însă la vederea luĭ; maĭ târziŭ s'a arătat iar; atuncĭ Peder s'a luat cu câiniĭ după ea

E ciudată apariţia aceasta a urşilor şi a vulpilor acum după ce atâta vreme nu văzuserăm nimic vieţuitor. Când am vĕzut maĭ pe urmă o vulpe, eram cu mult maĭ spre sud, poate chiar în apropierea ţĕreĭ *Sannikoff*; să ne găsim oare-cum iar în apropiere de uscat?

Dup'amiazĭ m'am dus să vĕz căţeiĭ.

Eraŭ 13; ciudată coincidenţă, 13 căţeĭ, la 13 Decembrie, pentru 13 oamenĭ.

Pe 5 i-am omorît; *Kvik* poate să hrănească 8; maĭ mulţĭ însă de sigur nu. Bietul dobitoc! Cum să uita la noĭ şi voia să sară ca să nu ne lase căţeiĭ.

Astă-seară veni Peder să ne spuie, că de sigur trebuia să fie ceva pe ghiaţă, căcĭ auzise iar sgomote ca şi în seara trecută. O fiară saŭ maĭ multe trebuia să fie prin apropiere.

După o observaţie făcută Marţĭ, trebue să ne găsim acum aproape de 79°8' latitudine nordică. Aceasta ar însemna 8' de înaintare în 3 zile; e din ce în ce maĭ bine.

De ce însă nu ninge de loc? Crăciunul e aproape şi ce e crăciunul fără zăpadă, fără ninsoare? Până acum n'am avut încă nicĭ o ninsoare, din când în când numaĭ câte puţină măzăriche.

Cât de mult ne e dor, ne e dor de zăpada albă, liniştită, moale. Cîmpia aceasta liniştită, fără zăpadă, e ca şi viaţa fără iubire. Viaţa fără iubire este ca şi ghiaţa rece, pustie, dusă de vînt, zdrobită, fără ca nimic să o adune iar la loc şi să o acopere în pacea mare şi întinsă.

Sâmbătă, 16 Decembrie. — După amiazĭ Peder veni în salon să ne povestească că acum auzea tot felul de zgomote pe ghiaţă. Spre nord suna ca şi cum ghieţurile s'ar grămădi spre ceva pământ; une orĭ zgomotul era aşa de mare în cât cîiniĭ săreaŭ în sus şi începeaŭ să latre.

Bietul Peder, toţĭ rîd de dînsul când vine să povestească despre numeroasele luĭ observaţiĭ; şi cu toate astea nimenea nu-ĭ aşa de atent ca dânsul.

Mercurĭ 20 Decembrie. — Pe când stam la dejun, vine Peder grăbit strigând că i se pare că a vĕzut un urs pe ghiaţă. A dat drumul luĭ *Pan* care numaĭ de cât a pornit o în goană. Săriĭ cu puşca pe ghiaţă, unde la lumina luneĭ văzuĭ maĭ mulţĭ oamenĭ de aĭ noşti, dar nicĭ un urs. Intr'un târziŭ se întoarse şi *Pan*. Urmărise ursul până departe spre nord-vest.

Sverdrup a pregătit acum o cursă mare de urşĭ, care va fi aşezată astă-zĭ pe ghiaţă. Cum însă mie mi-e frică să nu se prinză maĭ mulţĭ cîinĭ de cât urşĭ în cursa aceasta, am spus să o atârne de un fel de furcĭ aşa de sus în cât câiniĭ să nu poată ajunge până la bucata de untură de focă, ce serveşte la ademenirea vînatuluĭ. Acum toată seara câiniĭ nu fac alt-ceva de cât să latre la această cursă, pe care o zăresc în lumina luneĭ.

Joĭ 21 Decembrie. — Cum trece vremea! Astă-zĭ avem ziua cea maĭ scurtă, cu toate că aci, noi n'avem zi de loc. Dar de acu iar mergem spre lumină şi vară. Astă-zĭ am coborît sonda până la 2100 m. fără să dăm de fundul măriĭ. Maĭ mult nu putem sonda, n'avem maĭ multă frînghie; ce ĭ de făcut? Dar cine ar fi crezut că vom da peste o adâncime aşa de mare!

Toată ziua am vĕzut azĭ un arc luminos pe cer, în faţa luneĭ. Este aşa dar un curcubeŭ de lună, dar fără culoare.

Vinerĭ 22 Decembrie. — Noaptea trecută am împuşcat un urs. Iacobsen l'a vĕzut întîĭ pe când sta de pază; şi a tras spre dînsul fără să-l nimerească. Apoĭ a venit să ne dea de veste şi nouĕ. Mogstad şi Peder s'aŭ urcat numaĭ de cât pe punte, Sverdrup fu deşteptat maĭ pe urmă, şi iĭ urmă maĭ târziŭ.

Cu toţiĭ observarăm iarăşĭ ursul venind spre vapor. De odată însă zări cursa şi se întoarse spre ea. O observă cât-va timp cu atenţiune, a poĭ se ridică încet pe laba din napoĭ, pe când cu laba dreaptă dinainte pipăia aparatul fără a îndrăzni par'că să se atingă de bucata apetisantă.

Intr'acesta Sverdrup se urcase şi el pe punte şi privea plin de nerăbdare, aşteptând în tot momentul să audă cursa închizîndu-se. Dar ursul dete din cap, se lăsă iar pe patru labe, mirosi cu precauţiune sîrma cu care era legată cursa, şi iĭ urmări direcţia până la un bloc mare de ghiaţă unde era fixată. Părea că cercetează şi admiră cu cât meşteşug era combinată toată afacerea; apoĭ se întoarse iar pe urma sârmeĭ se ridică în două labe, şi începu să pipăie furcile de lemn, uitându se lung la cursă şi dând din cap ca şi când ar fi zis:

«Aĭ draculuĭ, bine aŭ maĭ combinat o!».

Apoĭ se îndreptă iar spre vapor. Când ajunse la o depărtare de 50 de paşĭ, Peder trase asupra luĭ; ursul căzu, dar imediat sări iar şi porni îndărăt. Iacobsen, Sverdrup şi Mogstad traseră pe rînd câte un glonţ; apoĭ ursul căzu, ca să nu se maĭ scoale. Fu jupuit numaĭ de cât; nu fusese atins decât de unul din gloanţe, care de la umĕr iĭ pĕtrunsese tot corpul. Peder, Iacobsen şi Mogstad 'şĭ atribuiaŭ fie-care luĭ acest glonţ; singur Sverdrup renunţă să maĭ discute.

Când Mogstad vĕzuse ursul căzênd, imediat după împuşcătura luĭ exclamase:

«Ăsta eŭ i-l'am trimes; Iacobsen

jură că el îl nemerise pe când Bentsen care era acolo ca simplu spectator, e gata să jure că glonțul luĭ Peder făcuse isprava. Discuția asupra acestuĭ punct important nu s'a putut lămuri cât a ținut expediția.

E o lună admirabilă. Presiunea ghețurilor e din maĭ multe părțĭ. Azĭ ne-am scos provisiele de pulbere și fulmicoton pe bord, unde credem că sunt maĭ în siguranță,—și la vr'un eventual caz de explozie, nu ne-ar strica cel puțin pereții vaporuluĭ.

Sâmbătă 23 Decembrie. — Astă-zĭ este ceea ce numim noĭ în Norvegia Crăciunul cel mic.

De dimineață am făcut o plimbare lungă spre vest și m'am întors târziŭ, când am dat peste o crăpătură de ghiață, acoperită de o coajă foarte subțire.

Dup'amiazĭ, ca prima petrecere de crăciun, ne-am apucat să aruncăm ceva ghiață în aer; am săpat o gaură cu un sfredel mare, adus anume în acest scop; am introdus înătru patru prisme de fulmicoton, și un fir electric. Apoĭ ne am depărtat și am trimes scînteia. Urmă o explozie surdă. Bucățĭ de gheață și apă țîșniră în aer.

De și explozia se produsese la o depărtare de 60 de metri, vaporul nostru fu sguduit așa de puternic, încât totul se cutremură pe punte. Explozia găurise ghiața, care avea o grosime de 1 $^1/_3$ metri.

Duminică 24 Decembrie. — Ajunul Crăciunuluĭ. Avem un frig de 37° Celsius. Luna strĕlucește pe cer în tăcerea nesfîrșită a nopțiĭ polare. Făcuĭ o plimbare singur pe ghiață. Cel dintĕĭ ajun de Crăciun, atât de departe de patrie!

După observațiile făcute, ne aflăm acum la 79° latitudine nordică. Acu se pare că stăm pe loc. In 6 zile am retrograt cu 2′ spre sud.

Din ziua aceasta, n'am maĭ însemnat alte amĕnunte în ziarul meŭ; dar toate mi-aŭ rĕmas atât de lămurit imprimate în amintire!...

Eram cu toțiĭ foarte veselĭ pe bord, așa cum nu se prea obicinuia la noĭ. In inima luĭ, fie-care se gândea în taină la patrie, dar căutam să ne facem voie bună, glumeam și rîdeam.

Am aprins toate lămpile și luminile câte le aveam pe bord; fie-care colț din salon și din cabine era iluminat.

Masa la această sĕrbătoare a fost, firește, maĭ bogată decât totdeauna.

Seara, după masă ni se aduseră munțĭ întregĭ de prăjiturĭ pe carĭ Juell le pregătise cu sĕptămânĭ înainte. Apoĭ ne cinstirăm cu câte un pahar de grog și o țigară; în această ocazie fumatul în salon fu permis.

Punctul culminant al serbăriĭ fu, când se aduseră două lăzĭ cu cadourĭ de crăciun.

Una era din partea mameĭ luĭ Scott-Hansen, iar cealaltă din partea logodniceĭ sale d-șoara Fougner. Era mișcătoare bucuria cu care fie-care 'șĭ luă în primire darul, fie o pipă, un cuțit, saŭ alt lucru mărunt. Era par'că o veste din patrie.

Dup'aceia se ținură toasturĭ; apoĭ apăru gazeta «Franisjaa» cu un supliment ilustrat. Desenurile sunt o pera vestituluĭ artist arctic Hattstu.

Eraŭ tot felul de poeziĭ, una de ocazie, alta trecênd în revistă întâmplările din sĕptămâna din urmă, cam în chipul următor:

«Am întâlnit și ursĭ; cățeaua a fătat. Mâncăm multe prăjiturĭ, carĭ ne gâdilă cerul gureĭ. Amicul Hendriksen n'a căzut nicĭ odată; nicĭ chiar când ursul era să'l prinză în labe. Luĭ Mogstad pușca nu'ĭ ia foc cam des, iar Iacobsen poartă maĭ bucuros lancea».

Maĭ eraŭ apoĭ cuplete, și alte glume, în versurĭ și proză.

După citirea gazeteĭ, urmă un concert instrumental și vocal. Nu ne duserăm la culcare de cât foarte târziŭ.

Lunĭ 25 Decembrie. — Crăciunul. Termometrul arată —38° C. Am făcut pe lună o plimbare lungă spre sud. Din întâmplare am dat cu piciorul într'o crăpătură și m'am udat tot. Un ast-fel de accident însă nu însemnează mult pe un ger ca acesta; apa înghiață imediat pe haine și nu simțĭ nicĭ un frig, eștĭ ca și uscat.

Mult se vor gândi la noĭ aĭ noștri, d'acasă; și ne vor compătimi pentru lipsele ce îndurăm în aceste regiunĭ pustiĭ și recĭ. Mĕ tem însă că compătimirea lor s'ar maĭ micșora, dacă ne-ar vedea cât suntem de veselĭ, și în ce confort trăim. In privința aceasta din urmă, nu cred să trăiască nicĭ eĭ maĭ bine.

In ce mĕ privește, eŭ nicĭ odată n'am dus o viață de Siberie ca acum. Iată de pildă lista bucatelor pe ziua de azĭ:

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaților

XIII

O lumină nehotărîtă, iar nu un punct luminos, părea că umple un fel de subterană, de la capătul tindeĭ.

Să-șĭ grăbească mersul tîrîndu-se, căcĭ picioarele nu l maĭ purtaŭ, îĭ dădu în gând luĭ Francisc, și după ce a trecut de o deschizătură strîmtă, căzu pe pragul unuĭ cavoŭ.

Cavoul acesta, păstrat în bună stare, înalt de vr'o douĕ-spre-zece picioare, se desfășura rotund pe un diametru aproape egal.

Dungile bolțeĭ sale, sprijinită pe opt stâlpĭ, radiaŭ spre un cârlig de la mijloc, de care era atârnată o candelă de sticlă, care da o lumină gălbue.

In fața ușeĭ, între doĭ stâlpĭ, maĭ era o altă ușă, care era închisă și a căreia cuie marĭ, ruginite la capete, arătaŭ locul unde era încuietoarea exterioară a zăvoarelor.

Francisc se îndreptă, se maĭ tîrî până la această ușă, căuta a'ĭ sfărîma țîțînele.

Dar în zadar.

Câte-va mobile învechite împodobiaŭ cavoul; aicĭ un pat saŭ maĭ bine zis un pătul de stejar, pe care eraŭ aruncate câte-va lucrurĭ de culcare; dincoace un scăunaș cu picioarele sucite, o masă țintuită în părete prin piroane de fer. Pe masă eraŭ maĭ multe lucrurĭ: o cană cu apă, o farfurie cu niște carne rece, o bucată mare de pâine. Intr'un colț era o băltoagă, alimentată de o țîșnitură lichidă, și a căruĭ prisos se scurgea printr'un povîrniș de la temelia unuĭ stîlp.

Toate acestea pregătirĭ n'arătaŭ oare că se aștepta un musafir în cavoŭ, saŭ maĭ de grabă un prizonier în temnița aceia? Oare Francisc era prizonierul, și fusese oare atras acolo prin șiretenia cu lumina?

In neorînduiala gândurilor sale, Francisc nicĭ nu avu bănuială.

Sfârșit de foame și oboseală, înghiți alimentele de pe masă, îșĭ astâmpără setea cu apa din cană; apoĭ se lasă pe patul acela gros, unde o odihnă de câte va minute putea să'ĭ redea puterile.

Dar când vru să'șĭ adune mințile, i se păru, că se risipesc ca o apă, pe care aĭ ține-o în mână.

Trebuia oare să aștepte ziua ca să'șĭ reînceapă cercetările?

Voința'ĭ amorțise până într'atât că nu maĭ era stăpân pe actele sale...

— Nu! îșĭ zise el, nu voiŭ aștepta.... La turn... trebue să ajung, la turn chiar în noaptea asta!...

De o dată lumina mică pe care o arunca, din cârligul unde era atâr-

nată candela, se stinse, şi cavoul rămase într'un întuneric adânc.

Francisc vru să se ridice... Iar gândul luĭ adormi saŭ maĭ bine zis se opri, ca acul unuĭ ceasornic a căruĭ maşinărie se strică de o dată. Căzu într'un somn ciudat, saŭ maĭ bine zis un fel de amorţeală, o sfârşire absolută a fiinţeĭ, care nu'ĭ provenia din oboseala spirituluĭ...

Cât timp ţinuse acest somn, Francisc nu ştia să'şĭ dea seamă. Când se deşteptă, ceasornicul luĭ oprit nu nu maĭ arĕta ora. Dar cavoul era scăldat din noŭ într'o lumină artificială.

Francisc se depărtă de pat, făcu câţĭ-va paşĭ în spre cea dintĕĭ uşă; era tot deschisă—spre cea d'a doua: era tot închisă.

Vru să stea să judece, şi asta nu o putu face uşor.

Dacă trupul i se odihnise de oboselile din ajun, îşĭ simţea capul gol şi greoiŭ.

— Cât timp am dormit? se întreba el. E noapte, orĭ e ziuă?

Inăuntrul cavouluĭ, nu se schimbase nimic, numaĭ că lumina fusese restabilită, hrana reînoită şi cana iar cu apă limpede.

Cine-va intrase acolo, pe când Francisc se înfundase în acea amorţeală! Să ştia oare că el era prin ascunzĕtorile castelului? Era dar în puterea baronuluĭ Radu de Gorţ?

Era osîndit oare să nu maĭ dea ochĭ cu semeniĭ sĕĭ?

Nu era de admis, ş'apoĭ, va fugi, fiind-că putea să maĭ facă asta, va regăsi galeria care ducea la portiţă, va eşi din castel...

Va eşi?... îşĭ aduse aminte că portiţa se închisese în urma luĭ...

Eĭ bine va căuta să ajungă la zidul clădireĭ, şi printr'o spărtură, va încerca să se strecoare afară.

Orĭ-ce ar fi, trebue ca în maĭ puţin de o oră să iasă din castel...

Dar Stilla... Se va lăsa oare de gândul de a ajunge la ea?... Va pleca fără să o scoată din mâinile luĭ Radu de Gorţ?

Nu! şi ceea ce n'a putut face singur, va face cu ajutorul agenţilor din Carlsburg, pe care trebue să'ĭ aducă Roţco... Aŭ să dea asaltul clădireĭ... vor rĕscoli castelul de sus până jos.

După se 'şĭ luă hotărîrea aceasta, era vorba s'o puie în executare, când un fel de foşnire se auzi de la a doua uşe a cavouluĭ.

Era de sigur un sgomot de paşĭ, care se apropia încet.

Francisc se duse de 'şĭ puse urechia la ţîţîna uşeĭ şi ascultă, ţinându'şĭ resuflarea.

Paşiĭ păreaŭ a se urma la intervale regulate, ca şi cum ar fi suit nişte trepte. De sigur că acolo era o scară, care lega cavoul de curţile dinăuntru.

Ca să fie gata de orĭ ce împrejurare, Francisc trase cuţitul din teacă, pe care 'l purta la brâŭ şi 'l înţepeni bine în mână.

Dacă era vre-un servitor al baronuluĭ care intra, se va arunca asupra luĭ, îĭ va smulge cheile, îl va pune în neputinţă de a 'l urma; apoĭ aruncându se prin eşirea aceia, va încerca să ajungă la turn.

Dacă va fi baronul de Gorţ îl va recunoaşte foarte bine pe omul pe care'l găsise în clipa în care Stilla căzu pe scena de la San-Carlo — îl va lovi făr'de milă.

Dar paşiĭ se opriseră la stâlpul care forma pragul de afară.

Francisc nu făcea nicĭ o mişcare, aştepta să se deschidă uşa.

Dar nu se deschise, un glas de o dulceaţă nespusă ajunse până la conte.

Era vocea Stilteĭ... da!... dar vocea cam slăbită cu toate inflexiunile eĭ, farmecul nedescris, modulaţiunele eĭ desmerdătoare, instrument admirabil a acesteĭ arte minunate, care păruse că murise odată cu artista.

Şi Stilla repeta melodia aceea jalnică, care legănase visul luĭ Francisc, când moţăia în sala cea marea hanuluĭ din Werst:

Nel giardino de mille fiori
Andiamo mio cuore...

Cântecul acesta pătrundea pe Francisc până în adêncul sufletuluĭ.

Il gusta, îl bea ca pe o licoare Dumnezeiască, pe când Stilla părea a'l îndemna s'o urmeze, repetând:

Andiamo, mio cuore, andiamo...

Şi cu toate acestea uşa nu se deschidea, să'l lase să treacă!...

Nu va putea oare să ajungă la Stilla, s'o ia în braţe, s'o tîrască afară din castel?

— Stilla... Stilla mea, strigă el. Şi se arunca spre uşă, care rĕmânea neclintită.

Deja cântecul părea că slăbeşte... vocea se stingea... paşiĭ se depărtaŭ...

Francisc, îngenuchiat, cerca să sfărâme ţîţînele, îşĭ sfâşia mâinele de fiare, chema mereŭ pe Stilla, a căruĭ glas nu se maĭ auzea.

Atuncĭ îĭ trecu prin minte ca un fulger grozav.

«Nebună! strigă el, e nebună, fiind-că nu m'a recunoscut, nu m'a auzit... nu mĭ-a rĕspuns.

De cincĭ anĭ închisă aci... în puterea acestuĭ om... biata mea Stilla... mintea i s'a rătăcit...

Atuncĭ se sculă, cu ochiĭ sgâiţĭ, mişcările dosordonate, cu capul vîjîind...

— Şi eŭ simt, că mi se rătăceşte mintea. Simt că am să înebunesc... nebun ca ea...

Umbla încoace şi în colo în cavoul luĭ, cu săriturĭ ca de fiara sĕlbatică într'o colivie...

«Nu, repetă el, nu!... Nu trebue să'mĭ perd capul! Trebue să es din castel... Voiŭ eşi!

Şi se aruncă spre cea dintĕiŭ uşă. Se închisese fără de zgomot.

Francisc nu băgase asta de seamă, pe când asculta glasul Stilleĭ...

După ce fusese prins în încăperea castelului, acum era închis în cavoŭ.

XIV

Francisc era îngrozit. Aşa cum se temea el, facultatea de a judeca, înţelegerea lucrurilor, inteligenţa trebuitoare ca să'şĭ dea seama de urmărĭ, i se perdea încetul cu încetul. Singurul simţimênt care maĭ trăia într'însul era amintirea Stilleĭ, era impresiunea acestuĭ cântec, pe care ecourile acestuĭ cavoŭ închis nu i le maĭ trimetea.

Fusese oare jucăria uneĭ închipuirĭ? Era chiar Stilla pe care o auzise adineaurĭ, şi pe ea o vĕzuse pe acoperişul cetăţueĭ.

Atuncĭ gândul acela, că ea'şĭ pèrduse mintea, şi lovitura aceea groaznică îl isbi, ca şi cum ar fi perdut'o a doua oară.

«Nebună, strigă el, da! nebună... fiind-că nu mi a recunoscut glasul... fiind-că nu mi-a rĕspuns... nebună... nebună!»

Asta era destul de vĕdit.

Ah! dacă ar putea'o scoate din castelul acesta, s'o ducă la Craiova, să se ocupe de ea, s'o îngrijească, dragostea luĭ va şti cum să'ĭ redea judecata.

Iată ce'şĭ spunea Francisc, în prada uneĭ aiurărĭ îngrozitoare, şi maĭ multe ceasurĭ trecură înainte de a 'şĭ veni în fire.

Incercă să judece cu sânge rece, să se recunoască în chaosul gândirilor sale.

«Trebue să fug de aicĭ, îşĭ zise el. Cum?... Indată ce se va redeschide uşa asta!... Da! In timpul somnuluĭ meŭ îmĭ priminesc cele de mâncare... Voiŭ aştepta... Mĕ voiŭ preface că dorm...

Iĭ veni atuncĭ o bănuială; apa din cana trebue să conţie vr'o substanţă adormitoare...

Dacă nu va fi fost adâncit în somnul acela greoĭ, în acea desăvîrşită ameţeală de a căreĭ durată nu'şĭ da seama, era pentru că bĕuse apă.. Eĭ bine! nu va maĭ bea... Nu va maĭ pune gura pe alimentele care i se vor pune pe masă... Unul din oameniĭ castelului nu va întârzia de a veni,... şi în curând...

In curând... Ce ştia el!... In acea clipă, soarele se suia la zenit, saŭ se lăsa spre orizont?

Era zi saŭ noapte?

De aceea Francisc căuta a surprinde vr'un sgomot de paşĭ, care

s'ar fi apropiat de una din uşĭ... Dar nicĭ un sgomot nu ajungea până la el; se tîra d'a lungul zidurilor de la cavou, cu capul înferbîntat, urechile vijiind, rĕsuflarea repede sub apăsarea uneĭ atmosfere greoaie, care se reînoia pe la încheeturile uşeĭ...

Deodată, la colţul unuia din stîlpiĭ din dreapta, simţi o suflare maĭ rĕcoroasă venindu'ĭ la buze.

In partea asta există oare vr'o deschizĕtură, prin care pĕtrundea aerul de afară?

Da... Era o trecĕtoare care n'o bănuia, sub umbra stîlpuluĭ.

Să se furişeze între pereţĭ, să se îndrepteze spre o lumină nehotărîtă care părea că vine de sus, e ceea ce tînĕrul făcu într'o clipă.

Acolo se rotunjea o curte mare, largă de vr'o sută de picioare. S'ar fi zis că era fundul unuĭ puţ care servea de eşire aceleĭ celule subterane, şi prin care cădea puţin aer şi lumină.

Francisc putu să se asigure că era ziuă încă. La deschizĕtura superioară a acestuĭ puţ se desina un unghiŭ de lumină, pieziş la nivelul gureĭ.

Soarele împlinise cel puţin o jumĕtate din mersul luĭ zilnic, căcĭ unghiul acela luminos tindea spre micşorare.

Trebue să fi fost aproape cincĭ ore seara.

De aicĭ urmarea asta, că somnul luĭ Francisc s'ar fi prelungit timp de cel puţin patru-zecĭ de ore, şi nu se maĭ îndoi că n'a fost provocat de o bĕutură adormitoare.

Decĭ, tînĕrul conte şi Roţco părăsiră satul Werst cu două zile înainte, la 11 Iunie, era în 13 ziua aceea care se sfîrşea...

Cât era de umed aerul acela din fundul curţeĭ, Francisc îl respiră din toţĭ plămâniĭ şi se simţi cam uşurat. Dar dacă sperase că o scăpare ar fi uşoară prin tubul acela de piatră, fu degrabă dezamăgit. A încerca să se sue d'a lungul acestor păreţĭ carĭ n'aveaŭ nicĭ un povîrniş, nu se putea. Francisc se reîntoarse înăuntrul cavouluĭ. Fiind-că nu putea să fugă de cât prin una din cele două porţĭ, vru să'şĭ dea seamă de starea în care se găsiaŭ.

Cea dintêĭ uşă— prin care intrase era foarte solidă, foarte groasă, şi trebue să fi fost închisă pe din afară prin zăvoare intrate într'o verigă de fer; aşa de geaba s'ar necăji el s'o smucească.

A doua uşă — în dosul căreia se auzise vocea Stilleĭ, părea maĭ răŭ păstrată. Scândurile eraŭ putrezite prin unele locurĭ...

Poate nu va fi greŭ să'şĭ facă un loc de trecere pe acolo.

— Da... pe acolo... pe acolo!... îşĭ zise Francisc, care îşĭ reluase sângele rece.

Dar nu era timp de perdut, căcĭ era probabil că cine-va va intra în cavoŭ, îndată ce va bănui că doarme subt influenţa bĕutureĭ somnifere.

Lucrul mergea maĭ iute de cât ar fi crezut, mucigăiala rosese lemnul împrejurul legătureĭ metalice care sprijinea zăvoarele de încuetoare. Cu cuţitul sĕŭ, Francisc putu să scoaţă o parte circulară, operînd fără de sgomot, oprindu-se une-orĭ, trăgând cu urechia, asigurându se că n'auzea nimic de afară.

După treĭ ore, zăvoarele eraŭ scoase, şi uşa se deschise scârţîind.

Francisc eşi atuncĭ în curtea cea mică, ca să respire un aer maĭ puţin înăbuşitor.

In acea clipă, unghiul luminos nu se maĭ arăta la deschizătura puţuluĭ, probă că soarele se scoborîse iar la poalele Ketezatuluĭ. Curtea se găsi înfundată într'o întunecime adâncă. Câte-va stele luminaŭ la ovalul gureĭ puţuluĭ, ca şi cum ar fi vĕzute prin tubul unuĭ telescop. Nişte nourĭ micĭ se risipeaŭ la vêntul uşor al nopţiĭ. Coloraţiunea aeruluĭ arăta că luna, pe jumătate încă, trecuse de munţiĭ spre Est.

Trebue să fi fost nouă ore seara.

Francisc se reîntoarse, ca să ia puţină hrană şi să bea apă din ţîşnitură, după ce vărsase însă pe cea din cană. Apoĭ, punându-şĭ cuţitul la brâŭ, eşi prin uşa, care o trânti în urma luĭ.

Şi poate acum va întâlni pe nefericita Stilla, rătăcind prin acele galeriĭ subterane?... La gândul acesta, inima îĭ bătea să se rupă.

Indată ce făcu câţĭ-va paşĭ, se împedică de o treaptă. După cum gândise, acolo începea o scară, număra treptele suind şeaĭ-zecĭ în loc de şeapte-zecĭ şi şeapte, cât îĭ trebui să scoboare ca să ajungă la pragul cavouluĭ. Iĭ maĭ trebuia dar opt picioare ca să ajungă la nivelul pămêntuluĭ.

Inchipuindu-şĭ că alt ceva nu e de făcut, de cât să urmeze coridorul, cu mâinile întinse pipăind pereţiĭ, înainta.

Trecu o jumĕtate de oră fără să fi fost oprit nicĭ de o uşă, nicĭ de o zăbrea. Dar numeroasele cotiturĭ îl împedicaŭ de a recunoaşte direcţia relativă la zid, care făcea faţă platouluĭ Orgall.

După un popas de câte-va minute în timpul cărora maĭ răsuflă, Francisc începu a merge iar şi părea că acel coridor nu maĭ are sfârşit, când fu oprit în loc de o pedică.

Era pĕretele unuĭ zid de cărămizĭ.

Pipăind la diferite înălţimĭ, mâna luĭ nu întâlni nicĭ o deschizătură.

Nu era nicĭ o eşire din partea asta.

Francisc nu'şĭ putu stăpâni un strigă. Toată speranţa luĭ se sdrobea de această pedică. I se tăiară picioarele şi căzu de a lungul zidului.

Dar la nivelul pămêntuluĭ, păretele avea o crăpătură strimtă, iar cărămizele deslipite, de abia se maĭ ţineaŭ şi se dărîmaŭ la atingere.

«Pe acolo... da! pe acolo! strigă Francisc.

Şi începu a scoate cărămizele una câte una, când se auzi un zgomot de cea-l'altă parte.

Francisc se opri.

Zgomotul nu încetase, şi, în acelaşĭ timp, o rază de lumină trecea prin crăpătură.

Francisc se uită.

Acolo era capela cea veche a castelului. In ce stare jalnică o adusese timpul şi părăsirea: o boltă dărîmată aproape, a căreia dungĭ se sprijineaŭ pe nişte stâlpĭ ciuntiţĭ, două saŭ treĭ arcade în stil ogival, gata să se prăbuşească, nişte geamurĭ strâmbate, pe carĭ eraŭ desinate nişte gratiĭ; icĭ, colo, o marmură prăfuită, sub care dormea vre un strămoş al familieĭ de Gorţ, în fund era o rămăşiţă de altar ale căreĭ mese arătaŭ nişte sculpturĭ sgîriate, apoĭ o rămăşiţă din coperiş, din dosul altaruluĭ, care scăpase de crivăţurĭ şi în sfîrşit în vîrful intrăreĭ, turla bisericeĭ, de unde atârna o fringhie până jos — fringhie de la clopotul acela, care suna une-orĭ, pentru groaza cea mare a locuitorilor din Werst.

In capela aceea deşeartă de mult timp, deschisă tuturor intemperilor climeĭ din Carpaţĭ, intrase un om ţinînd în mână un felinar, a căreĭ lumină îĭ desluşia faţa foarte bine.

Francisc recunoscu îndată pe acel om.

Era Orfanik, escentricul acela cu care sta baronul prin oraşele marĭ italieneştĭ, originalul acela, care se vedea trecênd prin stradă gesticulând şi vorbindu-şĭ sie însuşĭ, învĕtatul acela neînţeles, născocitorul acela vecĭnic în urmărirea uneĭ închipuirĭ, şi care de sigur îşĭ punea ştiinţa în serviciul baronuluĭ.

Dacă Francisc se maĭ îndoia de prezenţa baronuluĭ în castelul din Carpaţĭ, chiar după arĕtarea Stilleĭ, vĕzînd pe Orfank aicĭ, se asigură.

Ce făcea el în capela aceia dărîmată, şi la ora asta înaintată a nopţeĭ?

Francisc cercă să şĭ dea seama şi iată ce vĕzu el destul de desluşit.

Orfanik, încovoiat, ridicase maĭ multe cilindre de fier, la care agăţa o sîrmă, care se desfăcea după un mosor depus în colţul capeleĭ. Şi atâta era de cuprins de lucrul luĭ, că n'ar fi simţit pe tînĕrul conte, dacă s'ar fi apropiat.

Ah! de ce crăpătura pe care Francasc o lărgise, nu era oare încăpătoare destul, să poată trece printr'însa! Ar fi intrat în capelă, s'ar

fi aruncat asupra luĭ Orfanik, l'ar fi silit să'l conducă afară.

Dar poate avea noroc de a nu putea să facă asta, căcĭ dacă încercarea nu'ĭ reuşia, baronul de Gorţ l'ar fi făcut să plătească tainele pe carĭ le-a descoperit, cu moartea.

După câte-va minute de la sosirea luĭ Orfanik, un alt om pătrunse în capelă.

Era baronul Radu de Gorţ.

Neuitata fizionomie a acestuĭ om nu se schimbase. Părea că nicĭ n'a îmbătrânit măcar, cu figura luĭ palidă şi lungă, pe care felinarul o lumina de jos în sus, cu părul lung cărunt, aruncat pe spate, privirea strălucindu'ĭ până în adêncul orbitelor luĭ negre.

Radu de Gorţ se apropiă să examineze lucrarea luĭ Orfanik.

Şi iată cuvintele, care fură schimbate cu un glas încet, între ceĭ doĭ oamenĭ:

XV

— Aĭ stabilit comunicaţia în capelă, Orfanik?

— Da, tocmaĭ acum am isprăvit'o

— S'a pregătit totul prin subterană?

— Tot

— Acum subteranele şi capela sunt legate de turnul central?

— Sunt.

— Şi după ce aparatul va asvîrli curentul, o să avem vreme să fugim?

— Vom avea.

— S'a vĕzut dacă tunelul care duce la trecătoarea Vulcan e liber?

— E liber.

Urmă câte-va clipe de tăcere, pe când Orfanik, reluându'şĭ felinarul, proectă lumina prin toate unghile capeleĭ.

«Ah! castelul meŭ, strigă baronul, aĭ să'ĭ ţiĭ scump pe aceĭ care vor căuta să intre în tine cu de-a sila!

Şi Radu de Gorţ rosti aceste cuvinte cu un ton care făcu să tresară pe tînărul conte.

(Va urma)

Numĕrul 12 din «Ziarul Călĕtoriilor» va apare Vinerĭ, 19 Decembrie curent.

Frumoasa Cubană

Ultimul numĕr din *Review of Reviews*, conţine o istorisire foarte extraordinară, care de altmintrelea este foarte autentică, unde toate detaliile sunt atestate cu fel de fel de probe şi certificate. Iată, pe scurt, de ce este vorba:

Acum vr'o douĭ anĭ, o tînĕră şi frumoasă cubană, d-ra Evangelina Cisneros, fiica unuĭ fruntaş din Havana, plimbându-se prin apropierea oraşuluĭ, se întâlni cu un colonel spaniol, care, isbit de farmecile eĭ, îĭ aruncă ochiade înflăcărate. Resultatul fu, că tatăl tinereĭ fete fu închis, cu toate că el a participat într'un mod cu totul platonic, la revoluţie. Fata, se duse îndată la colonel pentru a cere inimeĭ sale bune graţia tatăluĭ sĕŭ. Dar colonelul, avea o inimă bună cu totul specială. «Imĭ spuse, povesteşte d-ra Cisneros, că atârnă numaĭ de mine, ca să libereze pe tata. Dar, cea ce'mĭ spuse în urmă, nu pot să scriŭ. Fugiĭ şi am plâns toată noaptea, dar nu maĭ avuĭ curagiŭ de a mĕ duce altă dată în cabinetul coloneluluĭ».

Atuncĭ, veni colonelul la ea. «Intr'o noapte, el cercă să pătrundă cu forţa în casa noastră. Eu începuĭ să ţip, amiciĭ meĭ îmĭ veniră în ajutor, gonind pe mizerabil. Atuncĭ apărură soldaţĭ şi pe noĭ ne băgară în închisoare».

* * *

D-ra Cisneros, fu închisă în temniţa Recojidas. «Aşĭ fi dorit maĭ bine să mor, se fiŭ în coşciug, cu crucea la cap şi cu o peatră la picioare,— ne spuse ea, — decât să maĭ mĕ întorc în casa aceea». Ea stătu 13 lunĭ în temniţă, fără aer şi aproape fără hrană.

Fotografiile reprodus de *Review of Reviews* ne-o arată înainte şi dupe aceste treĭ-spre-zece lunĭ de reclusiune, şi, fără a o urâţi, regimul închisoareĭ o schimbă mult.

Intr'o zi, dupe aceste 13 lunĭ trăite în teamă şi desperare, ea primi înştiinţarea că un necunoscut se căsneşte s'o scape. O întrebă, care este, dupe părerea eĭ, cel maĭ bun mijloc de evadare, promiţându'ĭ de a face totul ca să le rĕuşească planul.

Fata rĕspunse în grabă, că singurul mod de evadare posibil ar fi, pentru ea «a fugi pe coperişul închisoreĭ prin ajutorul uneĭ frânghiĭ şi de a se scoborî pe la faţadă, la o oră hotărâtă printr'un semnal învoit». Ea adăogă, că pentru aceasta, îĭ trebuia «un acid, ca să distrugă gratiile ferestreĭ, şi opium saŭ morfină, pentru a adormi pe tovarăşiĭ şi gardieniĭ sĕĭ».

* * *

Aci începe, la drept vorbind, aventurile romantice a acesteĭ istoriĭ extraordinare. A trebuit să fie o minune ca d-ra Cisneros şi misterioşiĭ sĕĭ salvatorĭ, să nu'şĭ frângă gâtul în expediţia lor nocturnă saŭ ca să nu fie prinşĭ şi împuşcaţĭ. Pe o scară foarte simplă, fata trecu dupe coperişul închisoreĭ pe acela al uneĭ case vecine. D'abea săvîrşită evadarea şi alarma se dete.

Se căută prin tot oraşul, se opriră vapoarele în port pentru a căuta pe fugară. Dar, tocmaĭ dupe treĭ zile îmbrăcată bărbăteşte, cu o ţigare groasă în gură, se îmbarcă pe un pachebot care mergea la New-York.

In timpul de faţă, ea e în acest oraş, unde, primeşte din toate colţurile lumeĭ telegrame şi felicitărĭ. Dupe cât se pare, ar fi primit şi de la Papă, de la Lady Rothschild, de la epiccopul Londreĭ şi de la preşedintele Mac Kinley.

* * *

Ast-fel staŭ lucrurile.

Ca să se ştie: misteriosul tînĕr, care cu pericolul vieţeĭ sale, a scos din închisoare pe această drăguţă fată, nu este, dupe cum s'ar crede, un cuban patriot, dar un jurnalist american, d-nu Karl Decker, reporterul uneĭ foĭ populare din New-York. Şi motivul care l'a împins la această eroică aventură, nu este amorul; el n'o vĕzuse nicĭ odată şi plecând din New-York, ca s'o scape, îşĭ lăsă inima acolo, căcĭ era însurat, tată de familie şi modelul de virtute burghează. El n'a scăpat pe d-ra Cisneros, de cât dupe ordinul directoruluĭ jurnaluluĭ sĕŭ şi pentru a'şĭ face slujba de reporter. Intreprinperea sa n'a avut alt resultat, de cât a'ĭ da materie pentru o mulţime de articole, cu atât maĭ interesante cu cât el însuşĭ improviza mu te din amĕnuntele pe carĭ le scria

* * *

Directorul jurnaluluĭ, d-nu Stead, este un om de geniŭ. Citind prin ziarele din Cuba de arestarea feteĭ îĭ veni această minunată idee, pentru ca să aibă un isvor maĭ mult, pentru beneficiile jurnaluluĭ sĕŭ.

Timp de maĭ multe lunĭ, el a trimes suplice RegineĭSpanieĭ, Papeĭ, tuturor curţilor din Europa în favoarea tinereĭ Cubane. Vĕzênd că acest demers nu are nicĭ un resultat, atuncĭ chemă în cabinetul sĕŭ pe unul din reporterĭ, dându'ĭ ordin de a merge şi a scoate din închisoare pe d-ra Cisneros, cu rizicul chiar al vieţeĭ.

Dupe cum se vede, proiectul sĕŭ a rĕuşit într'un mod strălucit. Inocenta victima a coloneluluĭ spaniol este pusă în libertate, şi ziarul, are beneficiĭ marĭ.

T. de Wyzewa

De necrezut

Obiecte şi 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897 şi 1 Ianaarie 1898, la ziarul «Universul» politic, care apare în fiecare zi dimineaţa, va primi următoarele premiĭ:

Pentru 3 lunĭ leĭ 4.80 în toată ţara

In provincie 20 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universuluĭ» pe anul 1898, care coprinde 100 paginĭ text şi 13 portrete ale oamenilor însemnaţi din România, încetaţi din viaţă în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 şi ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 lunĭ.

Pentru 6 lunĭ leĭ 9.30 în toată ţara

In provincie 30 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universuluĭ» pe anul 1898.—Calendarul portativ.— Calendarul american (cu foĭ zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, şi ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 lunĭ.

Pentru un an leĭ 19.50 în toată ţara

In provincie 1 leŭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de maĭ sus.—Un roman ilustrat de 4 volume. — «Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat şi un port ceasornic de metal.

La Viena şi la Veneţia gratis

Toţĭ abonaţiĭ vor maĭ concura, prin tragere la sorţĭ, la două bilete de dus şi întors la Viena saŭ la Veneţia.

VINDECAREA
Boalelor de ficat, stomac şi inimă
Curăţirea sângeluĭ stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum şi **AMAR INDIAN** ale d-luĭ W. SIMON, vindecă în mod sigur şi în scurt timp **toate boalele de Ficat, Stomac şi Inimă**, în orĭ-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane şi amarul indian, sunt **ceĭ maĭ bunĭ curăţitorĭ aĭ sîngeluĭ stricat**, în urma boalelor ficatuluĭ saŭ ale efectelor de microbĭ şi miasme palustre (băltoase).— Hapurile Vegetale Indiane costă leĭ 2.80 flaconul. Amarul Indian costă leĭ 3 flaconul.

— Refuzaţĭ ca falşificate toate flacoanele saŭ borcanele carĭ nu vor purta pe din afară pecetia ziaruluĭ «Universul» şi pe dinăuntru o instrucţie în limba română tot cu pecetia ziaruluĭ «Universul».

Se găseşte de vînzare în Bucureşti la drogheria centrală a d-luĭ M. Stoenescu, strada Academieĭ; la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», V. Thüringer, calea Victorieĭ No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Păcăţianu, calea Victorieĭ No. 17 (hotel de France), precum şi la toate farmaciile din ţară.

Orĭ-ce tuse
vindecată

Cine vrea să se vindece sigur şi în scurt timp de orĭ-ce tuse, să cumpere numaĭ hapurile de catramină ale celebruluĭ chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia şi România.

O cutie costă numaĭ leĭ 2.95; patru cutiĭ leĭ 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile şi în Bucureştĭ la drogueria centrală Mihail Stoenescu, str. Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academieĭ No. 4 şi la drogheria «Câinele Negru», Ion Ţetzu, strada Lipscanĭ, Bucureştĭ.

Toate cutiile carĭ nu vor avea în interiorul lor o instrucţie în limba română cu stampila administraţieĭ ziaruluĭ «Universul» str. Brezoianu No. 11, Bucureştĭ, se vor considera ca falşificate.

Toate boalele secrete la bărbaţĭ şi femeĭ

se vindecă în câte-va zile, prin întrebuinţarea **EXTRACTULUI de COPAIVA şi PARIGLINA**, ale d-luĭ Thom, din Londra, aprobate de consiliul sanitar al Românieĭ. Este cel maĭ bun remediŭ, după declaraţiile celor maĭ marĭ medicĭ din lume.

— Preţul unuĭ borcan leĭ 6.50 —

— IMPORTANT! Borcanele carĭ nu vor avea instrucţie în limba românească, precum şi pecetia ziaruluĭ *Universul*, se vor considera ca falşificate.

De vînzare la toate farmaciile din ţară.

Depozitele: la drogheria Stoenescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 4; la drogheria Fabini, calea Văcăreştĭ; la drogheria Păcăţeanu (sub hotel de France), precum şi la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», W. Thuringer, calea Victorieĭ No. 154.

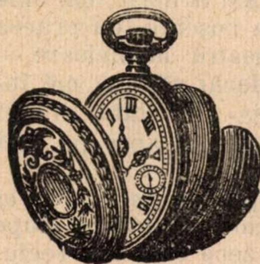
Jucăriĭ pentru Copiĭ

La administraţia ziaruluĭ *Universul* strada Brezoianu No. 11, se află un MARE ASORTIMENT de jucăriĭ pentru copiĭ.

De oare-ce depozitele *Universuluĭ* se desfac de toate mărfurile, se vînd cu 20 la sută maĭ ieftin ca orĭ-unde.

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasoarnice

se află la administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Ceasoarnice de nikel de la leĭ 4.90 până la leĭ 8.50.
Ceasoarnice de metal soleil, carĭ n'aŭ nicĭ o deosebire de un ceasornic de aur adevĕrat, cu leĭ 9.90, leĭ 10.90 şi 13.50.

Domniĭ doritorĭ vor găsi la depozitul ziaruluĭ nostru cel maĭ bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb saŭ aurit şi oxidat, de argint şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, carĭ se vînd cu 30 la sută maĭ eftin de cât orĭ unde.

Bogat asortiment de ceasoarnice de masă cu deşteptător, de metal saŭ de lemn artistic sculptat.—Leĭ 4.50, Leĭ 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz micĭ de masă, foarte elegante, numaĭ cu leĭ 5.50 bucata.

Pendule marĭ de bronz, pentru masă, de o rară frumuseţe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Preţurĭ de ocasiune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Leĭ 22 şi leĭ 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecţionat, premiat cu cea maĭ înaltă distincţiune la cea din urmă expoziţie specială de ceasornice din Geneva (Elveţia). — Bucata leĭ 170 pe complant. — Nicĭ cu 300 de leĭ nu se găseşte un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel maĭ fin şi solid şi de un mers cel maĭ regulat, garantat. — Acelaşĭ ceasornic de metal nichelat Leĭ 17.50 şi de metal oxidat leĭ 19.50

LANŢURI de tot felul

fantazie, de metal aurit saŭ oxidat şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, cu preţurĭ ne maĭ pomenit de ieftine.

Reparaţiĭ de ceasornice

se efectuiază în modul cel maĭ perfect şi durabil, la atelierul înfiinţat de administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, care a adus expres din Elveţia două lucrătorĭ din ceĭ maĭ experţĭ.—Reparaţiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½, atelierul de reparaţiuni este închis

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Anul I.—No. 12. 5 BANI IN TOATA ȚARA București, Sâmbătă 20 Decembrie, 1897

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ȘI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
« 2.50 « ½ « « «
Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe sĕptămână
MARȚEA și VINEREA

FOAMETEA IN INDIA.—(Vezĭ explicația)

Foametea în India

Peninsula Industan este, după cum se ştie, ţara vieţeĭ prin excelenţă. Scăldată în ploĭ abondente, ea fierbe aproape în cuptorul climeĭ sale ecuatoriale şi totuşĭ dă o bogată vegetaţie. Ea e patria desişurilor nepătrunse şi întunecoase, unde viaţa mişue sub toate formele, plante erboase, arborĭ giganţĭ, liane, insecte, reptile, feare. Rasa umană se înmulţeşte ca şi microbiĭ cu o fecunditate aşa de mare, în cât prin pădurĭ daĭ de o populaţie tot aşa de mare ca şi cea din oraşele noastre. Nu voĭ uita nicĭ o dată mirarea mea, când ca voiajor tînĕr, am debarcat pe roşul mal al măreĭ de la Mahé şi am pătruns pentru prima oară sub umbra cocotierilor de pe coasta Malabară. Peste tot, tăcerea profundă îţĭ da un sentiment de frică.

La fie-care pas descopeream de fie-care parte a poteceĭ un mare număr de colibe din carĭ eşaŭ capete bronzate şi cu plete lungĭ, superbe sub podoaba ochilor lor strĕlucitorĭ şi a dinţilor lor albĭ. Ca prin vis, îmĭ apăreaŭ miĭ de fiinţe: uniĭ pe marginea drumuluĭ, alţiĭ carĭ se vedeaŭ maĭ puţin bine în planul al doilea şi în fund, departe, maĭ mult ghiceam o mişcare de corpurĭ aproape goale!...

E răpitor şi teribil!...

Teribil? De ce? Tragicele evenimente din zilele actuale ne rĕspund.

In tot d'auna aŭ fost secete în India, dar nu în tot d'auna aŭ făcut victime.

In 1771, numaĭ în provinciile din Bengal şi Behar, aŭ pierit într'o foamete, zece milioane de persoane, încă odată cât toată ţara româneasca.

In 1866, un sfert din populaţia din Orissa,—ţara oamenilor frumoşĭ şi a baiaderelor nostime,—peri în urma uneĭ lipse de ploaie. Douĭ anĭ după aceasta, cadavrele a 1,200,000 de indienĭ infectaŭ crângurile înflorite din Pendjab. Grămezĭ de cărnurĭ omeneştĭ putreziaŭ în raiurile pămênteştĭ din Maisur şi Haiderabad. Şi tocmaĭ în acelaş timp, în vastul port Bombai soseaŭ miĭ şi miĭ de sacĭ cu orez carĭ ar fi putut salva viaţa nenorociţilor în agonie.

De la data însemnată maĭ sus, flagelurile acestea n'aŭ făcut de cât să crească.

De acum treĭ anĭ şi jumĕtate, munţiĭ albaştriĭ şi câmpiile cele verzĭ carĭ făceaŭ altă dată fala mareluĭ Mongol, aŭ fost lipsite de ploile toamneĭ şi erneĭ. Recoltele aŭ fost nule, proviziunile s'aŭ isprăvit, şi populaţia n'a m'aĭ avut ce mânca. Mame desperate, slabe că'ţĭ făceaŭ frică, se tîraŭ cu copiiĭ lor către oraşele cele marĭ, unde administraţia de abia putea să le dea atâta nutriment pentru 10 inşĭ, cât ar fi ajuns numaĭ pentru unul. Miĭ de indigenĭ şi-aŭ găsit moartea şi mulţimea cadavrelor a adus ciuma.

Un călĕtor, care a venit de curând din Bombai, povesteşte o întâmplare foarte caracteristică.

Odată, pe când era la vînătoare de tigriĭ, cu doĭ compatrioţĭ de aĭ sĕĭ, în provincia Radjputana, îĭ surprinse noaptea în mijlocul pădureĭ. Era în luna Octombrie anul trecut. Se ştie că în ţările tropicale nu există cupuscul şi întunerecul vine d'o dată.

Pricepând că orĭ-ce cercare de a se întoarce nu le-ar reuşiĭ, ceĭ treĭ rătăciţĭ plecară în patru labe printre erburı şi ramurĭ, sgăriindu-se în mărăcinĭ şi strigându-se la fie-ce moment pentru a nu se perde unul de altul. Momentul era grav. Tigrul, care 'şĭ simte prada la o mare distanţă, putea să se ivească dintr'un moment în altul.

Unul din ceĭ treĭ tovarăşĭ dete peste o stâncă şi vĕzură că terenul începe să urce şi să devie din ce în ce maĭ stâncos. Mergênd tot în patru labe, eĭ deteră peste o peşteră şi cercară a dormi. Insă nu puteaŭ, şi începură să spue glume. La un hohot puternic al unuia din eĭ, se produse o mişcare în fundul peştereĭ şi o formă omenească se apropie de eĭ.

— Cine e acolo! strigă călĕtorul.

Umbra rĕspunse:

— Sunt un misionar, francez ca şi d-tră. Fiţĭ bine veniţĭ.

Misionarul aprinse un foc, şi ceĭ treĭ tovarăşĭ îl vĕzură. Era un bĕtrân frumos, a căruĭ barbă îĭ ajungea la brâŭ şi al căruĭ surîs trist, dedea figureĭ sale un aer de nobleţe şi de bunătate.

— Tată, zise călĕtorul, de sigur că te-aĭ rătăcit ca şi noĭ.

— Nu. Staŭ aci de o sĕptĕmână şi sunt foarte fericit, că după o căutare de maĭ multe ore, pot găsi oare carĭ rădăcinĭ de mâncare. Dar am avut cea maĭ teribilă durere morală care am simţit-o vre o dată.

A trebuit să'mĭ părăsesc misiunea şi satele mele unde oameniĭ mor de foame. Le am dat ultimul meŭ orez,şi am stat patru zile fără să mănânc şi fără să mĕ odihnesc. Ziua şi noaptea mamele năvăleaŭ în coliba mea strigând: «Pentru D zeŭ, fă o minune, scapă-ne copiiĭ!»

«In faţa mea, o indiană luă un cuţit, tăe gâtul copiluluĭ sĕŭ şi se omorî şi ea fără s'o pot opri. Desperat, alerg în coliba vecină unde auzeam ţipete. Vĕzuĭ o femee moartă şi cincĭ copiĭ în agonie. Intorcându-mĕ în coliba mea, dăduĭ cu piciorul peste un corp care scoase un gemĕt. Era o copiliţă, care îşĭ dete sufletul în braţele mele, suspinând: «Biata mama nu maĭ mişcă; e rece»

Atuncĭ fugiĭ ca un nebun, rătăcind prin pădurĭ.

«Rugam cerul să mĕ facă să cad în ghiarele uneĭ fiare, de cât să mĕ întorc în sat ca să vĕd acele ororĭ. Iată de ce sunt în peştera aceasta!»

Aceste sunt numaĭ micĭ episoade din marile flagele carĭ bântue India.

Dar pe când populaţia perea de foame, cete de bandiţĭ cutreeraŭ satele şi furaŭ tot ce le cădea în mână.

Felix d'Anneville

EPISOADE DIN CALĔTORIA MEA LA
POLUL NORD

II

«Supă de coadă de boŭ; Pudding de peşte cu cartofĭ şi unt topit; friptură de ren cu mazăre franţuzească; fragĭ cu smântână; prăjiturĭ de tot felul.» Şi pe d'asupra berea de Ringnes atât de renumită în părţile noastre.

Este oare acesta un prânz pentru nişte oamenĭ carĭ trebue să se deprindă cu grozăviile nopţeĭ polare?

Am mâncat cu toţiĭ aşa de mult, în cât a trebuit să renunţăm la masa de seară. Ne-am mulţumit cu cafea, compot de Ananas, prăjiturĭ cu mere, îngheţată de vanilie, prăjiturĭ cu nucĭ de cocos şi altele; toate opera excelentuluĭ nostru bucătar Juell. La urmă maĭ avurăm smochine, migdale şi stafide.

Pentru ca să complectez descrierea acesteĭ zile să maĭ daŭ şi lista dejunuluĭ: cafea; pâine proaspătă; brânză Schester şi Olandeză; limbă; pastramă de boŭ şi marmeladă. Şi s'ar înşela cine-va dacă ar crede că acesta era un dejun excepţional fiind că era Crăciun. In tot-d-a-una dejunam aşa, cu excepţia prăjiturilor.

Adăogând la toate aceste, locuinţa noastră solidă, sigură, salonul nostru larg, luminat de o lampă mare şi maĭ multe micĭ, când se întâmpla să n'avem lumină electrică, veselia neîntreruptă, jocul de cărţĭ şi mulţimea cărţilor cu ilustraţiĭ saŭ fără, şi pe urmă somn adânc şi sănătos,—

ce puteam să ne dorim maĭ bine de cât aşa?

Dar o! noapte polară. Orĭ cât eştĭ de frumoasă, eştĭ rece ca marmura. In limpezimea aeruluĭ tĕŭ, nu e nicĭ o urmă de compătimire pentru micele suferinţe ale omenireĭ dispreţuite, nicĭ o urmă de simţire.

Ah cât sunt de obosit de această frumuseţe rece, şi cât de mult doresc să mĕ întorc la viaţă. Ca învingĕtor saŭ ca cerşetor, mi-e tot atât; dar să mĕ întorc să reîncep viaţa. Aicĭ trec aniĭ, şi ce ne aduc? nimic de cât pulbere pe care cel dintâĭ vênt o risipeşte, şi iarăşĭ pulbere pe care alt vînt o spulberă. Adevĕr? Dar de ce se ţine atât de mult la adevĕr? Viaţa e maĭ mult de cât adevĕrul rece, şi nu trăim de cât o dată.

Marţĭ 26 Decembrie.—38° sub zero. E cel maĭ mare frig pe care l'am avut până acum, avênd în vedere vêntul care suflă.

Acelaşĭ traĭ bun ca şi ierĭ. Patru felurĭ la prânz. După amiazi ne-am petrecut trăgênd la ţintă cu săgeţĭ. Premiile eraŭ ţigarete. Săgeţile şi arcul eraŭ cadoul luĭ Iohansen, din partea domnişoareĭ Fouqner.

Miercurĭ 27 Decembrie.— Azĭ după amiazi am avut un vênt de 6—8 metri pe secundă. Moara de vênt se învêrteşte şi lumina electrică străluceşte iar.

Iohansen a anunţat pentru astă-seară «mare tragere la ţintă la lumina electrică şi concert». Mare pagubă pentru dînsul şi alţĭ câţĭ-va carĭ şi-aŭ pierdut toate ţigaretele.

Joui 28 Decembrie.—Inaintea vaporuluĭ s'a deschis o crăpătură în care «Fram» ar încăpea d'alungul. In noaptea din urmă s'a acoperit iar de ghiaţă, când am simţit şi o oare-care presiune. Nouĕ însă ast fel de presiunĭ, carĭ eraŭ groaza exploratorilor de până acum, nu ne maĭ fac nicĭ o grije.

N'am făcut nicĭ cea maĭ mică pregătire pentru o eventuală nenorocire: nicĭ corturĭ, nicĭ îmbrăcăminte, nicĭ provisiĭ nu ne-am pregătit în vederea uneĭ aşa întâmplărĭ. Aceasta putea să pară o neprevedere. In realitate însă n'avem nicĭ o teamă, căcĭ ştim acum ce poate suporta «Fram».

Mândriĭ de vaporul nostru puternic şi minunat, stăm pe punte şi ne uităm cum se zdrobeşte ghiaţa de pereţiĭ luĭ, şi trebue să treacă pe de desupt, pe când alte grămezĭ de ghiaţă înaintează din depărtare ca să aibă aceiaşĭ soartă. Când asistăm însă în mijlocul aceste tăcerĭ întrerupte în chip atât de brusc de urletul grozav al presiunilor de ghiaţă, nu putem să nu ne aducem aminte de nenorocirile pe care le-a pricinuit această putere până acum nebiruită.

Tocmaĭ citesc istoria expediţieĭ luĭ Kane (1853-1855) Nenorocitul! Pregătirile luĭ eraŭ maĭ puţin de cât suficiente. După părerea mea este o întreprindere uşuratică, nejustificabilă, să pornească unde-va aşa de nepregătit. Aproape toţĭ câiniĭ i-aŭ murit din cauza hraneĭ proaste; toţĭ oameniĭ 'ĭ se îmbolnăviseră de scorbut din aceiaşĭ cauză; apoĭ uniĭ aŭ fost loviţĭ de orbire din cauza zăpeziĭ, alţiĭ aŭ avut tot felul de degerăturĭ şi tot felul de mizeriĭ.

Kane s'a întors cu o groază ne spusă de noaptea polară, lucru ce nu e de mirare. Iată ce scrie într'un loc: «Simt că ducem lupta pentru existenţă în împrejurărĭ din cele maĭ nefavorabile şi că o zi şi o noapte polară, îmbătrânesc maĭ mult pe un om, de cât un an în orĭ şi care altă parte a lumeĭ.»

In alt loc scrie că pentru nişte oamenĭ civilizaţĭ ar fi cu neputinţă să trăiască în ast-fel de condiţiĭ.

Aŭ fost aceste nişte triste experienţe şi nu singurele în felul lor. Un explorator englez, cu care am avut ocazia să vorbesc, s'a exprimat de asemenea într'un chip foarte descurajat despre viaţa în regiunile polare. Şi nu credea cu nicĭ un preţ că'mĭ va fi cu putinţă să scap cu oameniĭ meĭ de scorbut. Zicea că această boală e cu neputinţă de evitat şi că nicĭ o expediţie nu scăpase de dînsa de şi unele iĭ dădeaŭ alt nume. Eŭ însă, din fericire, sunt în stare să desmint această aserţiune, şi ambiĭ exploratorĭ, dacă ar fi acum aci, şi-ar schimba de sigur părerea.

In ce mĕ priveşte pe mine, pot să spun, că noaptea polară n'a avut asupra mea nicĭ un efect de slăbire saŭ îmbătrânire, din potrivă, par'că întineresc. Această viaţă liniştită, regulată, îmĭ prieşte de minune, şi nu pot să'mĭ aduc aminte să fi fost vr'o dată maĭ sănĕtos de cât acum. Atât de mult mĕ deosebesc de părerea acelor autorităţĭ, în cât aş putea să recomand această regiune ca o excelentă staţiune climaterică pentru cazurĭ de nervositate şi de slăbiciune constituţională. Şi aceasta cu toată sinceritatea.

Aproape mi-e ruşine de viaţa pe care o ducem, fără nicĭ una din acele suferinţe ale lungeĭ nopţĭ de iarnă, descrise în culorĭ atât de negre şi carĭ se socoteaŭ nedespărţite de orĭ ce expediţie polară.

Acelaş lucru pe care-l spun despre mine, pot să'l afirm şi despre ceĭ l'alţĭ tovarăşĭ aĭ meĭ; toţĭ sunt sănătoşĭ, graşĭ, şi se bucură de cea maĭ bună dispoziţie. Nicăierĭ nu se zăresc feţe palide nicĭ fizionomiĭ abătute. Când ne-ar vedea cine-va stând în salon, jucând cărţĭ, şah, domino, etc., vorbind, cântênd, şi rîzênd, poate nicĭ n'ar crede că ne găsim aşa departe de orĭ ce pămênt locuit.

Şi oameniĭ noştri adesea fac această observaţie, ceea ce mĕ bucură foarte mult. După părerea mea, un efect foarte bun are asupra dispoziţieĭ noastre faptul că stăm cu toţiĭ împreună, într'un salon unde totul ne este comun. După cât ştiŭ, aceasta este prima încercare de felul acesta, şi este foarte de recomandat.

Uniĭ dintre oamenĭ se plâng nu maĭ, după cât aud, de insomnie, ceea ce se consideră de către toţĭ, ca o urmare inevitabilă a întunericuluĭ polar. Eŭ din parte'mĭ n'am observat nimic de felul acesta. Dorm noaptea admirabil. Ce e drept însă, eŭ nu obicĭnuesc să dorm după masă ca ceĭ maĭ mulţĭ din ceĭ-l'alţĭ Dacă dorm şi ziua maĭ multe ceasurĭ, de sigur, nu se pot aştepta să doarmă şi noaptea tot aşa de bine.

Duminecă 31 Decembrie. — Ultima zi a anuluĭ a sosit. A fost un an lung şi ne-a adus multe bune şi rele. A 'nceput cu bine, dar a venit apoĭ despărţirea grea. Nicĭ odată n'am avut o mâhnire maĭ mare; şi de-atuncĭ dorul m'a stăpânit toată vremea.

In sfârşit te-aĭ dus şi tu an vechiŭ. Nu ne aĭ dus atât de departe pe cât nădăjduiam, dar puteaĭ să nu ne ducĭ nicĭ atât. Totuşĭ n'aĭ fost rĕŭ de tot. Cel puţin speranţele şi socotelile noastre s'aŭ realisat, şi direcţia în care mergem, este aceea pe care am dorit'o şi am nădăjduit'o. Numaĭ la atâtea zigzagurĭ nu mĕ aşteptam.

Un ajun maĭ frumos de cât cel pe care îl avem nicĭ nu s'ar putea închipuĭ. Lumina boreală străluceşte în culorĭ admirabile. Razele de lumină se întind peste tot cerul, maĭ ales la Nord. Miĭ de stele licăresc pe cerul albastru. Şi ghiaţa nesfârşită şi tăcută se întinde peste toate părţile în noapte. Vaporul este singurul punct negru ce se ridică spre cerul luminos.

Se citeşte gazeta. De astă dată nu coprinde de cât versurĭ. O odă la anul noŭ şi alte versurĭ şi serioase şi glumeţe.

Seara ne am regalat cu ananas, smochine, prăjiturĭ şi dulceţurĭ; iar pe la miezul nopţeĭ Hansen ne aduse grog, iar Nordahl ţigărĭ şi ţigarete.

In momentul când bătu miezul nopţeĭ, ne ridicarăm cu toţiĭ şi eŭ trebui să zic câte-va cuvinte. Amintiĭ de anul cel vechiŭ, care totuşĭ fusese destul de bun, şi exprimaĭ speranţa că cel noŭ nu va fi nicĭ el maĭ rĕŭ. Adăogaĭ că le sunt mulţumitor pentru buna camaraderie şi sunt încredinţat că şi 'n anul acesta vom trăi în aceeaşĭ armonie ca şi'n anul trecut.

Apoĭ începură să cânte diferite cântece de ocazie. După aceea citirăm câte-va poezii şi iar cântarăm cu toţiĭ în cor.

Ast-fel salutarăm anul noŭ cu 8 ore înainte de ceĭ de acasă; cu atât adică ne aflam maĭ spre rĕsărit. Intâiŭ îmĭ propusesem să nu mĕ culc până când va fi şi în Norvegia anul noŭ, dar apoĭ preferaĭ să mĕ culc şi maĭ bine să mĕ visez acasă.

Lunĭ 1 Ianuarie 1894.—Anul a început bine. Mĕ deşteptaĭ la vocea veselă a luĭ Juell care venise să'mĭ ureze an noŭ fericit, aducêndu-mĭ ceaşca de cafea la pat, o moca excelentă, cadoul pe care'l primise el de la d-şoara Fouqner.

E o vreme frumoasă, limpede cu o temperatură de —38°C. La 6 ore după amiazĭ, am avut o masă extraordinar de bună: supă de pătlăgele roşiĭ; mâncare cu unt şi cartofĭ; friptură de ren cu mazăre verde; fragĭ cu lapte, bere.

Acum staŭ în cabina mea, scriŭ, citesc şi visez. E un sentiment curios când scriĭ pentru întêia oară cifra anuluĭ noŭ. Numaĭ atuncĭ par' că pricepĭ bine că anul vechiŭ aparţine de acum trecutuluĭ şi că avem de furcă acum cu un alt an. Cine ştie ce ne va aduce!... De sigur şi bune şi rele, dar maĭ multe bune, căcĭ ne va apropia în tot cazul de scopul nostru şi de patrie.

Da, du-ne chiar şi dacă nu la scop, dar cel puţin în direcţia luĭ. Intăreşte-ne speranţa. Braviĭ meĭ oamenĭ, merită să isbândim. Eĭ nu se îndoesc. Fie-care dintr'înşiĭ şi-a pus toată inima în nădejdea de a ajunge la Nord. Citesc aceasta pe feţele lor, în strălucirea ochilor lor. De câte orĭ observăm că mergem spre Sud, aud oftărĭ de desamăgire, dar iarăşĭ aud oftărĭ de uşurare, când începem să mergem iar spre Nord. Eĭ aŭ cu toţiĭ încredere în mine şi 'n teoriile mele.

Ce s'ar întâmpla însă dacă m'aşĭ fi înşelat şi i-aşĭ fi dus pe drum greşit. Ce aş putea să fac atuncĭ? Suntem instrumentele unor puterĭ d'asupra noastră. Ne-am născut sub stele fericite saŭ nefericite. Până acum am trăit sub o stea fericită. Să se fi întunecat oare lumina eĭ? Nu sunt superstiţios dar cred în steaua mea.

Dar pentru Norvegia, patria noastră, ce va fi adus anul cel vechiŭ şi ce va aduce cel noŭ? Dar la ce ne-ar servi să ne maĭ gândim la astea?

Miercurĭ 3 Ianuarie. — Crăpătura dinaintea vaporuluĭ s'a redeschis iar la o depărtare de 400 metriĭ. De-asupra eĭ s'a format o nouĕ coaje de ghiaţă.

Indată ce, la această temperatură se formează ghiaţă, sarea din apă se ridică la suprafaţă şi înghiaţă în formă de florĭ ca o brumă. Temperatura este între 39°—40° C. Dacă vom maĭ adăoga la aceasta şi vêntul de o iuţeală de 3—4 metri pe secundă, vom trebui să admitem că era cam rĕcoare la umbră.

Sverdrup şi eŭ furăm astă-zĭ de aceiaşĭ opinie că ar fi vremea să punem capĕt acum sĕrbătorilor şi să ne reîntoarcem la viaţa obicĭnuită. Nu era bine pentru noĭ să ne dedăm prea mult odihneĭ. Nicĭ alt-fel viaţa pe care o ducem nu e prea grea de muncă. Suntem noĭ destul de mulţumiţĭ ş'aşa.

Oameniĭ îşĭ reiaŭ fie-care munca lor; la maşină, la cazan, etc. Fierarul Lars are destul de lucru cu reparaţiĭ şi întreţinerea. Adesea înroşea fierul în foc şi scânteele săreaŭ în noaptea luminată numaĭ de stele, peste câmpia de ghiaţă. Departe în noaptea liniştită rĕsună loviturile ciocanuluĭ pe nicovală. Pe când rĕtăceam singur prin ghieţurĭ şi auzeam acest sunet, el îmĭ amintea de scene pline de viaţă. Şi la lumina scânteelor vedeam trecând o figură pe punte. Era Iohansen care mergea să însemneze temperatura.

Blessing e ocupat acum iar cu numĕrarea globubelor de sînge şi cu socotirea forţeĭ hemoglobineĭ. In acest scop el lasă în fie-care lună sânge tuturora de pe bord cu toate protestările noastre glumeţe în contra acesteĭ vivisecţiunĭ.

Scott-Stansen cu asistentul sĕŭ, fac observaţiunĭ diverse. Iohansen e însărcinat în special cu citirea observaţiilor meteorologice carĭ se însemnă tot la 4 ore.

Maĭ întêĭ citeşte pe punte termometrul, higrometrul şi termograful—maĭ târziŭ le-am aşezat pe ghiaţă,—apoĭ barometrul, barograful şi termometrul în salon; pe urmă termometrul minimal şi maximal în cabina de observaţie, pentru temperatura în păturile maĭ înalte de aer. După aceasta citeşte termometrele de pe ghiaţă după carĭ se mĕsoară radiaţia de la suprafaţă şi une-orĭ se maĭ duc să verifice şi temperatura prin cabine.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

XIII

«Aĭ auzit ce se maĭ spunea la Werst? întrebă el pe Orfanik.

— Sunt vre-o cincĭ-zecĭ de minute, mi-a adus toate cuvintele care se spuneaŭ la hanul *Regele Mateĭ*.

— Astă seară aŭ de gând să ne atace?

— Nu, mâine în zorĭ.

— De când Roţco acela s'a reîntors în Werst?

— De două ceasurĭ, cu agenţiĭ poliţieĭ, pe care i'a adus din Karlsburg.

— Eĭ bine! fiind că nu se maĭ poate apăra castelul, repetă baronul de Gorţ, cel puţin va sfărîma sub dărîmăturile luĭ pe acel Franciscus de Telec şi pe toţĭ, carĭ îĭ vor veni în ajutor.

Apoĭ după câte-va minute:

— Dar firul acela, Orfanik, repetă el. Nu trebue să se ştie vre-o dată, că stabilea o comunicaţie între castel şi satul din Werst...

— Nu se va şti, voĭ distruge acest fir.

După părerea noastră, a venit vremea să dăm o explicare unor fenomene, care s'aŭ produs în cursul aceste povestirĭ, şi a căreĭ origină nu va întârzia de a vedea lumina.

Pe vremea aceea—vom nota însă că istoria aceasta se petrecea într'unul din aniĭ din urmă al XIX-lea secol — întrebuinţarea electricităţeĭ, care cu drept cuvînt e privită ca «sufletul universal», fusese împinsă până la cele din urmă perfecţiunĭ. Ilustrul Edison şi discipoliĭ luĭ îşĭ isprăviseră lucrarea.

Intre alte aparate electrice, telefonul funcţiona deja ca atâta preciziune aşa de minunată că sunetele, luate pe plăcĭ, ajungeaŭ liber la urechĭ, fără ajutorul cornetelor. Orĭ ce se spunea, orĭ-ce se cânta, ce se şoptea chiar, se putea auzi la distanţă şi două persoane, despărţite prin miĭ de poşte, vorbeaŭ între ele, ca şi cum ar fi fost una în faţa alteia.

Putea chiar să se vadă prin oglinzĭ legate prin fire electrice.

De mulţĭ anĭ deja, Orfanik, nedespărţitul baronuluĭ de Gorţ, era în ceea ce priveşte utilizarea practică a electricităţeĭ, un inventator de întâia mână.

Dar se ştie că descoperirile uimitoare nu fuseseră primite cum meritaŭ. Lumea ştiinţifică nu vĕzuse într'însul de cât un nebun în locul unuĭ om de geniŭ în arta luĭ. De atuncĭ ura acea neîndurătoare pe care inventatorul, alungat şi luat în rîs, jurase semenilor sĕĭ.

In aceste condițiunĭ baronul de Gorț întâlni pe Orfanik, chinuit de mizerie. Incurajă lucrul sĕŭ, îĭ deschise punga sa, și pe urmă îl luă pe lângă dânsul, cu condițiune, ca savantul îĭ va lăsa luĭ folosul invențiunilor sale, și că nu maĭ el, să le poată întrebuința.

Impreună, aceste douĕ persoane, originale și maniace fie care în felul sĕŭ, se puteaŭ înțelege bine. De aceea de la întâlnirea lor nu se maĭ despărțiaŭ — chiar când baronul de Gorț urma după Stilla prin toate orașele Italieĭ.

Dar, pe când melomonul se îmbăta de cântecele neprețuiteĭ artiste, Orfanik se îndeletnicea cu desĕvîrșirea descoperirilor sale, carĭ fuseseră făcute de electricianĭ în timpul celor din urmă anĭ, să perfecționeze aplicațiunile sale, să tragă din ele cele maĭ extra-ordinare efecte.

După incidentul cu moartea Stilleĭ, Baronul de Gorț se făcu nevĕzut, fără ca să se știe ce se făcuse. Decĭ, părăsind Neapole, se refugiase la castelul din Carpațĭ, însoțit de Orfanik, mulțumit că se închide cu el.

Când îșĭ luase hotărîrea de a 'șĭ înfunda traiul între zidurile acestuĭ vechiŭ castel, intenția baronuluĭ de Gorț era ca nicĭ unul din locuitoriĭ ținutuluĭ, să nu'ĭ bănuiască reîntoarcerea, și nicĭ să'ĭ dea în gând să'ĭ viziteze. Bine înțeles că aveaŭ o comunicație directă cu drumul trecătoareĭ Vulcan, și prin drumul acela un om singur, un fost servitor al baronuluĭ pe care nimenĭ nu'l cunoștea, întroducea la date fixe tot ce era trebuitor viețeĭ luĭ Radu și tovarășuluĭ sĕŭ.

In realitate, ceea ce rĕmăsese din castel, — și maĭ cu seamă din turnul central—era maĭ puțin dărăpănat de cât se credea, și chiar maĭ locuibil, de cât il cereaŭ nevoile musafirilor sĕĭ. De aceea, pregătit cu tot ce trebuia pentru experiențe, Orfanik putu să se îndeletnicească cu acele minunate lucrărĭ, pentru care chimia și fizica îĭ dădea elementele.

Și atuncĭ îĭ veni în minte, să le întrebuințeze, ca să depărteze pe ceĭ nepoftițĭ.

Baronul de Gorț primise propunerea cu mulțumire, și Orfanik instală o mașinărie specială, de a înspăimânta ținutul, producând niște fenomene, care nu puteaŭ fi atribuite uneĭ intervenirĭ drăceștĭ.

Dar, în primul loc, îĭ trebuia baronuluĭ de Gorț, să afle tot ce se spunea în satul cel maĭ apropiat. Era oare vre-un mijloc de a asculta vorbind oameniĭ fără ca eĭ să bănuiască? Da, dacă s'ar fi isbutit a stabil o comunicare telefonică între castelul și sala cea mare a hanuluĭ la *Regele Mateĭ*, unde fruntașiĭ din Werst aveaŭ obiceiul de a se aduna în fie-care seară.

Ceea ce făcu Orfanik.

Un fir de aramă, îmbrăcat într'o teacă izolatoare, și căreĭ capăt da în cel d'întĕĭ cat al turnuluĭ central, fu desfășurat sub apele Niaduluĭ până la satul Werst După ce sfârși această lucrare, Orfanik, dîndu-se drept un turist, veni să petreacă o noapte la *Regele Mateĭ*, ca să lege firul acela de sala cea mare a hanuluĭ.

Se înțelege, că nu 'ĭ fu greŭ de a apuca extremitatea sîrmeĭ cufundată în valea rîuluĭ; apoĭ, așezênd un aparat telefonic la înălțimea uneĭ ferestre care nu se deschidea nicĭ o dată legă firul de el. Decĭ, acest aparat fiind minunat dispus ca să dea și să culeagă sunetele, urmă de aicĭ că baronul de Gorț putea să audă tot ce se spunea la *Regele Mateĭ*, și să spuie spre a fi auzit orĭ ce i-ar fi venit la socoteală.

In timpul celor d'întĕĭ anĭ liniștea casteluluĭ nu fu turbată. Reaua reputațiune de care se bucura era de ajuns ca să depărteze pe toțĭ locuitoriĭ din Werst. De altmintrelea, să știa că'ĭ părăsit de la moartea celuĭ din urmă dintre servitoriĭ famillieĭ. Dar într'o zi, pe vremea când începe această povestire, ochianul păstoruluĭ Frik făcu să se zărească un fum, care eșia dintr'unul din coșurile cetățuieĭ. Din acel moment, începură clevetirile, și să știe ce urmă.

Atuncĭ începu a fi de folos comunicare telefonică, fiind-că baronul de Gorț și Orfanik putură fi în curent cu tot ce se petrecea la Werst. Prin firul acela cunoscură prinsoarea luĭ Nicu Dek de a se duce la castel, și prin fir se auzi de o dată o voce amenințătoare în sala *Regeluĭ Mateĭ*, ca să'l facă să'șĭ întoarcă vorba. Dar atuncĭ tênĕrul pădurar stăruind în hotărîrea luĭ, baronul de Gorț îĭ dădu o ast fel de pedeapsă, ca să'ĭ piară pofta altă dată de a maĭ veni pe la castel.

In noaptea aceea Orfanik, care era tot-d'a-una gata pentru așa cazurĭ, produse o serie de fenomene curat fizice, de natură a rĕspândi groaza în ținutul întreg; clopotul sunând în turla bisericeĭ, proecțiune de flacărĭ dese, amestecată cu sare marină, care dădea tuturor obiectelor o înfățișare spectrală, sirene nemăsurate, siluete fotografice de monștriĭ proiectațĭ prin ajutorul reflectorilor puternicĭ, plăcĭ dispuse între erburile prăpăstieĭ de lângă zid și puse în comunicație cu pile, al căror curențĭ zguduia pe doctor prin cismele luĭ țintuite, în sfîrșit descărcărĭ electrice, aruncate din bateriile laboratoruluĭ, și carĭ resturnaseră pe pădurar, în momentul când punea mâna pe ferăria poduluĭ umblător.

După cum gândea baronul de Gorț, după ivirea acestor minunĭ neexplicabile, după încercarea luĭ Nicu Dek care se isprăvise așa de rĕŭ, groaza ajunsese la culme—-chiar peste douĕ poște împrejur—de castelul din Carpațĭ, în care negreșit că umblaŭ fințe supranaturale.

Radu de Goț avea drept să se creadă la adăpostul orĭ-căreĭ curiosităţĭ, când sosi Francisc de Telec la Werst.

Venirea luĭ la hanul «Regele Mateĭ» fu iute vestită prin firul electric.

Ura baronuluĭ de Gorț pentru tînĕrul conte se aprinse din noŭ, la amintirea lucrurilor petrecute la Neapole. Și nu numaĭ că Francis de Telec era în satul acela la câte-va poște de castel, dar iată că față de fruntașiĭ satuluĭ, lua în rîs superstițiile lor neîntemeiate, risipea reputația aceea fantastică, pe care o avea castelul din Carpațĭ, se prindea chiar a da de știre autorităților din Karlsburg, ca să vie poliția să dărîme toate legendele acelea.

De aceea baronul de Gorț se hotărî de a atrage pe Francisc de Telek în castel, și se știe prin ce mijloace isbutise. Vocea Stilleĭ trimisă la hanul «Regele Mateĭ» prin firul telefonic, făcuse pe tînĕr a'șĭ schimba drumul și a se duce la castel; arătarea cântăreţeĭ pe acoperișul turnuluĭ, îĭ dăduse pofta de a pătrunde înăuntru; o lumină de la una din ferestrele turnuluĭ, îl călăuzi spre portița care era deschisă, ca să aibă pe unde trece.

In fundul aceluĭ cavoŭ luminat cu electricitate, de unde auzise vocea pătrunzĕtoare a cântăreţeĭ, între zidurile celuleĭ aceleia, unde alimentele i se adusese pe când dormea un somn letargic, în temnița aceia ascunsă în adâncurile castelului și a căruĭ ușă se închisese în urma luĭ, toate acestea demonstrau că Francisc de Telek era în puterea baronuluĭ de Gorț, și baronul de Gorț gândea cu drept cuvînt, că nu'ĭ va maĭ scăpa.

Acestea eraŭ rezultatele căpătate din înțelegerea tainică dintre Radu de Gorț și complicele sĕŭ Orfanik. Dar pentru ciuda luĭ baronul știa că svonul fusese dat de Roțco, care ne urmând pe stăpânul sĕŭ înăuntrul castelului, dăduse de știre autorităților din Karlsburg. O trupă de agențĭ, sosise la satul Werst, și baronul de Gorț avea să aibă de a face cu o putere maĭ mare de cât a luĭ.

Intr'adevĕr, cum va putea Orfanik și cu dânsul să se apere împotriva uneĭ trupe numeroase? Mijloacele întrebuințate împotriva luĭ Nicu Dek și a doctoruluĭ Patak, nu vor fi de ajuns, căcĭ poliția nu crede în mijlocirĭ drăceștĭ. De aceea amândouĭ se hotărără a distruge castelul, și nu așteptaŭ decât momentul de a lucra.

Un curent de electricitate fusese pregătit să dea foc încărcărilor de dinamită care fuseseră îngropate subt turnul central, aripele castelului, capelă și aparatul destinat să arunce curentul, trebuia să lase timp baronului Radu de Gorț și complicelui sĕŭ să fugă prin tunelul de la trecĕtoarea din Vulcan.

Apoĭ după exploziune, căreia tînĕrul conte și ceĭ care vor fi trecut zidul vor fi victime, amândouĭ vor fugi așa de departe, că nicĭ odată nu li se va da de urmă.

Ceea ce auzise Francisc din această convorbire îĭ dăduse explicație asupra fenomenilor trecute. Știa acum că o comunicație telefonică există între castelul din Capațĭ și satul Werst. Știa de asemenea că se va dărâma castelul, într'o catastrofă care îl va costa viața și va fi fatală agenților de poliție aduşĭ de Roțco.

Știa de asemenea că baroul și Orfanik vor avea timp să fugă — să fugă tărînd pe Stilla fără cunoștință.

Ah! de ce Francisc nu putea să pătrundă în capelă, să se arunce asupra acestor oamenĭ!... I'ar fi doborât, i'ar fi lovit, i'ar fi pus în neputință de a face rĕŭ, ar fi împedicat groasnica dărâmare!

Dar ceea ce nu era cu putință acum, poate se va putea după plecarea baronuluĭ. După ce vor părăsi amândouĭ capela, Francisc, luându-se pe urmele lor, îĭ va urmări până la cetățuie, și cu ajutorul luĭ D zeŭ, va face dreptate!

Boronul de Gorț și Orfanik eraŭ deja în fundul capeleĭ. Francisc nu'ĭ perdea din ochĭ. Prin ce eșire vor pleca eĭ? Să fie oare vr'o ușă care dă în curte, saŭ vr'o tindă înăuntru care lega turnul cu capela, căcĭ i se părea că construcțiunele castelului comunicaŭ între ele. Puțin îĭ păsa, dacă tînĕrul conte nu întâlnea nicĭ o pedică pe care ar fi putut s'o sară.

In acea clipă, se maĭ schimbară douĕ cuvinte între baronul de Gorț și Orfanik.

— Nu maĭ e nimic de făcut aicĭ?

— Nimic.

— Atuncĭ să ne despărțim.

— Tot așa vreĭ, să te las singur la castel?...

— Da Orfanik, și pleacă numaĭ decât prin tunelul trecĕtoareĭ.

— Dar dumneata?

— Nu voiŭ părăsi castelul decât în cea din urmă clipă.

— Ne-am înțeles că vă voiŭ aștepta la Bistrița.

— La Bistrița.

— Rĕmâĭ dar, baroane Radu, rĕmâĭ, dacă vreĭ.

— Da... căcĭ vroiŭ s'o maĭ ascult, s'o maĭ ascult înc'odată în noaptea asta cât voiŭ maĭ sta la castelul din Carpațĭ.

După câte-va clipe, amândoĭ părăsiră capela.

Cu toate că numele Stilleĭ nu fusese rostit în această convorbire, Francisc îl înțelesese, de ea vorbise Radu de Gorț.

XVI

Dezastrul era aproape. Francisc nu'l putea înlătura de cât punînd pe baronul de Gorț în neputință de a'șĭ executa planul.

Eraŭ un-spre zece ore seara. Ne maĭ avînd teamă de a fi descoperit, Francisc îșĭ reluă lucrul. Cărămizile de la perete se scoteaŭ ușor; dar era așa de gros că'ĭ trebui o jumĕtate de oră până să'șĭ facă o deschizătură destul de largă, prin care să poată eși.

Indată ce Francisc puse piciorul în capela deschisă de toate părțile, se simți înviorat de aerul de afară.

Prin despicăturile bolțeĭ și a ferestrelor, se vedea pe cer niște norĭ ușorĭ, alungațĭ de vênt. Icĭ colea se arătaŭ câte-va stele carĭ păleaŭ la strălucirea luneĭ.

Trebuia să găsească ușa care se deschidea în fundul capeleĭ și prin care baronul de Gorț și Orfanik eșiseră. Iată de ce, Francisc se îndrepta spre fund.

In partea asta foarte întunecoasă, unde nu pătrundeaŭ razele luneĭ, piciorul luĭ se lovi de niște dărîmăturĭ și fragmente scoase din boltă.

In sfîrșit, la un colț din fund, în dosul altaruluĭ, Francisc simți o ușă putredă deschizêndu-se când o împinse.

Ușa aceea da într'o galerie care trebuia să ducă în curte. Pe acolo intraseră baronul de Gorț și Orfanik în capelă.

Indată ce Francisc ajunse în galerie se găsi de-o-dată în cea maĭ desĕvîrșită întunecime. După multe întorsăturĭ fără de a avea nicĭ de suit nicĭ de scoborît, era sigur că ședea la nivelul curților interioare.

După o jumĕtate de oră întunericul părea a se maĭ micșora; o lumină slabă luneca printre niște deschizăturĭ laterale ale galerieĭ.

Francisc putu merge maĭ iute, și eși într'o subterană largă, care venia în partea stângă a cetățueĭ.

Subterana aceea era pătrunsă de niște ferestruicĭ, prin care pătrundeaŭ razele luneĭ.

In fața era o ușă deschisă.

Cea dintĕĭ grijă a luĭ Francisc fu de a se așeza în fața uneĭ ferestruicĭ, ca să respire acest vênt al nopțeĭ, timp de câte-va secunde.

Dar, în momentul când vroi să se retragă, crezu că zărește douĕ saŭ treĭ umbre, care se mișcaŭ la extremitatea inferioară a șesuluĭ Orgall, luminată până la întunecosul triunghiŭ al brazilor.

Francisc se uita.

Cățĭ-va oamenĭ umblaŭ încoace și încolo pe acel șes ceva maĭ încoace de copacĭ—de sigur agențĭĭ din Karlsburg, aduşĭ de Roțco. Se hotărîseră oare a'șĭ începe atacul noaptea, cu gând de a surprine pe locuitoriĭ castelului, orĭ așteptaŭ acolo ivirea zorilor?

Ce silință trebue să facă Francisc să'șĭ stăpâneatcă un strigăt gata să isbucnească să nu cheme pe Roțco, care ar fi putut auzi și recunoaște vocea luĭ! Dar strigătul acela putea fi auzit din turn, și înainte ca agențiĭ să sară zidul, Radu de Gorț va avea timpul să puie aparatul în mișcare și să fugă prin tunel.

Francisc se stăpâni dar și se depărtă de la ferestruică. Apoĭ, după ce trecu prin subterană, păși pragul ușeĭ și urmă galeria.

Cincĭ sute de pașĭ maĭ încolo, ajunse la pragul uneĭ scărĭ, care se desfășura în grosimea ziduluĭ.

Ajunsese oare la turnul central care se înălța din mijlocul săleĭ de arme?... Așa îĭ venea a crede.

Cu toate acestea, scara nu putea fi scara principală, care suia la diferitele caturĭ. Nu se compunea de cât de niște trepte circulare, așezate ca niște gratiĭ înăuntrul uneĭ colivii strîmte și întunecoase.

Francisc se sui fără de sgomot, ascultând, dar neauzind nimic, și, după vr'o douĕ-zecĭ de trepte se opri pe un parmaclic.

Acolo se deschidea o ușă pe o terasă, și având grija de a se adăposti în dosul unuĭ parapet, se uită în direcțiunea șesuluĭ Orgall.

Maĭ mulțĭ oamenĭ se iveaŭ la marginea brădișuluĭ, și nimic nu arăta că voi să se apropie de castel.

Hotărît să ajungă pe baronul de Gorț înainte de a fi apucat prin trecătoare, Francisc ocoli catul și ajunse înaintea uneĭ alte ușĭ, de unde rĕzimătoarea scăreĭ îșĭ lua direcția în sus.

Puse piciorul pe cea dintĕĭ treaptă, se sprijini cu mâinele de părețĭ, începu să se urce.

Tot aceiașĭ tăcere.

Apartamentul din cel dintĕĭ cat nu era locuit.

Francisc se grăbi să ajungă parmaclicurile care dedeaŭ în celelalte caturĭ.

Când ajunse la al treilea parmaclic, piciorul nu maĭ întâlni scară. Acolo se sfîrșea scara care ducea până la partea cea maĭ ridicată a turnuluĭ, acela care forma platforma dințată, unde altă dată se desfășura steagul baronilor de Gorț.

Peretele, la stânga parmaclicului, era străbătut de o ușe, închisă în clipa aceea.

Prin gaura broașteĭ, a căreia chee era pe dinafară, se strecura o rază de lumină.

Francisc ascultă dar nu auzi nicĭ un zgomot dinăuntrul apartamentuluĭ

Punênd ochiul la broască, nu deosebi de cât partea stângă din odae, care era foarte luminată, partea dreaptă fiind cufundată în umbră.

După ce întoarse binişor cheia, Francisc împinse uşa care se deschise O sală încăpătoare ţinea tot catul de sus al turnuluĭ.

Pe zidurile sale circulare, se sprijinea o boltă cu săpăturĭ a căreia dungĭ, unindu-se la centru se isprăveaŭ într'o cupolă adâncă. Covoare groase, tapiseriĭ antice ca oameniĭ, acopereaŭ pereţiĭ. Câte-va mobile vechĭ, lăzĭ, poliţe, fotoliuri, scăunaşe o mobilaŭ destul de artistic. La fereastră eraŭ agăţate nişte perdele groase, carĭ nu lăsaŭ lumina să intre înăuntru. Pe podele era întins un covor de lână tunsă, în care amuţeaŭ paşiĭ.

Alcătuirea odăeĭ era ciudată, şi pătrunzênd înăuntru Francisc se miră maĭ cu seamă de contrastul pe care 'l oferea, după cum era scăldată în umbră saŭ în lumină.

La dreapta uşeĭ, înfăţişarea eĭ era ascunsă într'un fel de umbră.

La stânga, dinpotrivă, o estradă, a căreĭ suprafaţă era faldurătă în stofe negre, primea o lumină puternică, datorită vr'unuĭ aparat de concentrare, pus în faţă, dar în aşa mod, ca să nu se poată observa.

La vr'o zece paşĭ de la estrada aceia, de care era despărţit printr'un paravan înalt până la un mijloc de om, se găsea un fotoliu antic cu rezămătoare lungă, pe care paravanul îl înconjura de un fel de penumbră.

Lângă jeţ, o măsuţă, acoperită de un covor, avea pe dînsa o cutie rectangulară.

Cutia aceasta lungă de douĕ-sprezece degete, largă de cincĭ saŭ şase, a căruĭ capac, încrustat de pietre era ridicat, conţinea un cilindru metalic.

(Va urma).

Numĕrul 13 din «Ziarul Călĕtoriilor» va apare Marţĭ, 23 Decembrie curent.

Călĕtoria

De la Sidi-Bel-Abes la Ain-Sefra

(Deşertul Saharei)

(Cores. part. a *Ziaruluĭ Călĕtoriilor)*

Saida, 20 Neembrie 1897

Erĭ am ajuns la Saida. Azĭ avem rĕpaos. Saida e un orăşel foarte frumos, aşezat la poalele munţilor numiţĭ *Creve Coeur*, nume dat de soldaţiĭ francezĭ. Aci se găseşte un al douilea regiment al legiuneĭ strĕine.

Locuitoriĭ aci sunt parte arabĭ şi parte negri.

Cum am ajuns am descărcat catâriĭ şi ne-am încărcat pe noĭ. Fie care om a maĭ căpătat încă o cutie cu carne conservată, pesmeţĭ şi altele.

Seara a cântat muzica regimentuluĭ în mijlocul câmpuluĭ unde toţĭ soldaţiĭ aŭ luat parte la un bal, care a durat până la orele 10 seara.

16 oamenĭ bolnavĭ din balalionul nostru aŭ intrat aci în spital fiind cu picioarele umflate.

A doua zi de dimineaţă la orele 5, am plecat pe un drum care urcă în sus, făcênd maĭ multe curbe şi trecênd de maĭ multe orĭ linia ferată ajungênd aci pe platoŭ.

La 5 kilometri departe de Saida am dat peste un şanţ plin cu apă pe care am fost siliţĭ să'l trecem mergând până la genunchĭ prin apă. La chilometru 13 am ajuns la un sat cu numele de Hain-el-Hadjer, ultimul sat la sudul provincieĭ Oran. Aci se află maĭ multe case şi cafenele europene din cauza maĭ multor sute de lucrătorĭ care lucrează la linia ferată franco-algeriană.

De aci înainte apa devine maĭ rară, drumul se termină şi nu maĭ sunt de cât nişte cărărĭ făcute de caravane.

După vr'o 3 chilometri de mers, drumul face o curbă şi urcă un deluşor mic, care e foatte greŭ de urcat fiind pietros. Aci sus se află o gară, de la care, la o distanţă de 11—12 kilometri se află gărĭ, care din cauza pustiităţeĭ aŭ maĭ mult aspectul unor închisorĭ

Când am ajuns la Tafara, gară care are 4 case din care 3 cârciumĭ unde sunt găzduiţĭ spanioliĭ, care lucrează la şantierul de acolo. Din cauza drumuluĭ rĕŭ căruţele aŭ ajuns cu o întârziere de câte-va ore. Domniĭ ofiţerĭ aŭ mâncat în cârciumă, iar noĭ ceştia-l'alţĭ în lipsa căr-neĭ şi a legumelor am fost nevoiţĭ să mâncăm pâine goală cu apă rece.

De odată timpul a devenit rĕŭ de tot şi a început să cadă o grindină de mărimea uneĭ alune.

Toată noaptea a plouat într'una şi nouă ne a fost frig şi eram udaţĭ până la piele.

La orele 5 dimineaţa m'am sculat şi am plecat fără să bem cafea. Maĭ multe persoane aŭ căpătat frigurĭ din cauza timpuluĭ rece şi umed şi sergentul nostru furier s'a îmbolnăvit aşa de rĕŭ în cât a fost nevoit să fie trimis la spital.

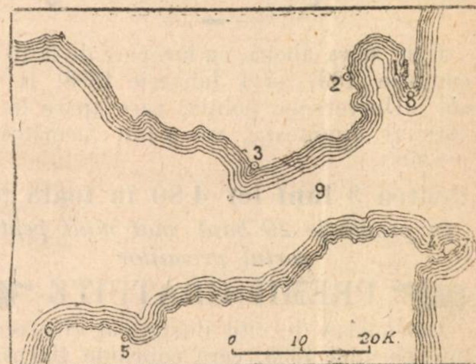
Pentru numĕrul viitor vĕ voiŭ trimite o altă corespondenţă.

S. Schiffer din Bucureştĭ
Soldat în regimentul I de Geniŭ
Legiunea strĕină

Azĭ, Vinerĭ, 19 Decembrie, c., a apărut No. 9 din ziarul «Universul Amuzant», care se vinde cu 5 banĭ în toată ţara.

Chestia Geografică No. 2.

Charta mută

In harta aceasta, înlocueşte cifrele prin nume.

Anagramă

Citind d'a'ndĕratele numele unuĭ oraş italian, se rosteşte numele uneĭ provinciĭ indiane. Care e acest oraş ? Care e această provincie?

Explicaţia se va da peste 15 zile.

Se va acorda, prin tragere la sorţĭ, între acele persoare carĭ vor trimite explicaţia exactă, un volum ilustrat din romanele noastre.

Explicaţia la harta mută apărută în No. 8 de la 6 Decembrie 1897 este :

1. Golful de Smyrna. 2. Smyrna. 3 Bumabat. 4 Budja. 5. Muntele Manissa (Sifylos). 6 Delta Sarabat (Ghediz).

Aŭ deslegat : D. Grigore Gr. Dănescu, prof. de geografie la gimnaziŭ, T.-Veteĭ; d. Vinci L. Pascal din Brăila; d. Murad D. Rober din Galaţĭ; d-na Olga Pironescu din Brăila.

Premiul a fost câştigat prin tragere la sorţĭ de d-na Olga Pironescu din Brăila.

De necrezut

Obiecte şi 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897 şi 1 Ianuarie 1898, la ziarul «Universul» politic, care apare în fiecare zi dimineaţa, va primi următoarele premiĭ:

Pentru 3 lunĭ leĭ 4.80 în toată ţara

In provincie 20 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universuluĭ» pe anul 1898, care coprinde 100 paginĭ text şi 13 portrete ale oamenilor însemnaţĭ din România, încetaţĭ din viaţă în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 şi ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 lunĭ.

Pentru 6 lunĭ leĭ 9.30 în toată ţara

In provincie 30 banĭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universuluĭ» pe anul 1898.—Calendarul portativ.— Calendarul american (cu foĭ zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, şi ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 lunĭ.

Pentru un an leĭ 19.50 în toată ţara

In provincie 1 leŭ maĭ mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de maĭ sus.—Un roman ilustrat de 4 volume. — «Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat şi un port ceasornic de metal.

La Viena şi la Veneţia gratis

Toţĭ abonaţiĭ vor maĭ concura, prin tragere la sorţĭ, la două bilete de dus şi întors la Viena saŭ la Veneţia.

VINDECAREA

Boalelor de ficat, stomac şi inimă

Curăţirea sângeluĭ stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum şi **AMAR INDIAN** ale d-ruluĭ W. SIMON, vindecă în mod sigur şi în scurt timp **toate boalele de Ficat, Stomac şi Inimă**, în orĭ-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane şi amarul indian, sunt **ceĭ maĭ bunĭ curăţitorĭ aĭ sângeluĭ stricat**, în urma boalelor ficatuluĭ saŭ ale efectelor de microbĭ şi miasme palustre (băltoase).— Hapurile Vegetale Indiane costă leĭ 2.80 flaconul. Amarul Indian costă leĭ 3 flaconul.

— Refuzaţĭ ca falşificate toate flacoanele saŭ borcanele carĭ nu vor purta pe din afară pecetia ziaruluĭ «Universul» şi pe dinăuntru o instrucţie în limba română tot cu pecetia ziaruluĭ «Universul».

Se găseşte de vînzare în Bucureştĭ la drogheria centrală a d-luĭ M. Stoenescu, strada Academieĭ; la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», V. Thüringer, calea Victorieĭ No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Păcăţianu, calea Victorieĭ No. 17 (hotel de France), precum şi la toate farmaciile din ţară.

Orĭ-ce tuse

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur şi în scurt timp de orĭ-ce tuse, să cumpere numaĭ hapurile de catramină ale celebruluĭ chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia şi România.

O cutie costă numaĭ leĭ 2.95; patru cutiĭ leĭ 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile şi în Bucureştĭ la drogueria centrală Mihail Stoenescu, str. Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academieĭ No. 4 şi la drogheria «Câinele Negru», Ion Ţetzu, strada Lipscanĭ, Bucureştĭ.

Toate cutiile carĭ nu vor avea în interiorul lor o instrucţie în limba română cu stampila administraţieĭ ziaruluĭ «Universul» str. Brezoianu No. 11, Bucureştĭ, se vor considera ca falşificate.

Toate boalele secrete la bărbaţĭ şi femeĭ

se vindecă în câte-va zile, prin întrebuinţarea **EXTRACTULUI de COPAIVA** şi **PARIGLINA**, ale d-ruluĭ Thom, din Londra, aprobate de consiliul sanitar al Românieĭ. Este cel maĭ bun remediŭ, după declaraţiile celor maĭ marĭ medicĭ din lume.

— Preţul unuĭ borcan leĭ 6.50 —

— IMPORTANT! Borcanele carĭ nu vor avea instrucţie în limba românească, precum şi pecetia ziaruluĭ *Universul*, se vor considera ca falşificate.

De vînzare la toate farmaciile din ţară.

Depozitele: la drogheria Stoenescu, strada Academieĭ No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academieĭ No. 4: la drogheria Fabini, calea Văcăreştĭ; la drogheria Păcăţeanu (sub hotel de France), precum şi la farmacia «Ochiul luĭ Dumnezeŭ», W. Thuringer, calea Victorieĭ No. 154.

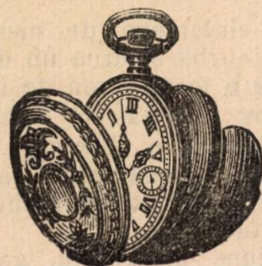
Jucăriĭ pentru Copiĭ

La administraţia ziaruluĭ ***Universul*** **strada Brezoianu No. 11, se află un MARE ASORTIMENT de jucăriĭ pentru copiĭ.**

De oare-ce depozitele ***Universuluĭ*** **se desfac de toate mărfurile, se vînd cu 20 la sută maĭ ieftin ca orĭ-unde.**

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasoarnice

se află la administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Ceasoarnice de nikel de la leĭ 4.90 până la leĭ 8.50.
Ceasoarnice de metal soleil, carĭ n'aŭ nicĭ o deosebire de un ceasornic de aur adevĕrat, cu leĭ 9.90, leĭ 10.90 şi 13.50.

Domniĭ doritorĭ vor găsi la depozitul ziaruluĭ nostru cel maĭ bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb saŭ aurit şi oxidat, de argint şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, carĭ se vînd cu 30 la sută maĭ eftin de cât orĭ unde.

Bogat asortiment de ceasoarnice de masă cu deşteptător, de metal saŭ de lemn artistic sculptat.—Leĭ 4.50, Leĭ 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz micĭ de masă, foarte elegante, numaĭ cu leĭ 5.50 bucata.

Pendule marĭ de bronz, pentru masă, de o rară frumuseţe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Preţurĭ de ocasiune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Leĭ 22 şi leĭ 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecţionat, premiat cu cea maĭ înaltă distincţiune la cea din urmă expoziţie specială de ceasornice din Geneva (Elveţia). — Bucata leĭ 170 pe comptant. — Nicĭ cu 300 de leĭ nu se găseşte un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel maĭ fin şi solid şi de un mers cel maĭ regulat, garantat. — Acelaşĭ ceasornic de metal nichelat Leĭ 17.50 şi de metal oxidat leĭ 19.50

LANŢURI de tot felul

fantazie, de metal aurit saŭ oxidat şi de aur, pentru dame şi bărbaţĭ, cu preţurĭ ne maĭ pomenit de ieftine.

Reparaţiĭ de ceasornice

se efectuiază în modul cel maĭ perfect şi durabil, la atelierul înfiinţat de administraţia ziaruluĭ UNIVERSUL, care a adus expres din Elveţia douĭ lucrătorĭ din ceĭ maĭ experţĭ.—Reparaţiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½ atelierul de reparaţiunĭ este închis

Typ. UNIVERSUL, Luigi Cazzavillan, Strada Brezoianu No. 11, Bucurescĭ.

Anul I.—No. 13. 5 BANI IN TOATA ȚARA Bucureștĭ, Mercurĭ 25 Decembrie, 1897

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
« 2.50 « ½ « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare de 2 orĭ pe sĕptămână
MARȚEA și VINEREA

SĂRBĂTOAREA TUTUNULUĬ.—(Vezĭ explicația)

Sărbătoarea tutunului

Ca să asistăm la «sărbătoarea tutunuluĭ» nu trebue să trecem Oceanul şi să ne transportăm în America; e destul să trecem în Macedonia, ţara de unde a plecat Alexandru Makedon ca să cucerească jumĕtatea lumeĭ vechĭ.

Acolo este orăşelul Cavalla, cel maĭ mare târg de tutun din Orient. Cavalla a avut în cursul istorieĭ maĭ multe perioade de prosperitate. Sub numele de Napolis, ea fu portul Filipilor regiĭ Macedonieĭ şi punctul unde a debarcat Sf. Pavel, venind să converteascā pe Gentili. Din pricina multor sale biserici, i se zise, pe drept, Cristopolis.

Cavalla, zidită pe un promontoriŭ care înaintează în mare, este o cetate veche orientală, a căreĭ curăţenie lasă mult de dorit. In vârful uneĭ stâncĭ este o fortăreaţă din evul mediŭ. Oraşul este înconjurat cu ziduri vechĭ; nn mare apeduc gotic, cu treĭ caturĭ, îĭ aduce apă din munţĭ; moschie, minarete sunt în toate părţile; prăvăliile, prin varietatea limbilor carĭ se vorbesc în ele, îţĭ fac impresia turnuluĭ Babilon.

Zidirile fabricilor de tutun, se prezintă ca nişte clădirĭ foarte triste.

Câte treĭ, patru sute de lucrătorĭ, staŭ într'o atmosferă năbuşitoare, şi aşază foile de tutun, carĭ li se aduc în pachete din câmpiile Filipilor.

In unele plantaţiunĭ, cultura tutunuluĭ se face cu o metodă destul de bună. Maĭ întâĭ se seamănă sămânţa în pepiniere şi când răsare, îl acopere cu multă îngrijire cu mărăcinĭ pentru a'l apăra de soare şi de pasărĭ. Când planta s'a făcut maĭ măricică, o sădeşte pe câmpurĭ şi dacă după această operaţie, — în Maĭ, — dă o ploae, este aproape sigur că recolta va fi bună.

Lucrarea aceasta nu presintă nicĭ un interes, nu are nimic pitoresc, şi totuşĭ îţĭ place să'ĭ vezĭ pe oameniĭ aceia robuştĭ şi frumoşĭ, îmbrăcaţĭ în costume cu culorĭ viĭ, lucrând pământul. Ei sunt îmbrăcaţĭ cu mintene albastre, aŭ brâurĭ stacojiĭ şi fesurĭ roşiĭ. (Vezĭ ilustraţia).

Mult maĭ puţin atrăgĕtoare sunt interiorul fabricelor, cu miile lor de vagabonzĭ, cele maĭ murdare şi maĭ nespălate fiinţe carĭ s'aŭ vĕzut vr'o dată. E maĭ bine să nu cunoaştem interiorul fabricilor de tutun.

Printre aceĭ ce lucrează în imensele usine, sunt uniĭ carĭ merită o menţinere specială. Aceştia sunt aşa numiţiĭ Zaparis, ceĭ maĭ nomazĭ Ţiganĭ ce există. Locuinţele lor de iarnă, numite «gushaot», sunt nişte simple colibe, în carĭ trăesc aproape despueţĭ.

Cu înfăţişarea cruntă, purtând nişte pălăriĭ ciudate şi zeghiĭ largĭ, eĭ sunt spoitorĭ de felul lor şi merg din bâlcĭ în bâlcĭ cu urşĭ şi maimuţe. Ast-fel că eĭ nu fac decât nişte apariţiĭ trecătoare, în fabricile de tutun carĭ le dă o ocupaţie prea sedentară.

Alţĭ ţiganĭ din Balcanĭ, cu firea maĭ puţin vagabondă, s'aŭ instalat în mahalalele oraşelor comerciale. La Cavalla, eĭ fac un sat aparte.

Orĭ cât de ticăloşĭ ar fi, neguţătoriĭ de tutun nu se pot lipsi de eĭ, căcĭ, la lucru, eĭ sunt superiorĭ celor lanţĭ lucrătorĭ.

Cavalla are o mulţime de corporaţiunĭ: bărbieriĭ, tapiţeriĭ, neguţătoriĭ de tutun, sunt fie-care adunaţĭ în bresle deosebite, carĭ se conduc după legile lor propriĭ.

Fie-care breaslă are douĭ şefĭ carĭ regulează certurile şi supraveghiază fabricaţia în diferitele meşteşugurĭ. Uceniciĭ, ciraciĭ, devin calfe după câţĭ va anĭ de învăţătură.

Cea maĭ înfloritoare din aceste bresle este aceea a cerşetorilor, a căror president dă o diplomă membrilor, fără care nimenĭ nu poate căpăta. Societatea e destul de bogată, posedă binale al căror venit este întrebuinţat de eĭ.

Când unul din aceştĭ «fraţĭ aĭ zdrenţelor», mărită una din fete, presidentul asistă la logodnă, unde consimţimîntul sĕŭ este indispensabil, şi societatea înzestrează pe logodnică.

Neguţătoriĭ şi lucrătoriĭ din Cavalla aŭ o singură sărbătoare în cursul anuluĭ: «sărbătoarea tutunuluĭ» care se serbează în prima Duminică din luna Maĭ.

Românii, Greciĭ, Ţiganiĭ şi Orientaliĭ, ţin mult la această sărbătoare. Fie-care breaslă, *Esnaf*, cum o numesc eĭ, are desfătările eĭ particulare, şi în acest scop, iaŭ din fondul lor banĭĭ necesarĭ băutureĭ şi mâncăreĭ.

Decĭ, în prima Duminecă din Maiŭ tot oraşul merge pe colinele care împresoară un câmp mic, numit—nu se ştie pentru ce—*Pădurea Neagră.*

Scopul acesteĭ reuniunĭ nu e numaĭ veselia, ci şi strângerea suscripţiunilor pentru o biserică şi o şcoală.

E drept, că nicĭ una nicĭ alta nu ajung să se zidească, cu toate că în fie-care an se fac chete.

Orĭ-cum ar fi, procedeul pentru a strînge câţĭ maĭ mulţĭ banĭ posibil este original şi ingenios. Se frige un miel «a la Palicari»: înfipt în frigare, învîrtindu-l înaintea unuĭ foc mare, stropindu-l cu smântînă şi presărîndu-l cu sare. Când mielul e gata se pune la licitaţie, care este în totd'a-una foarte animată. Toţĭ neguţătoriĭ ceĭ marĭ din oraş ar vrea sa-l ia, căcĭ, acela asupra căruia se adjudecă este proclamat Rege în Cavalla până la sărbătoarea viitoare. Uniĭ mieĭ ajung la 30—35 lire prin licitaţie.

Dintre toţĭ neguţătoriĭ de tutun din Cavalla, greciĭ sunt ceĭ maĭ respectabilĭ. Fiind ceĭ maĭ bogaţĭ, eĭ şi aŭ construit vile în jurul oraşuluĭ şi aŭ în posesie cea maĭ mare parte din culturile de tutun din împrejurimĭ.

Unul dintre eĭ, voind să facă o cale forată pe câmpia Cavalleĭ, care cale ferată avea nevoe nu maĭ de un mic tunel pe sub colinele carĭ separă câmpia de mare, nu căpătă autorizaţia, cu toate că promisese să dea un milion şi jumĕtate de leĭ, pe motivul că «se face drum de venire, triburilor nomade carĭ trăesc în munţĭ şi carĭ ar da naştere la turburărĭ».

De altmintrelea, în această regiune, brigandagiul este o adevĕrată instituţie şi chiar «Regele Cavalleĭ» plăteşte tribut «regeluĭ munţilor» care alt-fel nu i-ar permite să'şĭ cultive tutunul sĕŭ.

Munteniĭ, săracĭ, puţin dedaţĭ la agricultură, trăesc din facerea cărbunilor, din exploataţiile pădurilor şi din câte-va extracţiĭ minerale. Eĭ sunt rînd pe rînd când victime când tovarăşiĭ briganzilor.

Câmpia pe care voia să o traverseze prin cale ferată, este plină de bălţĭ nesănătoase şi drumul care duce de la Cavalla la ruinele vecheĭ cetăţĭ este imposibil. Probabil că pe acĭ a trecut sf. Pavel, căcĭ găsim urme de clădirĭ antice şi, la piciorul munteluĭ pe care este aşezat oraşul, se vĕd maĭ multe morminte romane.

Pe unul din aceste morminte se citeşte urmĕtoarea inscripţie: «Acela care va pune un alt corp în acest sarcofag, va plăti o mie de monede republiceĭ». Ciudată mărturisire de vanitate omenească, de a avea asigurată posesia şi dupe moarte!...

Inscripţia e încă citibilă, dar mormân'ul este azĭ gol, chiar cenuşa închisă în el a dispărut, ca şi republica, şi inscripţia a rĕmas ilusorie...

V. Demays.

EPISOADE DIN CĂLĔTORIA MEA LA

POLUL NORD

II

Observaţiĭ astronomice se fac de obiceiŭ tot a doua zi pentru a se hotărî poziţa în care ne aflăm şi a ne ţine în curent cu progresele de rac pe carĭ le facem.

A face ast-fel de observaţiĭ la o temperatură de —30° până la —40° C., nu esto o petrecere tocmaĭ plăcută. Să staĭ nemişcat pe punte, lucrând cu aparate fine şi învîrtind şurupurĭ cu mâna goală, e cam incomod. Adesea obsrvatorul trebue să se opreasă să'şĭ bată braţele de umerĭ şi să joace câte niţel pe punte.

Une-orĭ uniĭ se dedaŭ la câte un ast-fel de joc de negriĭ, în cât se cutremură tot vaporul d'asupra capetelor noastre; iar când se întorc în salon, sunt primițĭ cu rîsete și cu întrebărĭ pline de interes, dacă e cam răcoare pe punte?

— Nicĭ de cum, rĕspunde Hansen. E o vreme foarte moale.

— Dar cel puțin la picioare țĭ-a fost frig?

— Nu, n'aşĭ putea să zic. Numai degetele îțĭ amorțesc câte odată.

Adevĕrul e că odată îĭ degeraseră două degete; cu toate astea n'a vrut să primească unul din costumele din piele de lup, carĭ eraŭ dnstinate pentru meteorologĭ.

«Nu e încă destul de frig, zicea el, și nu e bine să ne învățăm răŭ de pe acum.»

Cred că eraŭ vr'o 40°C sub zero când într'o dimineață l'am vĕzut pe Hansen alergênd numaĭ în cămaşe și pantalonĭ pe punte ca să însemneze observațiile; zicea că n'avusese vreme să se îmbrace.

Din când în când Scott Hansen și Iohansen fac și observațiĭ magnetice pe gheață. Eŭ mă uit la dânșiĭ cum staŭ plecațĭ pe instrumentele lor la lumina felinarelor. Și de o dată îĭ vĕd sărind în sus, alergând pe gheață, dând din mâinĭ, ca niște morĭ de vênt, cu o iuțeală de 10 — 12 metri pe secundă, și cu toate astea «nu e frig de loc.»

Imĭ aduseĭ aminte atuncĭ ce citisem în dările de seamă despre alte expedițiĭ. Că la ast fel de temperaturĭ era cu neputință să se facă observațiĭ.

In restimpurĭ aud câte o dată murmur de vocĭ în cabina luĭ Hansen. E ocupat atuncĭ cu infiltrarea uneĭ dose de cunoştințe astronomice și nautice asistentuluĭ sĕŭ.

E grozav ce mult se joacă acum seara în salon. Diavolul joculuĭ îĭ ține până târziŭ noaptea și până și exemplarul nostru Sverdrup e coprins de pasiune.

Nu-şĭ jucaseră, ce e drept, cămășile, dar uniĭ din eĭ îşĭ pierduseră, așa zicând, pâinea de la gură. Doĭ dintr'înșiĭ trebuiră să se lipsească o lună întreagă de pâine proaspătă de oare-ce 'şĭ perduseră porțiile la joc. Totuşĭ jocul acesta de cărțĭ e o petrecere plăcută și sănătoasă care dă prilej la mult rîs și la multe glume

Un proverb irlandez zice: «Fiĭ fericit, dacă nu poțĭ fi fericit, fiĭ fără grijă, și dacă nu poțĭ fi fără grijă, silește-te să le alungĭ pe cât se poate.»

E o bună filosofie aceasta, — dar ce ne trebue nouă proverbe, când viața e în realitate fericită!

Cu o expresie plină de sinceritate Amundsen exclamă aseară: Eĭ, nu e așa cum zic eŭ? Suntem oameniĭ ceĭ maĭ fericițĭ din lume, trăim aci fără nicĭ o grije, avem tot ce ne trebue fără să ne dăm nicĭ o osteneală!» Hansen fu de aceiaşĭ părere în ce privește viața fără grije, tot așa se exprimase deunăzi și Juell, a căreĭ cea maĭ mare mulțumire este că aci nu sunt nicĭ creditorĭ nicĭ conturĭ.

Și eŭ? Și eŭ sunt fericit! E o viață comodă; nimic ce să mĕ supere, nicĭ scrisorĭ nicĭ gazete, întocmaĭ viața claustrală departe de lume cum o visam în tinerețe, când doar me liniștea ca să-mĭ pot vedea de studiĭ.

Staŭ întins pe sofa, citesc pățaniile luĭ Kane, beaŭ bere, fumez țigarete,—adevĕrul mĕ silește să mărturisesc că m'am dat la acest vițiŭ pe care de alt-fel îl condamn, dar omul e slab. Pufuiesc în vânt și mĕ las gândurilor. E o muncă și asta și caut să mi o împlinesc cât se poate de bine.

Joĭ 4 Ianuarie.—Se pare că amurgul începe a se cam lumina, dar poate să fie și numaĭ închipuire. Cu tot faptul că mergem iar spre sud, sunt bine dispus. In cele din urmă, ce are a face? Poate că câștigul pentru știință va fi tot așa de mare și poate că dorința de a ajunge la pol nu este de cât resultatul vanitățeĭ.

Imĭ pare că am acum o idee foarte clară despre ceea ce trebue să fie colo sus, la pol. Marea adâncă de aci e legată cu marea adâncă atlantică, este o parte dintr'însa—în privința aceasta nu poate fi nicĭ o îndoeală. Și n'am descoperit oare că lucrurile sunt întocmaĭ așa cum le socotisem eŭ și că toate trebue neapărat să se întâmple așa, dacă numaĭ am avea un vânt favorabil? N'aŭ trecut deja mulțĭ alțiĭ înaintea noastră să aștepte vântul favorabil?

Și înadevĕr toate socotelile mele, afară de una singură, s'aŭ dovedit exacte Am făcut drumul de-alungul țărmurilor Asieĭ, ceea ce, după cum ne profețeaŭ mulțĭ, trebui să ne pricinuiască marĭ greutățĭ. Am putut să înaintăm cu vaporul maĭ spre nord de cât am cutezat să sper chiar, și întocmaĭ pe acel meridian pe care am dorit. Suntem împresurațĭ de ghiață iarăşĭ după cum am dorit. Fram a suportat de minune presiunile ghețurilor, de și e maĭ greŭ încărcat cu cărbunĭ și intră maĭ adânc în apă de cât socotisem la început. Am învins toate greutățile de și mulțĭ, dintre ceĭ maĭ conpetențĭ ne profețiseră zdrobirea sigură a vaporuluĭ.

N'am găsit ghețurile nicĭ maĭ înalte nicĭ maĭ grele de cât mă așteptam, și confortul, căldură, ventilația pe bord, întrec toate așteptările mele! In privința nutrimentuluĭ ne aflăm tot atât de bine ca și acasă.

Nu aveam în această privință nimic de dorit.

Pregătirile pentru expediție, m'aŭ costat maĭ mulțĭ anĭ prețioşĭ aĭ vieții mele, dar acum nu'ĭ regret: mi-am ajuns scopul. Ducem pe banchiză o viață care nu numaĭ că e în toate privințile maĭ bună de cât acea a expedițiilor de până acum, ci ne simțim par'că că am fi adus cu noĭ aci o bucată din Norvegia, din Europa.

Numaĭ într'un singur punct, socotelile mele nu s'aŭ adeverit, dar din nenorocire este unul din cele maĭ importante.

Am presupus că nu va fi o mare prea adâncă de oare-ce, cea maĭ mare adâncime cunoscută, pân'acum în aceste părțĭ și care a fost găsită de *Jeanette*, era de 150 m. Am calculat așa dar că curentul pricinuit de rîul rile siberiane, trebuia să fie destul de tare ca să împingă ghiața o bucată bună spre nord. Găsesc însă aci deja o adâncime pe care nu o puteam măsura cu toată furia noastră, o adâncime de sigur de 1800 metriĭ și poate chiar îndoit.

Aceasta ne a ridicat imediat orĭ-ce încredere în acțiunea crentuluĭ; nu găsim de loc saŭ numaĭ foarte puțin curent și singura noastră speranță este acuma în puterea vêntuluĭ. Columb a descoperit America, printr'o socoteală greșită și care nicĭ nu era a luĭ proprie: numaĭ cerul știe unde ne va duce socoteala mea greșită; repet numaĭ că remășițile de lemnărie găsite la țărmuriĭ Groenlandeĭ nu pot să mintă și că drumul pe care l'aŭ făcut ele trebue să'l facem și noĭ.

Lunĭ, 8 Ianuarie.—Mica Liv (fiica luĭ Nansen,) împlinește azĭ un an; acasă e sĕrbătoare.

Azĭ după masă, pe când stam întins pe sofa și citeam, Peder vîrî capul pe ușe și mĕ chemă să-mĭ arate o stea ciudată care apăruse pe orizont și strălucea ca focul.

Mĕ duseĭ și vĕzuĭ aproape cu spaimă, spre sud, tocmaĭ de-asupra margineĭ ghețurilor o lumină puternică, roșie, care strălucea schimbându-şĭ mereŭ culoarea. Era ca și un felinar pe care cine-va l'ar fi învêrtit mereŭ pe ghiață și par'că se tot apropia. Nu era însă nimic alt ceva de cât luceafărul pe care'l vedeam pentru prima oară, căcĭ până acum stătuse sub orizont. Era minunat de frumos în focu-ĭ intens roșu.

Ciudat lucru că tocmaĭ azĭ răsărise steaua aceasta. Trebue să fie steaua Liveĭ, tocmaĭ după cum Jupiter e steaua patrieĭ. Și ziua naștereĭ fetițeĭ este o zi fericită,—suntem iar pe drum spre nord! După observațiile noastre suntem cu siguranță maĭ la nord de 79 grade. In ziua aniversăreĭ cununieĭ mele, 6 Septembrie, a început să bată vêntul favorabil, care ne-a condus de-a lungul țĕrmuluĭ Asieĭ; poate că ziua nașterеĭ Liveĭ ne a dus într'un curent favorabil și că sub steaua eĭ, putem să purcedem pe adevĕrata cale

spre nord.

Vinerĭ, 12 Ianuarie.—Pe la 10 ore dimineaţa am avut azĭ o presiune înaintea vaporuluĭ, dar toarte uşoară. Avem o temperatură de 40 grade C. şi un vênt de o iuţeală de 5 m. pe secundă.

Sub steaua Liveĭ mergem acum repede spre nord. Acum iară par'că nu 'mĭ este aşa de indiferent dacă mergem spre sud. Cum înaintăm spre nord par'că mĕ simt însufleţit de o viaţă nouă şi speranţa veşnic tînĕră încolţeşte din noŭ de sub zăpada erneĭ. Vĕd drumul deschis înaintea mea şi în depărtare întoarcerea în ţară— o fericire prea mare pentru ca să pot crede cu tot dinadinsul în ea.

Duminecă, 14 Ianuarie.—Iarăş Duminică. Vremea trece aproape repede şi pe fie-care zi se luminează tot maĭ mult.

Astă-zĭ calcularea socotelilor de erĭ seara ne a pricinuit o mare mulţumire. Presupuneam deja că trebuia să fi făcut un drum destul de bun spre nord ; uniĭ credeaŭ până la 79.18. Socoteala ne arată 79°.19 latitudine nordică, 137°.31 longitudine de est. Un bun pas înainte!

Erĭ ghiaţa a fost liniştită. Azĭ dimineaţă însă am avut o presiune care nu maĭ ştiŭ de ce a fost pricinuită acum, o sĕptĕmână întreagă după lună nouă.

Am făcut o plimbare lungă spre sud-vest şi am dat chiar în mijlocul presiunilor de ghiaţă. Mişcarea a început chiar în locul unde stam, ca un tunet prelung sub mine şi de toate părţile ; săriĭ şi o luaĭ la fugă ca un epure ca şi cum n'aş maĭ fi auzit nicĭ odată aşa ceva. Dar venise aşa de neaşteptate...

Lunĭ 15 Ianuarie.—Presiunile continuă cu sgomot mare de la nord. Sverdrup, Mogstad şi Peder aŭ pornit în această direcţie, dar aŭ trebuit să se oprească înaintea uneĭ crăpăturĭ enorme. Maĭ târziŭ am plecat eŭ însoţit de Peder, spre nord-nord-est de-alungul crăpătureĭ. Era o ghiaţă linsă, albă, ceva minunat pentru sanie.

Cu cât maĭ mult mĕ plimb p'aci şi privesc în toate părţile pe întinsul acestor gheţurĭ, cu atât mi se întăreşte în minte un plan la care m'am gândit deja de mult.

Cu câinĭ şi săniĭ ar fi posibil să se ajungă pe ghiaţa aceasta până la Pol, părăsind corabia cu totul şi luând pentru întoarcere drumul spre ţara Frantz Iosef, Spitzberg saŭ ţĕrmul de vest al Groenlandeĭ. Pentru douĭ oamenĭ, aceasta ar fi o expediţie aproape uşoară.

Însă ar fi imprudent a se porni primăvara. Maĭ întêĭ trebue să vedem ce drum vom lua la vară şi când mĕ gândesc maĭ mult totuşĭ mi se pare că n'ar prea fi cu cale să mĕ depărtez şi să las pe ceĭ-l'alţĭ singurĭ. Ce ar fi dacă eŭ m'aşĭ întoarce acasă, iar dînşiĭ nu.

Totuşĭ însă am venit aci ca să explorez regiunile polare necunoscute ; pentru aceasta aŭ contribuit Norvegieniĭ şi de sigur cea d'întêĭ datorie a mea este să fac ce pot. Trebue să maĭ aştept să vĕd cum vom merge înainte ; dacă însă direcţia nu va fi cea dorită, atuncĭ nu ne maĭ rĕmâne de cât să încercăm cel-l'alt plan, întâmplă se orĭ-ce.

Marţĭ 16 Ianuarie.—Astă-zĭ ghiaţa este liniştită, cu cât s'apropie primăvara, tot maĭ mult ne apasă neactivitatea le care suntem condamnaţĭ. Saŭ poate că e tocmaĭ din potrivă oboseala creeruluĭ ; zi şi noapte gândurile 'mĭ-aŭ fost îndreptate spre un singur punct posibilitatea de a ajunge la pol şi de a ne întoarce iarăşĭ acasă. Poate că am nevoie de linişte ca să dorm, să dorm.

Orĭ cine ştie poate că este o îndoială secretă în posibilitatea planuluĭ meŭ. Gândurile 'mĭ sunt zăpăcite ; sunt o enigmă pentru mine însu mĭ. Sunt obosit şi totuşĭ par că am o dorinţă de activitate, de a'mĭ scutura lenea ; saŭ poate e numaĭ o urmare a vegghereĭ maĭ îndelungate de aseară? Totul în jurul meŭ e gol şi creerul mi-e ca o foae de hârtie albă. Mĕ uit la chipurile din patrie şi par'că nu mĕ impresionează ; mĕ gândesc la viitor şi par'că mi e tot atât dacă mĕ voĭ întoarce în toamna aceasta saŭ în cea viitoare. Numaĭ să mĕ întorc. Un an saŭ douĭ mi se par ca nimic.

Nicĭ odată n'am fost într'o ast-fel de dispoziţie. Nu'mĭ maĭ vine nicĭ să citesc, nicĭ să desenez, nimic. Ce prostie! Să mĕ apuc oare să citesc pe Schopenhauer. Nu, maĭ bine să mĕ culc de şi nu mi-e somn.

Singurul lucru care mĕ maĭ mângâe este să scriŭ, să încerc să'mĭ tălmăcesc sentimentele pe aceste file ca şi când aş fi un altul care m'ar judeca. Şi vĕd că toată viaţa omuluĭ nu e alt-ceva de cât amintire saŭ speranţă.

Jouĭ, 18 Ianuarie. — Vîntul care aseară stătuse, a bătut azĭ iar cu o iuţeală de 5—6 metri pe secundă de la sud-sud-est, sud est şi est sud-est. De sigur ne-a ajutat o bucăţică spre nord, dar pare a slăbi şi acum pe la miezul nopţeĭ nu maĭ e de cât de 4 metri pe secundă. Barometrul care tot timpul se urcase, a început de o dată să se coboare. Să sperăm că nu ne ameninţă nicĭ un ciclon şi ne va aduce vînt spre nord.

E ciudat că de câte orĭ e un vînt maĭ tare, termometrul se urcă; astă-zĭ s'a urcat până la —25° C. Payer explică acestă ridicare a temperatureĭ la vênturĭ tarĭ aşa : aerul se încălzeşte trecênd prin deschizăturile de ghiaţă. Aceasta însă nu poate să fie exact cel puţin nu în casul nostru, căcĭ n'avem de cât foarte puţine saŭ aproape de loc, ast fel de deschizăturĭ în apropiere. Maĭ de grabă sunt dispus să cred că ridicarea de temperatură e pricinuită de faptul că aerul se coboară din păturile maĭ înalte la suprafaţă.

E sigur că păturile maĭ înalte de aer sunt maĭ calde de cât cele de maĭ jos, carĭ vin în atingere cu zăpada şi ghieţurile. Observaţiile noastre dovedesc aceasta.

Noaptea trecută am avut un vis curios. Par'că mĕ întorsesem şi maĭ simt încă şi acum bucuria amestecată cu temere cu care mĕ apropiam de uscat şi de cea dintêĭ staţiune telegrafică.

Imĭ realizasem planul ; ajunsesem la polul Nord şi ne întorsesem la ţara Frantz-Iosef. Nu vĕzusem nimic de cât bauchize, iar când oameniĭ mĕ întrebaŭ cum era acolo şi de unde ştiam că ajunsesem la pol, nu ştiam ce să le rĕspund ; uitasem să fac observţiĭ exacte şi vedeam tocmaĭ acum ce prostie făcusem.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numĕrul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaţilor

XIII

De la intrarea sa în sală, Francisc zări jeţul ocupat.

Acolo, într'adevĕr era o fiinţă care sta în cea maĭ desăvîrşită nemişcare cu capul rezemat de spatele jeţuluĭ, pleoapele închise, braţul drept întins pe masă, mâna apăsată pe partea interioară a cutieĭ.

Era Radu de Gorţ.

Oare pentru a se lăsa somnuluĭ, baronul vruse se petreacă această din urmă noapte la cel din urmă cat al turnuluĭ?

Nu!... Nu putea să fie pentru asta, în urma celor auzite dintre Radu de Gorţ şi Orfanik.

Baronul de Gorţ era singur în odaie, căcĭ însoţitorul sĕŭ după ordinele primite trebue să fi fost deja departe.

Dar Stilla?... Radu de Gorţ nu spusese oare, că voise să o audă pentru cea din urmă dată în noaptea aceea în castelul din Carpaţi, înainte de a'l distruge prin explozie?... Şi de ce ar fi venit el alt fel în sala aceea, unde ea de sigur venea în fie care seară, să'l îmbate cu cântecul eĭ?

Unde era oare Stilla?...

Francisc nicĭ n'o vedea, nicĭ n'o auzise...

La urma urmeĭ ce'ĭ păsa, acum când Radu de Gorţ era la bunul plac

al tînĕruluĭ conte !... Francisc va şti să'l silească să vorbească. Dar, în starea aceea de surescitare în care se afla, nu era să se arunce oare asupra acestuĭ om, pe care'l ura tot atât pe cât era şi el de urît, fiind-că'ĭ răpise pe Stilla... Stilla trăind şi nebună... nebună din pricina luĭ... şi să'l lovească ?

Francisc veni la spatele jeţuluĭ, nu maĭ avea de cât un pas de făcut ca să apuce pe baronul de Gorţ, şi cu ochiĭ în sânge, cu mintea rătăcită, ridică mâna...

De odată se ivi Stilla.

Francisc lăsă să'ĭ cadă cuţitul pe covor.

Stilla era în picioare pe estradă, în lumină, pĕrul despletit, cu braţele întinse, foarte frumoasă în costumul Angelicăĭ din *Orlando*, aşa cum i se arătase pe turnul castelului. Ochiĭ eĭ ţintiţĭ asupra tînĕruluĭ conte îl pătrundea până în suflet.

Era cu neputinţă să nu fi fost vĕzut de dînsa, şi cu toate acestea Stilla nu făcea nicĭ o mişcare să'l cheme... nu deschidea buzele ca să'ĭ vorbească... era nebună !

Francisc voia să se arunce pe estradă, s'o apuce în braţe, s'o tîrască afară...

Stilla începuse să cânte. Fără să se scoale de pe jeţ baronul de Gorţ se plecase spre ea. In culmea extazuluĭ, melomanul respira vocea eĭ ca un parfum, o sorbea ca pe o licoare Dumnezeească.

Precum era altă dată la reprezentaţiile teatrelor din Italia, ast-fel era acum în mijlocul acesteĭ sălĭ, în singurătatea aceea nesfîrşită, în vîrful acesteĭ cetăţuĭ, care, domina ţara r .ansilvănească.

Da Stilla cânta !... Cânta pentru el.. numaĭ pentru el !... Par'că era o suflare care 'ĭ eşiaŭ din buzele eĭ, carĭ păreaŭ nemişcate... Dar dacă îşĭ perduse mintea, cel puţin sufletul eĭ de artist rămăsese neatins.

Şi Francisc, se ameţea de farmecul acesteĭ vocĭ, pe care n'o auzise de cincĭ anĭ... Se adâncea în privirea acesteĭ femeĭ, pe care nu credea s'o maĭ vadă nicĭ o dată, şi care sta acolo vie, ca şi cum ar fi înviat printr'o minune !

Iar cântecul Stilleĭ, nu trebuia oare să facă să vibreze maĭ iute inima luĭ Francisc, coardele amintireĭ ? Da ! recunoscuse finalul din tragica scenă din *Orlando*, finalul acela unde sufletul cântăreţeĭ se sfărîmase în această frază :

> Inamorata, mio cuore tremante,
> Voglio morire...

Francisc urmărea notă cu notă aceastǎ frază neîntrecută... Şi 'şĭ spunea că nu va fi întreruptă ca în tearul San Carlo !... Nu !... Nu va muri înîntre buzele Stilleĭ, cum mureprezentaţia eĭ de adio.

Francisc nu maĭ respiră.. Toată viaţa luĭ era atârnată de acest cântec... Vre-o câte-va mĕsurĭ încă, şi cântecul acesta se va sfârşi în toată curăţia luĭ nesfârşită.

Dar iată că vocea începe a slăbĭ. S'ar zice că Stilla se codeşte repetând aceste cuvinte, de o durere străpungătoare :

> Voglio morire...

Stilla va cădea oare pe estrada asta cum căzuse altă-dată pe scenă ?

Nu cade dar câtecul se opreşte la aceiaşĭ măsură, la aceiaşĭ notă ca la teatrul San-Carlo....

Dă un ţipăt... acelaş ţipăt, pe care Francisc l'a auzit în seara aceea..

Cu toate acestea Stilla e tot acolo, în picioare, nemişcată cu privirea eĭ adorată—privirea aceea care aruncă tînăruluĭ conte toată dragostea sufletuluĭ sĕŭ...

Francisc se aruncă sprea ea... Vrea s'o ducă afară din sala aceia, afară din castel...

In acea clipă se întîlneşte faţă în faţă cu baronul, care so sculase tocmaĭ..

«Francisc de Telek !... strigă Radu de Gorţ. Francisc de Telek care a putut scăpa...»

Dar Francisc nicĭ nu'ĭ rĕspunse şi alergând spre estradă :

«Stilla... Stilla mea, repetă, el te regăsesc aicĭ, vie.

— Vie... Stilla... vie !.. strigă baronul de Gorţ.

Şi fraza asta ironică se sfârşeşte în hohote de rîs, în care se simte toată ciuda turbăreĭ...

...Vie !... reluă Radu de Gorţ. Eĭ bine ! să încerce Frarcisc de Telek. să mi-o ea !»

Francisc întinde braţele spre Stilla, a căruĭ ochĭ sunt ţintiţĭ pe el...

In acea clipă, Radu de Gorţ se pleacă, ridică ¡ cuţitul care scapă din mâna luĭ Francisc, şi se îndrepteazǎ spre Stilla nemişcată...

Francisc se aruncă asupra luĭ ca să împedice nenorocita lovitură, care ameninţă pe nenorocita nebună...

E prea târziŭ cuţitul o loveşte în inimă.

De o dată se aude sgomotul uneĭ oglinzĭ care se sfărîma, şi cu sfărîmaturile sticleĭ, risipite în toată sala, se face nevăzută Stilla...

Francisc a rămas nemişcat... Nu maĭ înţelegea... A înebunit, şi el ?

Şi atuncĭ Radu de Gorţ strigă :

«Stilla scapă iarăşĭ luĭ Francisc de Telek !... Dar vocea eĭ... vocea eĭ îmĭ rămâne numaĭ mie... şi nu va fi nicĭ o dată a nimăruĭ !

In momentul când Francisc vrea să se arunce asupra baronuluĭ de Gorţ, puterile 'l părăsesc, cade fără de cunoştinţă la piciorul estradeĭ.

Radu de Gorţnicĭ nu ia în .seamă pe tînĕrul conte. Ia cutia de pe masă ese repede afară din sală, scoboară în catul întâĭ al turnuluĭ, îl ocoleşte, şi era să ajungă la cea-l'altă uşă, când răsună o detunătură.

Roţco, postat la marginea prăpastieĭ, trăsese asupra baronuluĭ de Gorţ.

Baronul nu fu atins, dar glontele luĭ Roţco sfărîmă cutia, pe care o avea el în mână.

Dădu un ţipăt groasnic:

— Vocea eĭ... vocea eĭ.... repetă el. Sufletul eĭ... sufletul Stilleĭ... S'a sfărîmat.... sfărîmat...

Şi atuncĭ cu părul vîlvoiŭ, pumniĭ strînşi, îl văzură alergând de a lungul teraseĭ strigând mereŭ :

— Vocea eĭ... vocea eĭ... mi aŭ sfărămat'o... Blestemaţĭ să fiţĭ !

Apoĭ, se făcu nevăzut prin uşă, în clipa când Roţco şi Nicu Dek căutaŭ a sări zidul casteluluĭ fără să maĭ aştepte trupele de agenţĭ.

Aproape imediat o explozie groasnică isbucni care făcu să tremure trunchiul Pleşeĭ.

Mănunchĭ de flăcărĭ se înălţară până în norĭ, şi o dărăpănare de petre căzu asupra Vulcanuluĭ.

Din turnurĭ, cetăţue, zidul de afară, capela casteluluĭ din Carpaţĭ, nu maĭ rĕmase decât o grămadă de ruine fumegênd, la suprafaţa şesuluĭ Orgall.

XVII

Nu s'a uitat,—luând în seamă con vorbirea baronuluĭ cu Orfanik,— că explozia nu trebuia să distrugă castelul decât dupe plecarea luĭ Radu de Gorţ. Decĭ, în momentul când această explozie se produse, era cu neputinţă ca baronul să aibă timp a fugi prin tunelul de la drumul trecĕtoareĭ. In furia durereĭ, nebunia desperăreĭ, ne maĭ avênd conştiinţă de cele ce făcea, Radu de Gorţ, nu provocase oare o catastrofă imediată, a căruĭ victimă trebue să fi fost el ? După cuvintele neînţelese care'ĭ scăpase, în momentnl când Roţco spărsese cutia, pe care o ducea, voise să se îngroape poate sub ruinile casteluluĭ.

In tot cazul fu un noroc, că agenţiĭ surprinşĭ de focul luĭ Roţco, eraŭ încă la o oare-care depărtare, când explozia sfărâma totul. De abia câţĭ-va fură atinşĭ de dărămăturile care căzură la poalele şesuluĭ Orgall. Numaĭ, Roţco şi pădurarul fuseseră la piciorul ziduluĭ şi într'adevĕr, numaĭ printr'o minune nu fură sdrobiţĭ de ploaia cea de petre.

Explozia îşĭ produsese efectul, când agenţiĭ, Nicu Dec şi Roţco, ajunseră, fără multă oboseală, să sară zidul, să intre în curte, luând'o prin şanţucare era pe jumĕtate plin de restuările zidurilor.

La cincĭ-zecĭ de paşĭ de zidul casteluluĭ, un corp fu ridicat dintre sfărâmăturĭ, cam depe la temelia turnuluĭ

Era Radu de Gorţ. Câţĭ-va băştinaşĭ aĭ satuluĭ între carĭ judecătorul Kolţ—îl recunoscură fără a sta mult la gândurĭ.

Cât despre Roţco şi Nicu Dek, nu se gândeaŭ de cât de a regăsi pe tînĕrul conte. Fiind-că Francisc nu se arătase, după cum fusese înţelegerea între el şi soldatul sĕŭ, de sigur n'a putut scăpa din castel.

Dar Roţco nu îndrăsnia a crede că maĭ trăeşte, că nu era una din victimele catastrofeĭ; de aceea plângea cu lacrămĭ marĭ, şi Nicu Dek nu ştia cum să'l liniştească.

Cu toate acestea, după o jumĕtate de oră de căutărĭ, tînĕrul conte fu regăsit în cel dintĕĭ cat, sub o boltire a ziduluĭ, care'l împedicase de a fi sfărâmat.

— Stăpâne... dragă stăpâne..

— Domnule conte.

Aceste cuvinte fură rostite de Nicu Dek şi Roţco, când se aplecară asupra luĭ Francisc.

Il credeaŭ mort, nu era decât leşinat.

Francisc deschise ochiĭ, dar privirea luĭ rătăcită nu părea a recunoaşte nicĭ a auzi pe Roţco. Nicu Dek care ridicase pe tînĕrul conte în braţe, îĭ maĭ vorbi însă nu rĕspunse nimic.

Aceste din urmă cuvinte din cântecul Stilleĭ se auziaŭ din gura luĭ.

Inamorata... Voglio morire.

Francisc de Telek era nebun.

XVIII

Nimenĭ, negreşit, fiind-că tînĕrul conte îşĭ perduse raţiunea, n'ar fi avut nicĭ o dată explicaţiunea celor petrecute în castelul din Carpaţĭ, fără de destăinuirile care fuseseră făcute în următoarele împrejurărĭ:

Timp de patru zile, Orfanik aşteptase, cum se înţelesese ca baronul de Gorţ să vie să se întâlnească cu el la Bistriţa. Văzînd că nu maĭ vine, îşĭ zise că a căzut poate victima exploziuneĭ. Impins de curiositate ca şi de grijă, părăsi oraşelul, luă drumul spre Werst, şi veni să se învêrtească împrejurul castelului.

Făcu rĕŭ, căcĭ agenţiĭ de poliţie, nu întârziară de a pune mâna pe dînsul după stăruinţa luĭ Roţco, care'l cunoştea de mult.

In capitala ţinutuluĭ, în faţa magistraţilor înaintea căruĭ fu dus, Orfanik nu se împotrivi de loc a rĕspunde chestiunilor care'ĭ fură puse în cursul ancheteĭ, ordonanţă asupra aceste catastrofe.

Vom mărturisi chiar că tristul sfîrşit al Baronuluĭ Radu de Gorţ, nu prea păru a emoţiona pe acest savant egoist şi maniac, care n'avea inimă de cât pentru invenţiunile sale.

In primul loc, după cererile stăruitoare ale luĭ Roţco, Orfanik afirmă că Stilla murise, şi — expresie de care chiar el se servi — era foarte bine înmormêntată, de cincĭ anĭ în cimitirul *Campo Santo Nuovo* la Neapole.

Afirmarea aceasta produse nişte mirărĭ nesfârşite.

Intr'adevĕr dacă Stilla murise, cum se făcea că Francisc i a auzit glasul în sala cea mare a hanuluĭ, apoĭ s'o vadă ivindu-se pe vîrful turnuluĭ, apoĭ să se ameţească de cântecul eĭ, când era închis în cavoŭ?

In sfîrşit cum de o vĕzuse vie în odaia din turn?

Iată explicaţia acestor fenomene, care păreaŭ a fi nepricepute.

Se aminteşte de ce desperare fusese apucat baronul de Gorţ, când se rĕspândi sgomotul că Stilla luase hotărârea să se lase de teatru ca să se mărite cu contele de Telek. Uimitorul eĭ talent de artistă, adică toate mulţumirile luĭ de iubitor de muzică, avea să le piardă.

Atuncĭ Orfanik îĭ propuse, să culeagă prin mijlocul aparatelor fonografice, cele maĭ de seamă bucăţĭ din repertorul pe care cântăreaţa şi'l propunea să'l cânte la reprezentaţiile eĭ de adio. Aparatele acestea eraŭ minunat perfecţionate pe vremea aceia, şi Orfanik le perfecţionase atât, că vocea omenească nu cerca într'însele nicĭ o schimbare, nicĭ în farmec, nicĭ în limpeditate.

Baronul de Gorţ primi oferta fizicianuluĭ Instalară în cea din urmă lună fonografe în fundul lojeĭ zăbrelate.

Aşa gravară pe plăcĭ, cavatine, romanţe de operă saŭ de concerte între altele, melodia luĭ Stefano şi aria aceia finală din *Orlando,* care fu întreruptă prin moartea Stilleĭ.

Iată în ce condiţiĭ baronul de Gorţ venise să se închidă în castelul din Carpaţĭ, şi acolo, în fie care seară, putea să audă cântecele care fuseseră strânse de acele aparate admirabile. Şi nu numaĭ că auzia pe Stilla, ca şi cum ar fi fost în loja luĭ dar ceea ce va părea cu totul neînţeles—o vedea ca şi cum ar fi fost vie înaintea ochilor săĭ.

Era un simplu fenomen de optică.

Baronul de Gorţ, se ştie, cumpărase un portret măreţ al cântăreţeĭ. Portretul acela o înfăţişa în picioare cu rochia albă a Angelicăĭ din Orlando şi pĕrul eĭ frumos despletit. Decĭ prin mijlocul oglinzelor înclinate urmând un oare care unghiŭ calculat de Orfanik, când un focar puternic lumina acest portret aşezat în faţa uneĭ oglinzĭ, Stilla apărea, prin reflecţiune, tot aşa de reală, ca şi cum ar fi fost în viaţă şi în toată măreţia frumuseţeĭ sale. Graţie acestuĭ apărat transportat în timpul nopţeĭ pe coperişul turnuluĭ, Radu de Gorţ, o făcuse să se arate, când vru să atragă pe Francisc de Telek; numaĭ prin acel apărat tînĕrul conte a putut revedea pe Stilla în sala turnuluĭ, pe când fanaticul eĭ admirator se ameţia de vocea şi cânturile sale.

Astea sunt, în rezumat, deluşirile pe care le dădu Orfanik, într'un mod maĭ amănunţit, în timpul interogatoruluĭ. Şi, trebue să spun, cu o mândrie nespusă se arăta el ca autorul acestor invenţiunĭ geniale, pe care le dusese la cea din urmă treaptă a perfecţiuneĭ.

Dar, dacă Orfanik îşĭ explicase diferitele fenomene, ceea ce el nu explicarea de ce baronul de Gorţ nu fugise înainte de explozie. Dar când Orfanik află că i s'a sfărîmat cutia de un glonte, înţelese. Cutia aceea conţinea aparatul fonografic care închidea cel din urmă cântec al Stilleĭ, acel la care ţinea maĭ mult baronul, şi care voise să'l maĭ audă o dată.

Dar apăratul acesta distrus, era viaţa baronuluĭ de Gorţ sfărîmată, şi nebun de desperare, vru să se îngroape sub ruinele castelului.

Baronul Radu de Gorţ a fost înmormêntat la cimitirul din Werst cu toate onorurile cuvenite vecheĭ familiĭ, care se sfîrşia cu dînsul. Cât despre tînĕrul conte de Telek, Roţco îl transportă la castelul din Craiova unde îl îngrijeşte. Orfanik a cedat luĭ Francisc fonografele unde sunt strînse cele-l'alte cântece ale Stilleĭ, şi când Francisc auzi vocea mareĭ artiste, îĭ dă oare-care atenţie, îşĭ recăpătă luciditatea de altă dată, pare că sufletul sĕŭ încearcă de a trăi cu amintirile aceluĭ neuitat trecut.

De altmintrelea, după câte-va lunĭ, tînĕrul conte îşĭ recăpătă judecata, şi prin el s'a cunoscut amănuntele aceste din urmă noptĭ de la castelul din Carpaţĭ

Să spunem acum că nunta încântătoareĭ Mioriţa şi a luĭ Nicu Dek fu celebrată după opt zile de la catastrofă. După ce logodniciĭ căpătară bine-cuvîntarea popeĭ din satul Vulcan, se întoarseră la Werst, unde jupânul Kolţ le păstrase cea maĭ frumoasă odaiă din casă.

Dar fiind-că aceste fenomene aŭ fost date la lumină, nu trebue să ne închipuim că tînăra femee nu maĭ crede în fantasticele arătărĭ din castel. Nicu Dek de geaba îĭ spune. Jonas de asemenea, că ţine să'şĭ recapete muşteriĭ la *Regele Mateĭ* nu'ĭ încredinţată, precum nicĭ judecătorul Kolţ. nicĭ păstorul Frik, nicĭ dascălul Hermod şi nicĭ ceĭ-l'alţĭ locuitorĭ din Werst. Aŭ să treacă mulţĭ anĭ încă până ce oameniĭ aceştia se vor lăsa de superstiţiunĭ.

Cu toate acestea doctorul Patak, care şi-a reluat obiceiurile luĭ îngânfate, spune mereŭ cuĭ vrea să'l asculte.